

KPMG d.o.o. Podgorica
Svetlane Kane Radević 3
81000 Podgorica
Crna Gora

Tel./Fax: +382 (0)20 20 14 80
www.kpmg.com/me

AKCIONARIMA

HIPOTEKARNE BANKE AD, PODGORICA

Izveštaj nezavisnog revizora

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Hipotekarne banke AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2017. godine, bilansa uspjeha, iskaza o promjenama na kapitalu i iskaza o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinit i fer prikaz finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori i drugim propisima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka u Crnoj Gori, i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu finansijskih iskaza, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevjere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima. Reviziju smo izvršili u skladu sa zakonskom regulativom koja reguliše reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori. Ova zakonska regulativa zahtijeva da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uvjerenja da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne greške.

Revizija obuhvata obavljanje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Izbor procedura zavisi od naše procjene, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnih grešaka u finansijskim iskazima nastalih bilo zbog pronevjere ili grešaka u radu.

U procjeni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinit i fer prikaz finansijskih iskaza, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primijenjenih internih kontrola. Takođe, revizija obuhvata i ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti značajnih procjenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski iskazi pružaju istinit i fer prikaz finansijskog stanja Banke na dan 31. decembra 2017. godine, poslovnog rezultata i tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori i drugim propisima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka u Crnoj Gori.

Ostala pitanja

Godišnji izvještaj menadžmenta

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i objavljivanje godišnjeg izvještaja menadžmenta.

Naše mišljenje o finansijskim iskazima ne obuhvata godišnji izvještaj menadžmenta i osim u onoj mjeri u kojoj je izričito navedeno u našem izvještaju, ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi sa revizijom finansijskih iskaza naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i tako razmotrimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta materijalno nekonzistentan sa finansijskim iskazima ili sa našim znanjem stečenim tokom revizije ili se na drugačiji način čini da su materijalno pogrešno prikazani.

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori razmotrili smo da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa članom 11,12,13 i 14. ovog Zakona.

Isključivo na osnovu rada obavljenog tokom revizije finansijskih iskaza i procedura navedenih gore, po našem mišljenju:

- Informacije prezentirane u godišnjem izvještaju menadžmenta za finansijsku godinu za koju su pripremljeni finansijski iskazi su konzistentne sa finansijskim iskazima;
- Godišnji izvještaj menadžmenta je sastavljen u skladu sa članom 11, 12,13, i 14. Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori.

Dodatno, u svijetlu znanja i razumijevanja Banke i njenog okruženja dobijenog tokom revizije, od nas se zahtijeva da izvijestimo da li su identifikovani materijalno značajno pogrešni prikazi u godišnjem izvještaju menadžmenta. U tom smislu nemamo ništa da izvijestimo.

Podgorica, 28. maj 2018. godine

KPMG d.o.o. Podgorica

Branko Vojnović
Ovlašćeni revizor

HIPOTEKARNA BANKA A.D., PODGORICA

**FINANSIJSKI ISKAZI
31. DECEMBAR 2017. GODINE**

SADRŽAJ

	Strana
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2017. godine	3
Bilans stanja na dan 31. decembra 2017. godine	4
Iskaz o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine	5
Iskaz o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2017. godine	6
Napomene uz finansijske iskaze	7-75

BILANS USPJEHA
Od 1. januara do 31. decembra 2017. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1., 5a	17.547	17.704
Rashodi kamata i slični rashodi	3.1., 5b	(4.685)	(5.316)
NETO PRIHODI OD KAMATA		12.862	12.388
Prihodi od dividendi		72	71
Troškovi obezvrjeđenja	3.7., 6	(3.426)	(2.811)
Troškovi rezervisanja	3.7., 6	207	(670)
Prihodi od naknada i provizija	3.1., 7a	12.972	10.644
Rashodi naknada i provizija	3.1., 7b	(5.880)	(4.463)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA		7.092	6.181
Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti		300	203
Neto dobiti od kursnih razlika		652	775
Troškovi zaposlenih	8	(4.807)	(4.622)
Opšti i administrativni troškovi	9	(8.224)	(7.008)
Troškovi amortizacije	10	(836)	(849)
Ostali rashodi	11	(38)	(218)
Ostali prihodi	12	497	545
OPERATIVNI PROFIT		4.351	3.985
Porez na prihod	3.4, 13	(408)	(361)
NETO PROFIT		3.943	3.624
Zarada po akciji / u EUR	34	125,95	115,76

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. maja 2018. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D. Podgorica:

Esad Zaimović
 Glavni Izvršni direktor

Božo Đurašković
 Izvršni direktor za poslove podrške poslovanju

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2017. godine
(U hiljadama EUR)

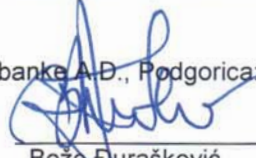
	<u>Napomene</u>	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.6., 14	131.166	99.455
Kredit i potraživanja od banaka	3.6., 15	50.152	15.481
Kredit i potraživanja od klijenata	3.5., 16	215.438	216.049
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	3.5., 17	92.572	75.809
- koje se drže do dospelosti	3.5., 17	-	16.785
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala		8	8
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.8., 18	1.437	1.501
Nematerijalna sredstva	19	1.658	1.498
Tekuća poreska sredstva		-	48
Odložena poreska sredstva	13c	38	33
Ostala finansijska potraživanja	20	984	842
Ostala poslovna potraživanja	21	1.082	1.281
UKUPNA SREDSTVA		494.535	428.790
OBAVEZE			
Depoziti banaka	22	3.059	303
Depoziti klijenata	23	391.657	333.350
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	24	29.936	35.331
Rezerve	25	1.636	2.004
Tekuće poreske obaveze		451	389
Odložene poreske obaveze	13c	311	114
Ostale obaveze	26	8.692	8.490
Subordinisani dug	27	14.012	9.967
UKUPNE OBAVEZE		449.754	389.948
KAPITAL			
Akcijski kapital	28	16.006	16.006
Emisiona premija		7.444	7.444
Neraspoređena dobit		8.774	5.462
Ostale i revalorizacione rezerve		12.557	9.930
UKUPAN KAPITAL		44.781	38.842
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		494.535	428.790
VANBILANSNA EVIDENCIJA	30	574.581	542.974

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. maja 2018. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

 Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

 Božo Đurašković
 Izvršni direktor za poslove podrške poslovanju

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
Od 1. januara do 31. decembra 2017. godine
(U hiljadama EUR)

	Akcijski kapital	Emisiona premija	Neraspoređena dobit	Ostale i revalorizacione rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2016.	16.006	7.444	2.729	8.226	34.405
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	-	813	813
Prenos dobitka	-	-	(891)	891	-
Dobit tekućeg godine	-	-	3.624	-	3.624
Stanje, 31. decembra 2016.	16.006	7.444	5.462	9.930	38.842
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	-	1.996	1.996
Prenos dobitka	-	-	(631)	631	-
Dobit tekuće godine	-	-	3.943	-	3.943
Stanje, 31. decembra 2017.	16.006	7.444	8.774	12.557	44.781

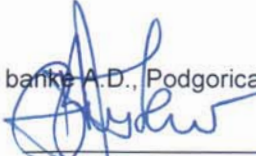
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. maja 2018. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
 Glavni Izvršni direktor

Božo Đurašković
 Izvršni direktor za poslove podrške poslovanju

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	17.608	17.878
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(4.814)	(4.768)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	12.972	10.644
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(5.880)	(4.463)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(13.504)	(13.579)
Povećanje kredita, potraživanja i ostale aktive	(1.890)	(27.977)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	61.903	18.149
Plaćeni porezi	(902)	(845)
Ostali odlivi	(14.462)	(8.644)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti	<u>51.031</u>	<u>(13.605)</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina, postrojenja i opreme	(519)	(449)
Kupovina nematerijalnih sredstava	(688)	(689)
Državni zapisi	17.422	(12.820)
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	3	127
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti investiranja	<u>16.218</u>	<u>(13.831)</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Povećanje pozajmljenih sredstava	(1.372)	(5.837)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti finansiranja	<u>(1.372)</u>	<u>(5.837)</u>
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	651	775
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	66.528	(32.498)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	<u>116.468</u>	<u>148.966</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (Napomena 31)	<u>182.996</u>	<u>116.468</u>

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. maja 2018. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
Glavni Izvršni direktor

Božo Đurašković
Izvršni direktor za poslove podrške poslovanju

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Hipotekarna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) je od 1995. godine registrovana kao akcionarsko društvo i registrovana je u Centralnom registru Privrednog suda pod registracionim brojem 4-0004632. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 3 (Rješenje broj 02/3-1/2-01). Od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-75/1-2002 od 18. decembra 2002. godine, Banka je dobila odobrenje za rad.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju, Statutom i Rješenjem Centralne banke Crne Gore, Banka obavlja poslove primanja novčanih depozita i odobravanja kredita za sopstveni račun. Pored bankarskih poslova iz prethodnog stava, Banka može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza,
- kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i dr.),
- izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata,
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet,
- finansijski lizing,
- poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti,
- trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - a) stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
 - b) finansijskim derivatima,
- depo poslovi,
- izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja,
- iznajmljivanje sefova,
- poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke, u skladu sa Statutom.
- Banka može, uz prethodno odobrenje Centralne banke, obavljati i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Organi upravljanja Bankom su: Skupština akcionara i Odbor direktora. Odbor direktora Banke ima dva stalna tijela i to: Odbor za reviziju i Odbor za upravljanje kreditnim rizikom. Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara Banke. Odbor direktora Banke ima 5 (pet) članova, od kojih većina nijesu zaposleni u Banci.

Sjedište Banke je u Podgorici, u ul. Josipa Broza Tita br. 67. Na dan 31. decembra 2017. godine Banka ima 172 zaposlena radnika (31. decembra 2016. godine: 169 zaposlenih radnika).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Sl. list CG", br. 052/16), Zakonom o bankama ("Sl. list CG", br. 17/08, 44/10 i 40/11) i ostalim podzakonskim aktima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

U skladu sa lokalnom regulativom, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12, i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza (nastavak)

Posljednji zvanični prevod je objavljen 31. decembra 2009. godine i obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih iskaza.

Finansijski iskazi prikazani su u formatu propisanom u Odluci o kontnom okviru za banke, mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije koji je usvojen od strane Centralne Banke Crne Gore 23. oktobra 2012. godine. Shodno tome, sve banke i mikrokreditne finansijske institucije su u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje u skladu sa navedenom Odlukom od 1. januara 2013. godine. Pored toga, Odlukom Savjeta Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13) utvrđen je sadržaj finansijskih iskaza banaka, kao i rokovi i način sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza Centralnoj banci Crne Gore.

Pored prezentacije finansijskih iskaza, prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2017. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3. Usvojene računovodstvene politike korišćene za pripremu finansijskih iskaza za 31. decembar 2017. godine konzistentne su sa računovodstvenim politikama primijenjenim u prethodnoj finansijskoj godini.

Finansijski iskazi Banke su iskazani u hiljadama eura (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza i najvećim dijelom se odnose na procjene iznosa ispravke vrijednosti po kreditima i kamatama, ispravke vrijednosti za depozite kod drugih banaka, ispravke vrijednosti za trajne uloge i vanbilansne stavke. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

Najznačajnije procjene i pretpostavke su izvršene na sljedećim bilansnim pozicijama:

2.2.1 Obezvređenje vrijednosti finansijskih sredstava

Banka vrši pregled kreditnog portfolia kako bi procijenila ispravku vrijednosti najmanje jednom kvartalno. Prilikom određivanja da li je potrebno proknjižiti gubitak po osnovu ispravke vrijednosti u bilansu uspjeha, Banka vrši procjenu da li postoji bilo koji indikator postojanja mjerljivog smanjenja u procijenjenim budućim novčanim tokovima koji proizilaze iz kreditnog portfolia, prije nego što smanjenje može biti identifikovano kod pojedinačnog kredita u portfoliju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)**2.2. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)****2.2.1 Obezvredenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)**

Ovaj dokaz može uključiti bilo koje indikatore postojanja neželjene promjene u platežnom statusu zajmoprimca, kao i lokalne ekonomske uslove koji su u korelaciji sa neizvršenjem obaveza. Rukovodstvo koristi procjene bazirane na istorijskim gubicima za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima obezvređenja koji su slični onima u portfoliju prilikom planiranja svojih budućih novčanih tokova. Metodologija i pretpostavke koje se koriste u procjeni iznosa i tajminga budućih novčanih tokova, pregledaju se redovno, kako bi se uklonile sve razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih iskustava.

2.2.2 Obezvredenje finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju

U slučaju finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, Banka na izvještajni datum procjenjuje da li postoje objektivni dokazi o obezvređenju, na osnovu istih kriterijuma koji važe za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti.

Ukoliko postoji dokaz o obezvređenju dužničkih finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, kumulativni gubitak, vrjednovan kao razlika između amortizovane vrijednosti i trenutne fer vrijednosti, umanjen za eventualne gubitke usled obezvređenja prethodno priznate u bilansu uspjeha, se prenosi iz kapitala u bilans uspjeha, dok se porast fer vrijednosti nakon obezvređenja evidentira kroz bilans uspjeha. Kada naknadni događaj dovede do smanjenja iznosa ispravke vrijednosti dužničkog finansijskog sredstva namijenjenog prodaji, prethodno priznati gubitak od obezvređenja se ukida kroz bilans uspjeha.

U slučaju učešća u kapitalu raspoloživih za prodaju, objektivnim dokazom se smatra i "značajan" ili "prolongiran" pad fer vrijednosti instrumenta kapitala ispod nabavne vrijednosti. U tom slučaju, kumulativni gubitak se utvrđuje kao razlika između nabavne vrijednosti i trenutne fer vrijednosti i isti se prenosi iz kapitala u bilans uspjeha. Kada naknadni događaj dovede do smanjenja iznosa ispravke vrijednosti učešća u kapitalu, ispravka vrijednosti se ukida i priznaje direktno kroz kapital.

2.2.3 Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument.

2.2.4 Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna. Aktuarski obračun uključuje stvaranje pretpostavki o diskontnim stopama, budućem rastu zarada i promjenama u broju zaposlenih. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti.

2.2.5 Korisni vijek trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme

Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme u svakom periodu godišnjeg izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)**2.2. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)****2.2.6 Sudski sporovi**

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene, od strane pravnih zastupnika Banke, vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

2.3. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.4 Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada**

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha za sve finansijske instrumente koji se vode po amortizovanoj vrijednosti, primjenom metode efektivne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja), ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Prihodi od naknada i provizija na ostale bankarske usluge (platni promet, kastodi usluge, poslovi sa karticama) se uglavnom evidentiraju prema načelu nastanka poslovne promjene u periodu kada su usluge izvršene. Naknade za neiskorišćene kreditne linije se razgraničavaju (zajedno sa povezanim direktnim troškovima) i priznaju kao korekcija efektivne kamatne stope za kredit.

3.2. Troškovi operativnog lizinga

Zakupi gdje zakupodavac zadržava značajniji dio rizika i koristi od vlasništva klasifikuju se kao operativni zakupi. Plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se na teret bilansa uspjeha na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa. Kada se operativni zakup okonča prije isteka perioda zakupa, sve isplate koje zahtijeva zakupodavac na ime kazne se priznaju kao trošak u periodu u kome se desio prestanak zakupa.

3.3. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.3. Preračunavanje deviznih iznosa (nastavak)**

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika. Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.4. Porezi i doprinosi**Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. List CG”, br. 65/01, 12/02, 80/04, br. 40/08, br. 86/09, br. 73/10, br. 40/11, br. 14/12, 61/13 i 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda) i Odlukom o kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 55/12).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5. Finansijska sredstva****3.5.1. Klasifikacija**

Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha; krediti i potraživanja; finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeća. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

- a) Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha

Ova kategorija ima dvije potkategorije: finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja i finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha.

Finansijsko sredstvo se klasifikuje kao sredstvo koje se drži radi trgovanja ukoliko je pribavljeno prvenstveno radi prodaje u kratkom roku ili ukoliko postoji dokaz o postojanju obrasca po kojem ono ostvaruje profit u kratkom roku ili pak po odluci rukovodstva.

Derivati se uvijek klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja, osim ako su određeni kao instrument zaštite od rizika.

- b) Krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Oni nastaju kada Banka odobrava novac ili usluge direktno komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima. Krediti i potraživanja obuhvataju kredite i potraživanja od banaka i klijenata.

- c) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su ona nederivatna finansijska sredstva koja nijesu klasifikovana ni u jednu od preostale tri kategorije finansijskih sredstava, odnosno nisu finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeća, finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha, ili zajmovi. Ulaganja raspoloživa za prodaju su sredstva za koja postoji namjera da se drže neodređeno vrijeme, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti, odnosno u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili cijene kapitala.

- d) Finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeća

Finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeća su finansijski instrumenti sa fiksnim ili utvrdivim rokom plaćanja za koje Banka kod nabavljanja nedvosmisleno iskazuje namjeru i sposobnost da će ih posjedovati do njihovog dospijeća.

3.5.2. Priznavanje i mjerenje

Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove, osim u slučaju finansijskih sredstava koja se iskazuju po fer vrijednosti, a čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5. Finansijska sredstva (nastavak)****3.5.2. Priznavanje i mjerenje (nastavak)**

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha se nakon inicijalnog priznavanja, iskazuju po fer vrijednosti. Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, iskazuju se u periodu u kome su nastali.

Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju iskazuju se u okviru kapitala na računu Ostale rezerve, sve dok finansijsko sredstvo ne bude isknjiženo odnosno obezvrijeđeno, kada se kumulativni dobiti ili gubici prethodno iskazani u kapitalu priznaju u bilansu uspjeha.

Kredit i plasmani se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove. Oni se naknadno iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, dobijenoj primjenom metode efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Amortizovana vrijednost je izračunata uzimanjem u obzir svih troškova izdavanja i svih diskonta ili premija prilikom poravnanja. Gubici koji proizilaze iz obezvrijeđenja priznati su u bilansu uspjeha.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju naknadno se vrednuje po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici priznaju se direktno na kapitalu, kao revalorizacione rezerve. Ukoliko je investicija ustupljena, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat na kapitalu, priznaje se u bilansu uspjeha. Kamata koja je zarađena u periodu držanja finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju prikazana je kao kamatni prihod korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Dividende koje su zarađene u periodu držanja finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju, priznate su u bilansu uspjeha onda kada je pravo na plaćanje uspostavljeno. Gubici koji proizilaze iz ispravke vrijednosti takve investicije priznati su u bilansu uspjeha i prestaju da se priznaju u revalorizacionim rezervama.

Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim rokovima dospjeća, koje Banka namjerava i ima mogućnosti da drži do dospjeća. Nakon inicijalnog vrednovanja, finansijska sredstva koja se drže do dospjeća vrednuju se naknadno po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope, umanjeno za ispravku vrijednosti. Amortizovani trošak izračunava se uzimanjem u obzir sve diskonte i premije pri akviziciji i naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope. Amortizacija je uključena u kamatni prihod. Gubici koji proizilaze iz ispravke vrijednosti takvih investicija priznati su u bilansu uspjeha.

3.5.3. Prestanak priznavanja

Priznavanje finansijskog sredstva prestaje po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva, odnosno kada Banka prenese sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvima.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena tj. kada je dug isplaćen, storniran ili istekao. Priznavanje knjigovodstvene vrijednosti finansijske obaveze isknjižene na osnovu svopa duga u kapital prestaje emitovanjem akcijskog kapitala u vrijednosti ekvivalentnoj tržišnoj vrijednosti akcija Banke na crnogorskoj berzi.

Ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa Banke, Banka je dužna da to potraživanje otpiše i da ga, u visini dugovanog iznosa, vodi u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.6. Gotovina i gotovinski ekvivalenti**

U izvještaju o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotov novac, sredstva kod Centralne banke Crne Gore uključujući i obaveznu rezervu i sredstva na računima kod drugih banaka u zemlji i inostranstvu.

3.7. Rezervisanja i obezvređenje kredita i potraživanja***Obračun obezvređenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke)***

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), Banka vrednuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke u skladu sa MRS 39.

Rezervisanja za gubitke se prema internoj politici izdvajaju za kredite, kreditne kartice, dozvoljena prekoračenja po tekućim računima, proteste po garancijama, provizije po računima fizičkih lica, odnosno za bilansnu aktivu Banke koja je izložena kreditnom riziku i vanbilansnu izloženost Banke, koja potencijalno može biti izložena kreditnom riziku.

Banka vrši pregled potraživanja i drugih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti na kvartalnom nivou. Kod utvrđivanja da li postoje gubici po osnovu obezvređenja potraživanja i drugih plasmana, Banka procjenjuje da li postoje informacije i dokazi koje ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine na grupnom nivou, prije nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja, odnosno plasmana. Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu potraživanja i plasmana uključuju: neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, kao i tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza. Procjene rukovodstva o obezvređenju potraživanja i drugih plasmana putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim rizikom i sličnim uzrocima obezvređenja. Metodologija i pretpostavke od kojih se polazi pri definisanju iznosa i perioda priliva gotovine po osnovu plasmana su predmet redovne provjere u cilju svođenja na minimum razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih gubitaka.

Banka vrši procjenu obezvređenja potraživanja kao pojedinačnu i grupnu procjenu.

Pojedinačno procjenjivanje

Banka procjenjuje ispravku vrijednosti za svaki pojedinačno značajan plasman i tom prilikom se uzimaju u obzir finansijska pozicija korisnika kredita, održivost biznis plana, njegova sposobnost da poboljša svoje performanse u slučaju finansijskih teškoća, projektovani prihodi, raspoloživost drugih vrsta finansijske podrške i vrijednost kolaterala koja se može realizovati, kao i očekivani novčani tokovi. Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema procjeni bitno mijenjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrijednost kolaterala i izvjesnost ispunjenja obaveza klijenta prema Banci, vrši se vanredna procjena obezvređenja plasmana.

Materijalno značajnim potraživanjem smatra se ukupna bruto izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća ili jednaka od EUR 30,000.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvređenje kredita i potraživanja (nastavak)

Pojedinačno se procjenjuju svi klijenti koji zadovoljavaju sledeće kriterijume:

1. ukupna bruto izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća ili jednaka od EUR 30,000,
2. kašnjenja veća od 90 dana,
3. dospjelo potraživanje je veće od EUR 20 za fizička lica odnosno EUR 200 za pravna lica,
4. ukupna bruto izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća ili jednaka od EUR 1.000.000 i klasifikaciona grupa C, D, E u skladu sa propisima CBCG,
5. ukupna bruto izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća ili jednaka od EUR 1.000.000, klasifikaciona grupa A i B u skladu sa propisima CBCG i klasifikaciona grupa u skladu sa Metodologijom obezvređenja i vjerovatnog gubitka "bucket" 2 i 3.

Pojedinačna ispravka vrijednosti potraživanja jednaka je pozitivnoj razlici između knjigovodstvene vrijednosti i njene nadoknadive vrijednosti, dobijene diskontovanjem procijenjenih budućih novčanih tokova primjenom ugovorene efektivne kamatne stope. Procijenjeni novčani tokovi mogu se odnositi na gotovinske tokove iz redovnog poslovanja klijenta, ukoliko postoje, ali i na gotovinske tokove koji se očekuju da će nastati iz realizacije hipoteke u periodu od 5 godina, uz primjenu haircut-a na vrijednost kolaterala.

Materijalno značajna potraživanja mogu biti predmet pojedinačne procjene i u slučaju kada su kašnjenja manja od 90 dana, u slučaju da rukovodstvo Banke smatra da postoje objektivni dokazi obezvređenja.

Objektivni dokazi obezvređenja mogu biti sljedeći:

- Veliki finansijski problemi dužnika uključujući i stečaj
- Restruktuiranje kredita (značajne izmjene uslova, smanjenja kamatne stope, djelimični grejs periodi (zamrzavanje i plaćanje samo kamate) neophodni zbog kreditne (finansijske) sposobnosti (ne uslijed tržišnih faktora ili tehničkih izmjena)
- Umanjenje vrijednosti pokrića, npr. uslijed niže vrijednosti kolaterala (naročito u slučaju projektnog finansiranja) u slučaju nedovoljnih postojećih tokova gotovine
- Protest garancije (ukoliko je garanciju povuklo treće lice ovo predstavlja indikator umanjenja vrijednosti) ili velika vjerovatnoća pojave protesta (pada) garancije u bliskoj budućnosti
- Nedostatak saradnje od strane klijenata u slučaju dokazanih problema sa otplatom dugovanja
- Nedostatak redovnog mjesečnog prihoda (naročito važno za segment fizičkih lica)
- Evidentan pad prometa uslijed smanjene poslovne aktivnosti za privredna društva
- Transfer grupe povezanih lica u Službu za vođenje rizičnih plasmana
- U slučaju materijalnih promjena kod obezvređenja kredita (značajne promjene kod rezultata dužnika, vrijednost kolaterala, ostale bitne promjene koje mogu uticati na obim obezbeđenja).

Grupno procjenjivanje

Ispravke vrijednosti se procjenjuju za plasmane koji nijesu pojedinačno značajni i za pojedinačno materijalno značajne plasmane kod kojih ne postoji objektivni dokaz o pojedinačnom obezvređenju.

Grupna procjena se vrši po grupama koje se formiraju na osnovu interno propisane metodologije, bazirane na danima kašnjenja i to na kvartalnom nivou. Izračunavanje grupnih procenata obezvređenja se vrši na osnovu statističkih modela migracija kategorija rizičnosti u status neizmirivanja obaveza po vrstama klijenata ili proizvoda. Dobijeni procenti migracija koriguju se za izvršenu naplatu potraživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvređenje kredita i potraživanja (nastavak)

Grupno procjenjivanje (nastavak)

Grupna procjena se dijeli u četiri kategorije: za pravna lica i za fizička lica u tri kategorije (gotovinski, potrošački i stambeni krediti). Na grupnoj osnovi kreditni plasmani se klasifikuju u određene interne klase rizika za partiju, prema broju dana docnje.

Potraživanje kao osnova za obračun rezervisanja za gubitke po kreditnim proizvodima se umanjuje za iznos depozita i garancija u korist Banke izdatih od strane prvoklasne banke ili države kao i iznos hipoteka hair-cutovanih sa 30% i diskontovanih sa efektivnom kamatnom stopom za taj plasman i periodom diskontovanja od 5 godina.

Obezvređenje kredita umanjuje vrijednost kredita i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

Iznosi očekivanih priliva po kreditu procjenjuju se na osnovu dokaza o planiranim prihodima dužnika, a u slučaju da su nedovoljni primjenjuje se procjena novčanog toka iz realizacije kolaterala. Procjena broja dana kašnjenja naplate određenog potraživanja od dužnika, utvrđuje se sagledavanjem svih relevantnih dokaza o vremenu realizacije planiranih prihoda dužnika, kao i iskustvenih podataka o kašnjenju u plaćanju tog dužnika.

U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka pribavlja i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se obezbjeđuje naplata potraživanja i minimizira kreditni rizik. U zavisnosti od procjene mogućnosti izmirenja ugovorenih obaveza, definiše se stepen pokrića plasmata, kako bi se u slučaju neizvršavanja obaveza dužnika, aktiviranjem kolaterala realno mogla naplatiti potraživanja. Količina i tip potrebnog kolaterala zavisi od procjene kreditnog rizika.

Nepokretnost, roba, oprema i ostale pokretne stvari koje su predmet zaloge moraju biti i osigurane od strane osiguravajućeg društva prihvatljivog za Banku, a polise vinkulirane u korist Banke. Banka prati tržišnu vrijednost kolaterala i u slučaju potrebe može zahtijevati dodatni kolateral u skladu sa zaključenim ugovorom.

Reprogramirani krediti

Gdje je moguće, Banka nastoji reprogramirati kredite umjesto da preuzme kolateral. To može uključivati produženje otplate i sporazum o novim uslovima kreditiranja. Nakon što su uslovi reprogramirani, kredit se više ne smatra dospjelim. Uprava kontinuirano analizira reprogramirane kredite kako bi se osiguralo da su ispunjeni svi kriterijumi, i da buduća plaćanja budu izvjesna. Kredit je i dalje predmet pojedinačnog ili kolektivnog procjenjivanja i ispravke vrijednosti, koja se računa korišćenjem izvorne efektivne kamatne stope kredita. Nakon što je kredit reprogramiran, tretira se kao loš plasman u narednih šest mjeseci.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvređenje kredita i potraživanja (nastavak)

Obračun rezervacija za potencijalne gubitke

Banka je dužna da bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu kao i da izračuna rezervacije za potencijalne gubitke, u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17). U skladu sa navedenom Odlukom, Banka je primijenila sljedeće procenete i dane kašnjenja po kategorijama rizičnosti za obračun rezervacije za potencijalne gubitke:

Kategorija rizika	Na dan 31. decembra 2017. godine	
	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke obračunatog u skladu sa internom metodologijom Banke primjenom Međunarodnog računovodstvenog standarda 39.

Positivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbačenu stavku od sopstvenih sredstava Banke.

3.8. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva

Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Banka procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrijednost sredstva. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza, vrši se procjena nadoknadivog iznosa. Nadoknadiv iznos je veći od neto prodajne cijene ili vrijednosti u upotrebi. Ukoliko je nadoknadiv iznos veći od knjigovodstvene vrijednosti, sredstvo ne bi trebalo da bude obezvrijeđeno.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene dijelova opreme (ugradnja novih rezervnih dijelova), troškovi remonta i generalnih popravki poslovnih prostora priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti poslovnih prostora odnosno opreme ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti.

Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja opreme: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih dijelova i potrošnog materijala, kao i troškovi svakodnevnih popravki, smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.8. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva (nastavak)****Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)**

Gubici ili dobici nastali pri otuđenju ili rashodovanju poslovnih prostora i opreme utvrđeni su kao razlika između iznosa dobijenog prodajom i sadašnje vrijednosti po kojoj se poslovni prostor odnosno oprema vodi, i priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha u periodu u kom je nastalo otuđenje ili rashodovanje.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost poslovnih prostora i opreme, a primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se poslovni prostor i oprema u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Primijenjene stope su sljedeće:

Glavne grupe	Stope amortizacije (%)
Građevinski objekti	2,00
Motorna vozila	15,00
Namještaj i ostala oprema	15,00 – 20,00
Kompjuterska oprema	33,33
Sitan inventar	50

Period amortizacije osnovnih sredstava počinje onda kada su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha.

Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se sastoje od softvera i licenci. Nematerijalna ulaganja koja su nabavljena priznaju se u visini nabavne vrijednosti na dan transakcije. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna ulaganja se iskazuju u visini nabavne vrijednosti umanjene za akumuliranu amortizaciju i eventualno umanjene vrijednosti uslijed obezvređenja.

Troškovi koji se direktno mogu povezati sa određenim softverom i koji će generisati ekonomsku korist u periodu dužem od jedne godine, evidentiraju se kao nematerijalna ulaganja. Troškovi održavanja i razvoj kompjuterskih softvera se evidentiraju kao trošak u trenutku njihovog nastanka.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost nematerijalnih ulaganja u periodu od 5 godina, s ciljem da se nematerijalna ulaganja u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

3.9. Kapital Banke

U okviru kapitala Banke iskazani su akcijski kapital, emisiona premija, rezerve Banke i akumulirani rezultat.

Akcijski kapital Banke obrazuje se iz uloženi sredstava osnivača i akcionara Banke u novčanom i nenovčanom obliku. Zakonom o hartijama od vrijednosti definisano je da su hartije od vrijednosti dematerijalizovane i postoje u obliku elektronskog zapisa u kompjuterskom sistemu Centralne Depozitarne Agencije. Izvod iz registra Centralne Depozitarne Agencije je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina pri odlasku u penziju ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa izvještajem aktuara, Banka je obračunala obavezu isplate otpremnina zaposlenima prilikom odlaska u penziju, u visini šest prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu koji prethodi isplati otpremnine.

Ukupni rashodi dugoročnih rezervisanja koji se odnose na buduće odlive po osnovu penzionisanja zaposlenih procjenjuju se na osnovu aktuarskog obračuna. Za potrebe procjene Banka angažuje ovlašćenog aktuara koji vrši obračun budućih obaveza, diskontovanjem procijenjenih budućih odliva, korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinici prava.

Obaveze se odmjeravaju u visini sadašnje vrijednosti budućih izdataka, uzimajući u obzir rast budućih zarada i drugih uslova, koji se raspodjeljuju na ugodnosti zaposlenih na osnovu prošlog i budućeg radnog vijeka.

3.11. Pravična (fer) vrijednost

Fer vrijednost predstavlja cijenu koja bi bila dobijena za transakciju prodaje sredstva ili plaćanja za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum vrednovanja. Utvrđivanje fer vrijednosti bazirano je na pretpostavci da se transakcija održala na primarnom tržištu sredstva ili obaveze ili, u odsustvu primarnog tržišta, na najpovoljnijem tržištu za sredstvo ili obavezu.

U slučaju da za sredstvo ili obavezu postoji primarno tržište, fer vrijednost predstavlja cijena na tom tržištu.

Fer vrijednost sredstva ili obaveze se vrednuje korišćenjem pretpostavki koje bi koristili učesnici na tržištu kada utvrđuju cijenu sredstva ili obaveze, pretpostavljajući da učesnici na tržištu djelaju u svom najboljem ekonomskom interesu.

Fer vrijednost nefinansijskog sredstva uzima u obzir mogućnost tržišnog učesnika da generiše najveće i najbolje ekonomske koristi korišćenjem tog sredstva ili prodajom drugom učesniku na tržištu koji bi najviše i najbolje iskoristio sredstvo.

Banka koristi tehnike vrednovanja koje su odgovarajuće u okolnostima i za koje su dostupni podaci korišćeni za utvrđivanje fer vrijednosti, pri čemu se maksimizira korišćenje relevantnih uočljivih ulaznih podataka i minimizira korišćenje neuočljivih ulaznih podataka. Tehnike vrednovanja se revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.11. Pravična (fer) vrijednost (nastavak)**

Sva sredstva i obaveze koja se vrednuju po fer vrijednosti ili čija se fer vrijednost objelodanjuje u finansijskim iskazima klasifikovana su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

- Nivo 1 - Kotirane tržišne cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za istovjetna sredstva ili obaveze
- Nivo 2 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje je najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti direktno ili indirektno uočljiv
- Nivo 3 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti nije uočljiv

Za sredstva ili obaveze koje se kontinuirano vrednuju po fer vrijednosti u finansijskim iskazima, Banka utvrđuje ponovnom procjenom kategorizacije na svaki izvještajni datum da li su se desili prelazi između nivoa hijerarhije.

3.12. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu kao rezultat prethodnih događaja;
- je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava i
- se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

3.13. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, sve razlike između ostvarenog priliva umanjenog za transakcione troškove i iznosa otplata priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.14. Izdate dužničke hartije od vrijednosti

Izdate dužničke hartije od vrijednosti se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za transakcione troškove koji se direktno pripisuju njihovom izdavanju. Izdate dužničke hartije od vrijednosti se naknadno odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti. Kamate, diskonti i premije se priznaju u bilansu uspjeha kao rashodi kamata razgraničeni u toku perioda dospjeća.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine**4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI****4.1. Upravljanje rizicima**

Banka je uspostavila sveobuhvatni sistem upravljanja rizicima koji obuhvataju definisanu strategiju za upravljanje rizicima, usvojene politike i procese za upravljanje rizicima, definisana ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima, efikasan i pouzdan sistem informacione tehnologije, procedure za nepredviđene situacije, stresno testiranje.

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Strategija upravljanja rizicima sadrži: pregled, ciljeve i kriterijume svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena. Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Služba za kontrolu rizika je odgovorna za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima i usaglašenost sa procedurama za upravljanje rizicima i definisanim limitima o čemu se mjesečno izvještava Odboru direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke kreditnom riziku je u nadležnosti Sektora za upravljanje kreditnim rizikom. Banka takođe prati najave i izmjene u zakonskoj regulativi i analizira uticaj rizika kako bi blagovremeno uskladila svoje poslovanje sa propisima.

Banka testira osjetljivost Banke na pojedine vrste rizika i na zbirnoj osnovi, korišćenjem više vrsta stres scenarija. Pod stres scenariom podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**4.2. Kreditni rizik**

U svom poslovanju Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti, kako bi smanjila što je više moguće izloženost kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Prilikom donošenja odluke o kreditiranju vodi se računa o promjenama u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine dio kreditnog portfolija Banke, a koji mogu dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja.

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), koja se primjenjuje od 1. januara 2013. godine, i koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki vanbilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Banke, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolija. Ublažavanje kreditnog rizika se sprovodi kroz ugovaranje adekvatnih sredstava obezbjeđenja potraživanja.

4.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuní sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su kontrole koja se vrši jednom godišnje ili češće. Svi krediti iznad propisanog limita odobreni su od strane Odbora za upravljanje kreditnim rizikom.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Izloženost riziku po pojedinačnim zajmoprimaocima, uključujući druge banke i finansijske institucije, dalje se ograničava tako što se utvrđuje podlimit u odnosu na bilansnu i vanbilansnu izloženost. Stvarna izloženost u odnosu na utvrđene limite se redovno prati.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze. Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje potraživanja, kako bi se maksimalno iskoristile raspoložive mogućnosti za namirenje potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiva.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuní svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetoj u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlaštenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti

Na dan sastavljanja finansijskih iskaza Banka procjenjuje da li postoji bilo kakav objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, u skladu sa zahtjevima MRS 39. Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava obuhvata podatke koje imalac sredstva može da primijeti o nastanku gubitka kao što su:

- kašnjenje u plaćanju kamate ili glavnice;
- restrukturiranje plasmana;
- kršenje ugovora, finansijske teškoće dužnika;
- visoka vjerovatnoća bankrotstva ili likvidacije, proces naplate duga od strane države;
- pokretanje sudskog spora protiv dužnika;
- status neizmirivanja obaveza na nivou grupe povezanih lica.

U skladu sa usvojenom metodologijom, Banka procjenjuje da li postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti pojedinačno za finansijska sredstva koja su pojedinačno značajna.

Izračunavanje sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine obezbijeđenog finansijskog sredstva odražava novčane tokove koji mogu biti rezultat isključivanja umanjena za troškove pribavljanja i prodaje kolaterala, bez obzira na to da li je isključenje vjerovatno ili ne.

U svrhe zajedničke procjene umanjenja vrijednosti, finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna se grupišu na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika.

4.2.3 Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	U hiljadama EUR	
	2017	2016
Bilansne stavke		
Kreditni i potraživanja od banaka	50.152	15.481
Kreditni i potraživanja od klijenata	213.776	214.424
Kamatna i druga potraživanja od klijenata	1.662	1.625
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	89.714	71.717
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	-	16.785
	355.304	320.032
Vanbilansne stavke		
Finansijske garancije	59.644	51.177
Činidbene garancije	20.587	15.356
Nepokriveni akreditivi	51	1.050
Nepovučene kreditne linije	22.803	22.707
	103.085	90.290
Ukupna izloženost kreditnom riziku	458.389	410.322

Rukovodstvo Banke smatra da novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka, kao i ostala finansijska i poslovna potraživanja nisu izložena kreditnom riziku i samim tim nisu prikazana u gore navedenoj tabeli. Ista se odnose na Gotovinu i gotovinske ekvivalente, kao i sredstva za poravnanje i obaveznu rezervu kod CBCG, kao i na ostala potraživanja koja nisu izložena kreditnom riziku.

Izloženost kreditnom riziku kontroliše se pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine**4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.3 Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)**

Prije odobravanja kredita i drugih plasmana Banka procjenjuje dužnikovu kreditnu sposobnost uzimajući u obzir kriterijume koje je utvrdila internim aktom, kao i pravnu valjanost i procijenjenu vrijednost kolaterala.

Vrijednost kolaterala izračunava se kao njegova neto vrijednost, pod kojom se podrazumijeva tržišna vrijednost umanjena za sve troškove koji se odnose na realizaciju kolaterala.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti;
- polise osiguranja;
- garancije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani

Kreditni i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

	U hiljadama EUR							
	Neobezvrijeđeni nedospjeli	Neobezvrijeđeni dospjeli	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno, bruto	Pojedinačno obezveđenje	Grupno obezveđenje	Ukupno obezveđenje	Ukupno, neto
31. decembar 2017. godine								
Stambeni krediti	664	-	-	664	-	(3)	(3)	661
Prekoračenje po tekućim računima	2.824	171	-	2.995	-	(148)	(148)	2.847
Potrošački krediti	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	700	27	4	731	(2)	(30)	(32)	699
Namjenski krediti	56.941	241	-	57.182	-	(1.318)	(1.318)	55.864
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	21.580	76	322	21.978	(119)	(177)	(296)	21.682
Kreditni malim preduzećima	63.274	249	19.182	82.705	(3.538)	(1.037)	(4.575)	78.130
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	22.264	1	23.836	46.101	(2.203)	(344)	(2.547)	43.554
Kreditni Vladi i opštinama	10.333	2	-	10.335	-	(5)	(5)	10.330
Kreditni finansijskim institucijama	10	-	-	10	-	(1)	(1)	9
	178.590	767	43.344	222.701	(5.862)	(3.063)	(8.925)	213.776

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

	U hiljadama EUR							
	Neobezvrijeđeni nedospjeli	Neobezvrijeđeni dospjeli	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno, bruto	Pojedinačno obezveđenje	Grupno obezvređenje	Ukupno obezvređenje	Ukupno, neto
31. decembar 2016. godine								
Stambeni krediti	795	-	-	795	-	(6)	(6)	789
Prekoračenje po tekućim računima	2.167	131	-	2.298	-	(109)	(109)	2.189
Potrošački krediti	44.632	204	55	44.891	(55)	(1.077)	(1.132)	43.759
Kreditne kartice	594	19	18	631	(15)	(33)	(48)	583
Namjenski krediti	219	10	-	229	-	(8)	(8)	221
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	17.376	144	462	17.982	(155)	(203)	(358)	17.624
Kreditni malim preduzećima	51.227	1.328	20.969	73.524	(2.679)	(979)	(3.658)	69.866
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	39.455	2.075	27.836	69.366	(373)	(536)	(909)	68.457
Kreditni Vladi i opštinama	359	3	10.000	10.362	(2)	(7)	(9)	10.353
Kreditni finansijskim institucijama	600	1	-	601	-	(18)	(18)	583
	157.424	3.915	59.340	220.679	(3.279)	(2.976)	(6.255)	214.424

Kreditni i potraživanja koji nisu ni dospjeli niti obezvređeni u 2017. i 2016. godini su svi svrstani u dobru aktivu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

a) Dospjeli, ali pojedinačno neobezvrijeđeni krediti i plasmani

	Do 30 dana kašnjenja	Od 31 do 60 dana kašnjenja	Od 61 do 90 dana kašnjenja	Od 91 do 180 dana kašnjenja	Od 181 do 365 dana kašnjenja	Od 1 do 5 godina kašnjenja	Preko 5 godina kašnjenja	U hiljadama EUR
								Ukupno
31. decembar 2017. godine								
Prekoračenja po tekućim računima	67	13	7	15	19	43	7	171
Potrošački krediti	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	6	1	-	-	3	17	-	27
Namjenski krediti	41	58	-	40	33	69	-	241
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	9	17	-	3	19	28	-	76
Kreditni mikro i malim preduzećima	75	54	2	10	48	60	-	249
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	1	-	-	-	-	-	-	1
Kreditni Vladi i opštinama	2	-	-	-	-	-	-	2
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-
	201	143	9	68	122	217	7	767

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Krediti i plasmani (nastavak)

a) Dospjeli, ali pojedinačno neobezvrijeđeni krediti i plasmani (nastavak)

	<u>Do 30 dana kašnjenja</u>	<u>Od 31 do 60 dana kašnjenja</u>	<u>Od 61 do 90 dana kašnjenja</u>	<u>Od 91 do 180 dana kašnjenja</u>	<u>Od 181 do 365 dana kašnjenja</u>	<u>Od 1 do 5 godina kašnjenja</u>	<u>Preko 5 godina kašnjenja</u>	<u>Ukupno</u>
31. decembar 2016. godine								
Prekoračenja po tekućim računima	50	12	9	16	15	29	-	131
Potrošački krediti	40	33	-	28	38	61	4	204
Kreditne kartice	2	2	-	-	4	11	-	19
Namjenski krediti	1	-	-	-	-	9	-	10
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	24	28	-	11	26	55	-	144
Kreditni mikro i malim preduzećima	918	305	-	25	60	20	-	1.328
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	2.075	-	-	-	-	-	-	2.075
Kreditni Vladi i opštinama	2	1	-	-	-	-	-	3
Kreditni finansijskim institucijama	1	-	-	-	-	-	-	1
	<u>3.113</u>	<u>381</u>	<u>9</u>	<u>80</u>	<u>143</u>	<u>185</u>	<u>4</u>	<u>3.915</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja

	U hiljadama EUR	
	2017.	2016.
Depoziti	37.286	26.821
Zaloga	51.224	46.271
Hipoteke i fiducije	319.198	311.144
Polise	599	573
Garancije	4.249	8.722
Ukupno	412.556	393.531

	U hiljadama EUR	
	2017.	2016.
Grupno obezvrijeđeni		
Depoziti	33.337	25.164
Zaloga	39.668	40.677
Hipoteke i fiducije	257.119	236.689
Polise	599	573
Garancije	1.425	2.849
Ukupno	332.148	305.952

	U hiljadama EUR	
	2017.	2016.
Individualno obezvrijeđeni		
Depoziti	3.949	1.657
Zaloga	11.556	5.594
Hipoteke i fiducije	62.079	74.455
Polise	-	-
Garancije	2.824	5.873
Ukupno	80.408	87.579

Banka kao predmet hipoteke uzima nepokretnosti čija se vrijednost za pravna lica definiše za svaki slučaj pojedinačno, što je u nadležnosti donosioca odluke o odobrenju kredita, dok su za fizička lica definisani iznosi u zavisnosti od vrste proizvoda. Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti, poslovni prostori i zemljište zavisno od lokacije i njegove buduće namjene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

c) Restruktuirani krediti i plasmani

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- a) produžila rok otplate za glavnicu ili kamatu,
- b) zamijenila postojeći novim plasmanom,
- c) preuzela potraživanja dužnika prema trećem licu na ime potpune ili djelimične naplate kredita
- d) smanjila iznos duga glavnice ili kamate
- e) smanjila kamatnu stopu i
- f) napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Banka je restrukturirala u toku 2017. godine kredite u iznosu od EUR 8.842 hiljada (2016: EUR 33.333 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku, sa umanjnjem za obezvređenje vrijednosti, je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	-	37.530	-	12.622	50.152
Kredit i potraživanja od klijenata	207.008	5.572	-	2.858	215.438
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	63.769	19.826	2.066	4.053	89.714
31. decembar 2017. godine	270.777	62.928	2.066	19.533	355.304
31. decembar 2016. godine	256.462	52.350	1.727	9.493	320.032

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, sa umanjenjem za obezvređenje vrijednosti je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR												Fizička lica	Ukupno
	Finansije	Transport, saobraćaj i tele- komuni- kacije	Usluge pružanja smještaja i ishrane	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	Grade- vinarstv o	Energeti ka	Vađenj e rude i kamen a	Adminis- tracija i pomoćn e uslužne djelatno sti	Trgovin a nekretn inama	Poljo- privreda, šumarstv o i ribarstvo	Proizv odnja	Ostalo		
Kredit i potraživanja od banaka	9.729	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40.423	-	50.152
Kredit i potraživanja od klijenata Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1.586	9.170	18.594	41.642	21.489	528	3.898	1.764	3.131	708	8.660	22.515	81.753	215.438
	64.169	424	-	-	-	-	616	-	-	-	-	24.505	-	89.714
31. decembar 2017. godine	75.484	9.594	18.594	41.642	21.489	528	4.514	1.764	3.131	708	8.660	87.443	81.753	355.304
31. decembar 2016. godine	68.437	11.118	22.648	39.576	12.900	849	2.305	1.453	15.322	4.411	8.962	67.009	65.042	320.032

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Akreditivi	Ukupno
31. decembar 2017.				
Do 1 godine	20.536	59.458	51	80.045
Od 1 do 5 godina	2.046	19.338	-	21.384
Preko 5 godina	221	1.435	-	1.656
	22.803	80.231	51	103.085

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Akreditivi	Ukupno
31. decembar 2016.				
Do 1 godine	19.741	51.184	1.050	71.975
Od 1 do 5 godina	2.795	13.914	-	16.709
Preko 5 godina	171	1.435	-	1.606
	22.707	66.533	1.050	90.290

4.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

4.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2017. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	24.878	1.748	583	243	27.452
Obaveze u devizama	24.439	1.749	525	220	26.933
Neto otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2017. godine	439	(1)	58	23	519
- 31. decembra 2016. godine	(360)	5	(20)	6	(369)
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2017. godine	2%	-	-	-	
- 31. decembra 2016. godine	(2)%	-	-	-	
Agregatna otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2017. godine	519				
- 31. decembra 2016. godine	(369)				
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2017. godine	2,10%				
- 31. decembra 2016. godine	(1,59)%				

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed propusta (nenamjernih i namjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih spoljnih događaja, uključujući i događaje sa malom vjerovatnoćom dešavanja.

Izloženost operativnom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama uslijed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama uslijed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2017. godine:

	U hiljadama EUR		
	<u>Kamatonosno</u>	<u>Nekamatonosno</u>	<u>Ukupno</u>
FINANSIJSKA SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi			
depozita kod centralnih banaka	13.504	117.662	131.166
Kredit i potraživanja od banaka	-	50.152	50.152
Kredit i potraživanja od klijenata	215.438	-	215.438
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	81.658	10.914	92.572
Ukupna finansijska sredstva	310.600	178.728	489.328
FINANSIJSKE OBAVEZE			
Depoziti banaka	49	3.010	3.059
Depoziti klijenata	346.847	44.810	391.657
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	29.936	-	29.936
Subordinisani dug	14.012	-	14.012
Ukupno finansijske obaveze	390.844	47.820	438.664
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2017. godine	(80.244)	130.908	50.664
- 31. decembar 2016. godine	(38.489)	83.117	44.628

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabele prikazuju godišnje aktivne i pasivne kamatne stope monetarnih finansijskih instrumenata:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Pravna lica:	
- kratkoročni krediti iz sredstava Banke	1,5%p.a. -10%p.a.
- dugoročni krediti iz sredstava Banke	1,2%p.a.-10%p.a.
- dugoročni krediti iz drugih izvora	4%p.a.-9,5%p.a.
- krediti za mala i srednja preduzeća do 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za mala i srednja preduzeća preko 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za preduzetnike do 24 mjeseca	7%p.a.-9.5%p.a.
- krediti za preduzetnike preko 24 mjeseca	6,75%p.a.-9,5%p.a.

Aktivne kamatne stope koje su primjenjivane na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2017. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Stanovništvo:	
- gotovinski krediti	0,88%p.m.-12%p.a.
- potrošački krediti	0%p.m.-6,5%p.a.
- krediti za kupovinu automobila	4,99%p.a.

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite pravnih lica toku 2017. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	-
Kratkoročni depoziti	0-5,9%p.a.
Dugoročni depoziti	0-2,5%p.a.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite fizičkih lica u toku 2017. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	
Štednja po viđenju:	
- EUR	0,01%p.a.
- ostale valute	-
Oročeni depoziti u EUR:	
- mjesec dana	0%p.a.-5,9%p.a.
- tri mjeseca	0,05%p.a.-5,9%p.a.
- šest mjeseci	0,2%p.a.-2,85%p.a.
- 12 mjeseci	0,25%p.a.-3%p.a.
- 24 mjeseca	1,5%p.a.-3,1%p.a.
- 36 mjeseci	1%p.a.-3,25%p.a.
Oročeni depoziti u stranim valutama (USD):	
- tri mjeseca	0,01%p.a.
- šest mjeseci	0,01%p.a.-0,05%p.a.
- 12 mjeseci	0%p.a.-0,9%p.a.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2017. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

						U hiljadama EUR	
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno	
Kamatonosna aktiva							
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	13.504	-	-	-	-	13.504	
Kreditni i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	
Kreditni i potraživanja od klijenata	12.135	10.415	21.906	53.406	117.576	215.438	
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	78.926	281	1.240	23	1.188	81.658	
Ukupno	104.565	10.696	23.146	53.429	118.764	310.600	
% od ukupne kamatonosne aktive	34%	3%	8%	17%	38%	100%	
Kamatonosna pasiva							
Kamatonosni depoziti banaka	49	-	-	-	-	49	
Kamatonosni depoziti klijenata	209.127	14.058	30.497	47.099	46.066	346.847	
Kamatonosne pozajmice klijenata	1.154	134	779	1.213	26.656	29.936	
Subordinisani dug	12	-	-	-	14.000	14.012	
Ukupno	210.342	14.192	31.276	48.312	86.722	390.844	
% od ukupne kamatonosnih obaveza	54%	4%	8%	12%	22%	100%	
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:							
- 31. decembra 2017. godine	(105.777)	(3.496)	(8.130)	5.117	32.042	(80.244)	
- 31. decembra 2016. godine	(61.758)	12.435	(13.452)	(11.723)	36.009	(38.489)	
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2017. godine	(105.777)	(109.273)	(117.403)	(112.286)	(80.244)		
- 31. decembra 2016. godine	(61.758)	(49.323)	(62.775)	(74.498)	(38.489)		

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.3. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Mjerenje osjetljivosti ekonomske vrijednosti kapitala na promjene kamatnih stopa se radi za svaku od značajnih valuta. Polazi se od pretpostavke o paralelnoj promjeni kamatnih stopa za 200 baznih poena (2 procentna poena).

Uticaj rasta kamatnih stopa za 200 baznih poena na kapital mjeren na dan 31. decembra 2017. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju - fiksna stopa	Iznos	Promjena kamatnih stopa	Prosječni ponderisani bp	Promjena u EUR	Znak
Kratkoročno	17.863	50 b.p.	11	89	+/-
Srednjoročno	58.666	100 b.p.	72	587	+/-
Dugoročno	5.129	200 b.p.	13	103	+/-
Ukupno	81.658		96	779	+/-

4.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

1. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstava sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstva da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dostiže sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	U hiljadama EUR Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	131.166	-	-	-	-	-	131.166
Kredit i potraživanja od banaka	50.152	-	-	-	-	-	50.152
Kredit i potraživanja od klijenata	12.135	10.415	21.906	53.406	85.793	31.783	215.438
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	89.840	281	1.240	23	1.164	24	92.572
Ukupno	283.293	10.696	23.146	53.429	86.957	31.807	489.328
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	3.059	-	-	-	-	-	3.059
Depoziti klijenata	253.937	14.058	30.497	47.099	44.482	1.584	391.657
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	1.154	134	779	1.213	14.100	12.556	29.936
Subordinisani dug	12	-	-	-	10.000	4.000	14.012
Ukupno	258.162	14.192	31.276	48.312	68.582	18.140	438.664
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2017. godine	25.131	(3.496)	(8.130)	5.117	18.375	13.667	50.664
- 31. decembra 2016. godine	101.975	(10.750)	(37.356)	(42.221)	14.368	18.612	44.628
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2017. godine	25.131	21.635	13.505	18.622	36.997	50.664	
- 31. decembra 2016. godine	101.975	91.225	53.869	11.648	26.016	44.628	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2017. godine	5,14%	(0,71)%	(1,66)%	1,05%	3,76%	2,79%	
- 31. decembra 2016. godine	24,07%	(2,54)%	(8,82)%	(9,97)%	3,39%	4,39%	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2017. godine ukazuje na postojanje ročne neusaglašenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza za periode od 1 - 3 mjeseca i za period od 3 - 6 mjeseci.

Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Kod kumulativnog Gap-a ne postoji ročna neusaglašenost dospjeća sredstava i obaveza. Na dan 31. decembra 2017. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospjeća korišćenjem modela baziranom na istorijskim podacima Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.2 Ročnost finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijea

							U hiljadama EUR
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2017. godine							
Obaveze							
Obaveze prema bankama	3.020	39	-	-	-	-	3.059
Obaveze prema klijentima	244.793	9.144	14.058	77.596	44.482	1.584	391.657
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	1.154	134	1.992	14.100	12.556	29.936
Subordinisani dug	-	12	-	-	10.000	4.000	14.012
	247.813	10.349	14.192	79.588	68.582	18.140	438.664
							U hiljadama EUR
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2016. godine							
Obaveze							
Obaveze prema bankama	283	20	-	-	-	-	303
Obaveze prema klijentima	181.928	7.937	23.437	31.820	55.367	32.861	333.350
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	1.018	239	2.684	13.578	17.812	35.331
Subordinisani dug	-	(33)	-	-	10.000	-	9.967
	182.211	8.942	23.676	34.504	78.945	50.673	378.951

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR Fer vrijednost	
	2017.	2016.	2017.	2016.
Finansijska sredstva				
Kredit i potraživanja od banaka	50.152	15.481	50.152	15.481
Kredit i potraživanja od klijenata	215.438	216.049	215.438	216.049
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	92.572	75.809	92.572	75.809
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea	-	16.785	-	16.785
	358.162	324.124	358.162	324.124
Finansijske obaveze				
Depoziti klijenata	391.657	333.350	391.657	333.350
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	29.936	35.331	29.936	35.331
Subordinisani dug	14.012	9.967	14.012	9.967
	435.605	378.648	435.605	378.648

Fer vrijednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstva mogu biti prodana, ili obaveze izmirene, između obaviještenih voljnih učesnika u toku trajanja nezavisne transakcije. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:

a) Kredit i potraživanja od banaka

Kredit i potraživanja od banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate.

Fer vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

b) Kredit i potraživanja od klijenata

U cilju utvrđivanja fer vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome fer vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan bilansa stanja. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

c) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama.

d) Finansijske obaveze

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospijeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospijeća preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospeljem. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za pravičnu vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenu vrijednost ovih obaveza na dan izvještavanja.

Rukovodstvo Banke je mišljenja da knjigovodstvena vrijednost subordinisanog duga aproksimira njegovu fer vrijednost na dan izvještaja.

e) Hijerarhija fer vrijednosti

MSFI 7 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odslikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nijesu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – unosi za sredstva i obaveze koji nijesu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Banka, u svom vrednovanju, uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

31. decembar 2017. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	76.045	8.056	8.471	92.572
Ukupna sredstva	76.045	8.056	8.471	92.572

31. decembar 2016. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	59.643	4.913	11.253	75.809
Ukupna sredstva	59.643	4.913	11.253	75.809

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama.

U slučaju da na dan vrednovanja nijesu dostupne tržišne cijene fer vrijednošću može se smatrati zadnja dostupna cijena te hartije od vrijednosti za prethodnih 30 dana vrednovanja. U tom se slučaju provjerava tačnost posljednje dostupne cijene te utvrđuje postoji li osnova za „mark to model“ određivanje fer vrijednosti.

Vlasničke hartije od vrijednosti za koje više od 365 dana nijesu ostvareni uslovi za vrednovanje fer vrijednost prema dostupnim tržišnim cijenama vrednuju se tehnikama procjene.

Dugoročne dužničke hartije od vrijednosti za koje više od 90 dana nijesu ostvareni uslovi za vrednovanje fer vrijednošću prema dostupnim tržišnim cijenama ili nije ustanovljen sistem „mark to model“, vrednuju se metodom efektivne kamatne stope, s tim da je početna vrijednost zadnja utvrđena fer vrijednost te hartije dostupna na tržištu. Nakon što se ponovo steknu uslovi za vrednovanje propisanom fer vrijednošću, vrednovaće se u skladu sa tim odredbama.

Tehnike procjene obuhvataju:

- a) Faktore koji bi učesnici na tržištu razmatrali prilikom određivanja cijene i
- b) U skladu sa prihvaćenim ekonomskim metodologijama za utvrđivanje cijena finansijskih instrumenata

Prilikom procjene fer vrijednosti, sledeći pokazatelji ili informacije se uzimaju takođe u obzir:

- Značajan pad obima i nivoa aktivnosti (količina i cijena),
- Široka marža ponude i tražnje (bid ask spread),
- Značajan pad ili nedostatak novih izdanja,
- Značajan rast premije za rizik likvidnosti odnosno traženog prinosa do dospijeća sa fiksnim prinosom,
- Tržišne cijene predstavljaju očekivanja tržišnih učesnika umjesto da se temelje na tekućim informacijama,
- Kotirane cijene značajno variraju tokom vremena na tržištu koje čine brokeri (market makers trading) i
- Ostali pokazatelji koji se mogu iskoristiti pri utvrđivanju fer vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Tržišne (kotirane) cijene na neaktivnom tržištu mogu biti input za mjerenje fer vrijednosti ali nijesu nužno i mjera fer vrijednosti. Karakteristike neaktivnog tržišta uključuju značajan pad količine i nivoa cijena te aktivnosti trgovanja finansijskim instrumentima, dostupnost tržišnih cijena mijenja se značajno tokom vremena između tržišnih učesnika ili dostupne tržišne cijene nijesu aktuelne (tekuće).

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti. data je u narednoj tabeli:

31. decembar 2017. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovo- dstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi					
depozita kod centralnih banaka	-	131.166	-	131.166	131.166
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	50.152	50.152	50.152
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	215.438	215.438	215.438
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	8	8	8
Ostala finansijska potraživanja	-	-	984	984	984
Ukupna sredstva	-	131.166	266.582	397.748	397.748
Depoziti banaka	-	-	3.059	3.059	3.059
Depoziti klijenata	-	-	391.657	391.657	391.657
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	-	29.936	29.936	29.936
Subordinirani dug	-	-	14.012	14.012	14.012
Ukupne obaveze	-	-	438.664	438.664	438.664
31. decembar 2016. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovo- dstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi					
depozita kod centralnih banaka	-	99.455	-	99.455	99.455
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	15.481	15.481	15.481
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	216.049	216.049	216.049
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	-	16.785	-	16.785	16.785
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	8	8	8
Ostala finansijska potraživanja	-	-	842	842	842
Ukupna sredstva	-	116.240	232.380	348.620	348.620
Depoziti banaka	-	-	303	303	303
Depoziti klijenata	-	-	333.350	333.350	333.350
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	-	35.331	35.331	35.331
Subordinirani dug	-	-	9.967	9.967	9.967
Ukupne obaveze	-	-	378.951	378.951	378.951

Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti obračunata je samo za potrebe objelodanjivanja, bez efekata na pozicije bilansa stanja ili bilansa uspjeha. Dodatno, s obzirom na to da nema aktivnog trgovanja ovim instrumentima, određivanje fer njihove vrijednosti zahtijeva korišćenje procjena rukovodstva u značajnoj mjeri.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmjerenja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cijena direktno utvrdiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene fer tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u četiri kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2017. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarnim finansijskim iskazima iznosi 12,36% (31. decembra 2016. godine 11,34%) i veći je od propisanog minimuma.

4.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala banaka (Sl.list Crne Gore", br. 38/11, 55/12 i 82/17). U skladu sa navedenom Odlukom, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od:

- osnovnog kapitala (uplaćeni akcijski kapital, neraspoređena dobit iz prethodnih godina, dobit tekuće godine, umanjena za gubitak);
- dopunskog kapitala (rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja: zakonske, statutarne i druge rezerve, subordinisani kredit);
- umanjениh za nematerijalna ulaganja, pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke kao i za iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4.7. Analize osjetljivosti

4.7.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženošću deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR:

	Ukupno	2017 Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			+10%	-10%
Sredstva				
Novčana sredstva i računski depoziti kod centralnih banaka	131.166	1.855	186	(186)
Kredit i potraživanja od banaka	50.152	16.009	1.601	(1.601)
Kredit i potraživanja od klijenata	215.438	1.639	164	(164)
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	92.572	7.949	795	(795)
Ostala finansijska potraživanja	984	-	-	-
Ostala poslovna potraživanja	1.082	-	-	-
Ukupno sredstva	491.394	27.452	2.745	(2.745)
Obaveze				
Depoziti banaka	3.059	37	4	(4)
Depoziti klijenata	391.657	24.837	2.484	(2.484)
Rezerve	1.636	1	-	-
Ostale obaveze	8.692	2.007	201	(201)
Ukupno obaveze	405.044	26.882	2.689	(2.689)
Ostale obaveze (garancije i akreditivi) - vanbilans	80.282	51	5	(5)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2017. godine			52	(52)
- 31. decembar 2016. godine			(134)	134

Na dan 31. decembra 2017. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 52 hiljade (31. decembar 2016. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 134 hiljade). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.7.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p, odnosno za potraživanja i obaveze iskazane u stranim valutama u rasponu od +0.3% p.p. do -0.3% p.p.

	U hiljadama EUR		
	2017	+0.4 b.p. EUR KS +0.3 b.p. FX KS	-0.4 b.p. EUR KS -0.3 b.p. FX KS
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	13.504		
- sa varijabilnom kamatnom stopom	13.504	54	(54)
Kredit i potraživanja od klijenata	215.438	-	-
- sa fiksnom kamatnom stopom	215.346	-	-
- sa varijabilnom kamatnom stopom	92	-	-
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	81.658		
- sa fiksnom kamatnom stopom	81.658	-	-
	310.600	54	(54)
Obaveze			
Depoziti banaka	49	-	-
Depoziti klijenata	346.847	-	-
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	29.936		
- sa fiksnom kamatnom stopom	18.031	-	-
- sa varijabilnom kamatnom stopom	11.905	48	(48)
Subordinisani dug	14.012	-	-
	390.844	48	(48)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
31. decembar 2017. godine	(80.244)	6	(6)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.7.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 p.p. odnosno za potraživanja i obaveze u stranoj valuti za 0.3 p.p., dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 6 hiljada.

Uzrok male izloženosti Banke promjeni varijabilnih kamatnih stopa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke ugovoren sa fiksnom kamatnom stopom.

5. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI

a) Prihodi od kamata i slični prihodi

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Depoziti:		
- Inostrane banke	55	20
- Ostale depozitne institucije	-	2
- Centralna banka	11	-
	66	22
Kredit i potraživanja:		
- Državne organizacije	272	386
- Vlada Crne Gore	350	3
- Preduzeća	7.438	9.332
- Fizička lica	6.490	5.467
	14.550	15.188
Hartije od vrijednosti:		
- Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	278	323
- Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	2.798	2.188
	3.076	2.511
Ostali prihodi od kamata	3	3
Ukupno prihodi od kamata	17.695	17.724
Troškovi obezvređenja po kamatnim potraživanjima	(148)	(20)
	17.547	17.704

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

5. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI (nastavak)

b) Rashodi kamata i slični rashodi

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Depoziti:		
– Banke	176	61
– Finansijske institucije	63	112
– Državne organizacije	289	423
– Preduzeća	343	411
– Fizička lica	2.196	2.565
	3.067	3.572
Kreditni i ostale pozajmice	896	1.129
Subordinisani dug	722	615
	4.685	5.316

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Troškovi obezvređenja

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Neto rezervisanja po osnovu:		
– kredita	3.364	1.436
– ostala poslovna potraživanja	(11)	462
– investicionih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	878
– ostalo	73	35
	3.426	2.811

b) Troškovi rezervisanja

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Neto (rezervisanja)/ukidanje rezervisanja po osnovu:		
– vanbilansnih stavki	195	(644)
– ostalo	12	(26)
	207	(670)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (nastavak)

c) Promjene na računima obezvrjeđenja vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

2017. godina

U hiljadama EUR	Kredit i poslovi lizinga (napomena 16)	Kamate (napomena 16)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik i rizik zemlje (napomena 25)	Ostala potraživanja (napomena 21)	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 25)	Obezvrđenje HoV raspoloživih za prodaju (napomena 17)	Obezvrđenje depozita	Ukupno
Stanje na početku godine	6.255	82	1.281	341	777	1.489	2.200	38	12.463
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	3.364	-	-	(11)	60	(196)	-	-	3.217
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na BU	-	154	370	-	(164)	-	-	-	360
Prenos na vanbilans	(694)	(28)	-	-	(6)	-	-	(5)	(733)
Stanje na kraju godine	8.925	208	1.651	330	667	1.293	2.200	33	15.307

2016. godina

U hiljadama EUR

U hiljadama EUR	Kredit i poslovi lizinga (napomena 16)	Kamate (napomena 16)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik (napomena 25)	Ostala potraživanja	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 25)	Obezvrđenje inv.HoV raspoloživih za prodaju (napomena 17)	Obezvrđenje depozita(napomena 16)	Ukupno
Stanje na početku godine	6.295	84	580	315	294	845	1.322	-	9.735
Obezvrđenje vrijednosti u toku godine, neto	1.437	-	-	26	459	644	878	38	3.482
Ukidanja/ispravke koje nisu imale efekte na BU	-	26	701	-	30	-	-	-	757
Prenos na vanbilans	(1.477)	(28)	-	-	(6)	-	-	-	(1.511)
Stanje na kraju godine	6.255	82	1.281	341	777	1.489	2.200	38	12.463

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) Prihodi od naknada i provizija

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Naknade po kreditima	1.171	1.225
Naknade po vanbilansnim poslovima	1.007	937
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	2.835	1.232
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	1.182	2.329
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	6.010	4.270
Ostale naknade i provizije	767	651
	12.972	10.644

b) Rashodi od naknada i provizija

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Naknade Centralnoj Banci	345	313
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	294	313
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1.711	1.575
Naknade po primljenim kreditima i garancijama	38	31
Naknade za Visa i Master kartice	3.150	1.897
Ostale naknade i provizije	342	334
	5.880	4.463

8. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Neto zarade	2.369	2.270
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	1.777	1.694
Ostale neto naknade zaposlenima	165	64
Otpremnine i jubilarne nagrade	18	35
Naknade članovima Odbora direktora	124	140
Naknade članovima Odbora za razvoj	66	60
Naknade članovima Odbora za kreditni rizik	27	18
Neto trošak prijevoza	34	34
Putni troškovi i dnevnice	298	192
Obuke zaposlenih	44	37
Neto rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade (napomena 25)	(154)	40
Date pomoći zaposlenima	6	6
Ostali troškovi	33	32
	4.807	4.622

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

9. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Troškovi zakupa	1.093	1.051
Troškovi obezbjeđenja objekata i transporta novca	560	550
Troškovi električne energije i goriva	102	99
Čišćenje	110	106
Održavanje kompjutera i opreme	211	209
Porezi vezani za poslovni prostor	16	15
Troškovi održavanja vozila	51	47
Osiguranje	481	319
Revizija	288	310
Sudski troškovi	1	1
Ostale stručne naknade	44	48
Troškovi advokatskih usluga	30	21
Konsultantske usluge	562	360
Troškovi intelektualnih usluga	78	113
Telefon	106	110
Troškovi komunikacionih mreža	118	111
Poštarina	23	19
Kancelarijski materijal	190	170
Komunalne usluge	18	18
Troškovi reprezentacije	355	284
Reklamiranje i marketing	408	413
Pretplate i donacije	186	137
Održavanje softwer-a	331	304
Iznajmljivanje opreme	444	425
Usluge processinga	373	233
Troškovi kartičnog poslovanja	1.536	1.095
Ostali troškovi	509	440
	8.224	7.008

10. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Nekretnine, postrojenja i oprema (napomena 18)	574	631
Nematerijalna sredstva (napomena 19)	262	218
	836	849

11. OSTALI RASHODI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	2	17
Razne takse	20	34
Gubici od prodaje i otpisa nepokretnosti, postrojenja i opreme	4	154
Vanredni troškovi	11	12
Ostali rashodi	1	1
	38	218

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

12. OSTALI PRIHODI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	3	127
Dobici od prodaje stečene aktive	153	82
Ostali prihodi poslovanja	109	106
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	93	115
Ostali prihodi	139	115
	497	545

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Tekući porez na dobit	(412)	(368)
Obračunati odloženi porez	4	7
	(408)	(361)

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	4.351	3.985
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	392	358
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	20	10
Ostalo	(4)	(7)
Tekući porez na dobit	408	361
Efektivna poreska stopa	9,38%	9,06%

Poreska stopa korišćena za 2017. i 2016. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

c) Odložena poreska sredstva/obaveze

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Odložena poreska sredstva po osnovu privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine, postrojenja i opremu	38	33
Odložena poreska obaveza kao rezultat knjiženih nerealizovanih dobitaka po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	(311)	(114)
	(273)	(81)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Gotovina u blagajni:	16.586	9.487
- u EUR	14.731	8.488
- u stranoj valuti	1.855	999
Žiro račun	86.031	58.755
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	27.008	30.518
Ostalo	1.541	695
	131.166	99.455

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine predstavlja izdvojena sredstava skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi „Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 88/17). U skladu sa navedenim, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite.

Obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 7.5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 6.5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 7.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na odgovarajući dio osnovice u toku prethodnog nedjeljnog perioda, dva dana prije isteka perioda održavanja. Period održavanja je mjesečni period, od treće srijede u mjesecu i traje do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu i ne može se izdvajati i držati u drugom obliku. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR. Sredstva izdvojena na račune Centralne banke u inostranstvu, ne mogu se transferisati na druge račune u inostranstvu, već se mogu transferisati isključivo na transakcioni račun Banke u RTGS sistemu.

Na 50% sredstava obavezne rezerve izdvojene u skladu sa Odlukom, Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Ukoliko Banka planira povlačenje sredstava obavezne rezerve sa računa Centralne banke u inostranstvu, u iznosu većem od 500,000 EUR, dužna je da najavi i o tome pisanim putem obavijesti Centralnu banku najkasnije tri radna dana prije dana povlačenja sredstava obavezne rezerve.

Banka može za održavanje dnevne likvidnosti da koristi do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve. Na korišćeni iznos obavezne rezerve koji vrati istog dana, banka ne plaća naknadu. Banka je dužna da na iznos sredstava obavezne rezerve koji ne vrati istog dana, plaća mjesečno naknadu po stopi utvrđenoj posebnim propisom Centralne banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (nastavak)

Kada Centralna banka utvrdi da je banka nepravilno obračunala i/ili izdvojila obaveznu rezervu ili je nije izdvojila u propisanom roku, odnosno da ne održava obaveznu rezervu u propisanom iznosu, banka je dužna da za utvrđeni iznos nepravilno obračunate ili neblagovremeno izdvojene obavezne rezerve mjesečno plaća naknadu po stopi utvrđenoj posebni propisom Centralne banke.

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Korespondentni računi kod inostranih banaka	49.056	14.498
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija, nerezidenti	1.096	983
	50.152	15.481

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Dospjeli krediti:		
- opštine (javne organizacije)	2	3
- privredna društva u privatnom vlasništvu	1.892	4.847
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	112	711
- fizička lica	581	679
- ostalo	1.794	82
Kratkoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	10.000	10.000
- opštine (javne organizacije)	156	115
- privredna društva u privatnom vlasništvu	39.400	47.867
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	2.506	1.217
- fizička lica	7.731	5.996
- ostalo	354	14.742
Dugoročni krediti:		
- opštine (javne organizacije)	177	244
- privredna društva u privatnom vlasništvu	76.569	69.404
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	2.687	3.977
- fizička lica	75.237	60.150
- ostalo	3.503	645
	222.701	220.679
Kamatna potraživanja:		
- krediti	1.301	1.362
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	234	85
- naknade	(1.304)	(1.237)
Depoziti kod ostalih depozitnih institucija	1.674	1.529
Pale garancije	-	10
	1.905	1.749
<i>Minus:</i>		
Obezvredjenje vrijednosti kredita, palih garancija i faktoringa (napomena 6c)	(8.925)	(6.255)
Obezvredjenje vrijednosti kamata (napomena 6c)	(208)	(82)
Obezvredjenje depozita (napomena 6c)	(33)	(38)
Obezvredjenje vrijednosti vremenskih razgraničenja	(2)	(4)
	(9.168)	(6.379)
	215.438	216.049

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno neto plasiranih kredita klijentima od strane Banke je sljedeća:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	708	4.411
Rudarstvo	3.898	1.605
Prerađivačka industrija	8.660	8.962
Snabdijevanje vodom	528	849
Građevinarstvo	21.849	12.900
Trgovina	41.643	39.576
Saobraćaj i skladištenje	9.170	8.712
Usluge pružanja smještaja i ishrane	18.593	22.648
Informisanje i komunikacija	1.514	963
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.586	2.455
Trgovina nekretninama	3.131	15.322
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	5.489	4.495
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.764	1.453
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	10.012	10.002
Obrazovanje	236	205
Zdravstvo i socijalna zaštita	427	1.012
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	273	416
Ostale uslužne djelatnosti	1.111	1.410
Nerezidenti - pravna lica	3.093	13.611
Stanovništvo	81.753	65.042
	215.438	216.049

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

17. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU

U hiljadama EUR	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Dužničke hartije od vrijednosti		
Vlade Crne Gore	63.769	41.563
Nerezidenti	<u>25.945</u>	<u>30.154</u>
	89.714	71.717
Vlasničke hartije od vrijednosti		
Rezidenti	3.006	2.837
Nerezidenti	<u>2.052</u>	<u>3.455</u>
	5.058	6.292
Obezvredjenje vlasničkih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju (napomena 6c)	<u>(2.200)</u>	<u>(2.200)</u>
	<u>2.858</u>	<u>4.092</u>
	<u>92.572</u>	<u>75.809</u>

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od EUR 63.769 hiljada odnose se na Državne obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore, nominalne vrijednosti EUR 48,067 hiljada čiji je rok dospjeća od marta 2018. godine do marta 2021. godine, sa kuponskom kamatnom stopom koja iznosi 5% za seriju koja dopijeva 2018. godine, 5,375% za seriju koja dopijeva 2019. godine, 3,875% za seriju koja dopijeva 2020. godine i 5,75% za seriju koja dopijeva 2021. godine.

Dužničke hartije od vrijednosti - nerezidenti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od EUR 25.945 hiljada, dopijevaju u periodu od januara 2018. do marta 2023. godine sa kamatnom stopom koja se kreće od nulte za Američke državne zapise do 10,38%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

18. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2017. godinu i 2016. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	Građevinski objekti	Kompjuterska oprema	Ostala oprema	Investicije u toku	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2016.	290	1.161	3.742	36	5.229
Povećanja	-	50	154	195	399
Prenos	-	13	212	(225)	-
Otuđenja i rashodovanja	(197)	(40)	(141)	-	(378)
Stanje, 31. decembar 2016.	93	1.184	3.967	6	5.250
Stanje, 1. januar 2017.	93	1.184	3.967	6	5.250
Povećanja	-	51	106	355	512
Prenos	-	3	242	(245)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(32)	(73)	-	(105)
Stanje, 31. decembar 2017.	93	1.206	4.242	116	5.657
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2016.	62	1.015	2.272	-	3.349
Amortizacija (napomena 10)	3	106	522	-	631
Otuđenja i rashodovanja	(61)	(40)	(130)	-	(231)
Stanje, 31. decembar 2016.	4	1.081	2.664	-	3.749
Stanje, 1. januar 2017.	4	1.081	2.664	-	3.749
Amortizacija (napomena 10)	2	65	507	-	574
Otuđenja i rashodovanja	-	(33)	(70)	-	(103)
Stanje, 31. decembar 2017.	6	1.113	3.101	-	4.221
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2017. godine	87	93	1.141	116	1.437
- 31. decembra 2016. godine	89	103	1.303	6	1.501

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

Investicije u toku se najvećim dijelom odnose na nabavku opreme i investiciona ulaganja koja su vezana sa preseljenjem filijale na novoj lokaciji u Budvi, i ista iznose EUR 91 hiljadu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

19. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U prijegledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2017. godine i 2016. godine:

U hiljadama EUR

	Ostala nematerijalna ulaganja	Licence	Softver	Nematerijaln a sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2016.	526	794	1.212	92	2.624
Povećanja	-	18	214	406	638
Prenos	-	-	232	(233)	(1)
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(16)	-	(16)
Stanje, 31. decembar 2016.	526	812	1.642	265	3.245
Stanje, 1. januar 2017.	526	812	1.642	265	3.245
Povećanja	-	1	166	255	422
Prenosi	-	-	227	(227)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(4)	-	(4)
Stanje, 31. decembar 2017.	526	813	2.031	293	3.663
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2016.	503	251	791	-	1.545
Amortizacija (napomena 10)	13	26	179	-	218
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(16)	-	(16)
Stanje, 31. decembar 2016.	516	277	954	-	1.747
Stanje, 1. januar 2017.	516	277	954	-	1.747
Amortizacija (napomena 10)	10	26	226	-	262
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(4)	-	(4)
Stanje, 31. decembar 2017.	526	303	1.176	-	2.005
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2017. god.	-	510	855	293	1.658
- 31. decembra 2016. god.	10	535	688	265	1.498

Povećanja na nematerijalnim sredstvima tokom 2017. godine odnose se uglavnom na povećanje softvera tj. implementaciju novih aplikacija, u okviru aplikativnog softvera Dabar u iznosu od EUR 72 hiljade, kao i novim uslugama, funkcionalnostima i softverskim poboljšanjima vezana za kartično i elektronsko bankarstvo, (3D Secure, POS DCC, Super Platna Kartica, Premium Pripejd Kartica itd.) u iznosu od EUR 229 hiljada.

Investicije u toku za nematerijalna ulaganja iznose EUR 293 hiljada. Ove investicije se najvećim dijelom odnose na softverske projekte vezane za kartično i bankomatsko poslovanje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

20. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Potraživanja iz kastodi poslova	25	26
Avansi	247	201
Ostala potraživanja po naknadama i provizijama	182	214
Potraživanja od državnih fondova	59	39
Potraživanja od kupaca	153	137
Potraživanja po kartičnom poslovanju	117	71
Potraživanja od zaposlenih	77	54
Ostala finansijska potraživanja	297	252
Obezvredjenje vrijednosti (napomena 6c)	(173)	(152)
	984	842

21. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	1.661	1.290
Ostala poslovna potraživanja	959	907
Unaprijed plaćeni troškovi	591	811
Obezvredjenje vrijednosti	(2.129)	(1.727)
	1.082	1.281

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 1.661 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembra 2016: EUR 1.290 hiljada) se odnosi na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti.

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG” br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 i 82/17), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 50% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke.

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 1) 0%, ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 2) 30%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 3) 50%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 4) 75%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

Ispravka vrijednosti ostale aktive najvećim delom odnosi se na stečenu aktivu u iznosu EUR 1.651 (31. decembra 2016: EUR 1.281 hiljada) hiljada i EUR 478 hiljada na ispravku vrijednosti iz poslovnih odnosa (31. decembra 2016: EUR 446 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

22. DEPOZITI BANAKA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Depoziti po viđenju	3.020	283
Oročeni depoziti	39	20
	3.059	303

Depoziti Banaka u iznosu od EUR 3.059 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembra 2016 EUR 303 hiljade) se odnose na oročene i depozite po viđenju, od čega su EUR 9 hiljada kamatonosni depoziti od domaćih banaka, dok se EUR 222 hiljada odnose na nekamatonosne depozite po viđenju od domaćih banaka, a EUR 2.788 hiljada se odnose na nekamatonosne depozite po viđenju inostranih banaka.

Oročeni depoziti u iznosu od EUR 39 hiljada su 7 depozita domaćih banaka, 6 je oročeno na 2 godine po stopi 0 %, dok je 1 oročen na 2 godine i 3 mjeseca, takodje po stopi od 0 %

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

23. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Depoziti po viđenju:		
- finansijske institucije	1.388	1.300
- privredna društva u privatnom vlasništvu	91.895	66.583
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	17.607	7.157
- opštine (javne organizacije)	2.364	6.503
- fondovi	1.417	742
- fizička lica	103.021	72.759
- neprofitne organizacije	9.043	6.198
- vlada RCG	1.920	-
- ostali	15.952	19.455
	244.607	180.697
Sredstva na escrow računu	187	1.230
Kratkoročni depoziti:		
- finansijske institucije	280	710
- privredna društva u privatnom vlasništvu	9.508	7.632
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	18.371	25.001
- opštine (javne organizacije)	655	66
- fizička lica	50.461	48.535
- neprofitne organizacije	667	114
- vlada RCG	50	-
- ostali	1.544	1.196
	81.536	83.254
Dugoročni depoziti:		
- finansijske institucije	703	1.153
- privredna društva u privatnom vlasništvu	20.901	11.051
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	1.856	7.830
- opštine (javne organizacije)	584	847
- fizička lica	36.328	41.883
- neprofitne organizacije	59	99
- vlada RCG	200	-
- ostali	2.589	2.737
	63.220	65.600
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Vremenska razgraničenja: depoziti	2.107	2.569
	391.657	333.350

Depoziti po viđenju fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 0.01% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 7.00% godišnje u zavisnosti od paketa štednje koji se izabere i iznosa koji se oročava (do EUR 50 hiljada i preko EUR 50 hiljada). Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u stranoj valuti su deponovani u zavisnosti od valute, uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 1.80% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti privrednih društava u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 5.40 % na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava (do EUR 100 hiljada i preko EUR 100 hiljada). Na kratkoročne i dugoročne oročene depozite u drugim valutama kamatne stope se kreću u rasponu od 0.01% do 0.05%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

23. DEPOZITI KLIJENATA (nastavak)

Na depozite po viđenju pravnih lica obračunava se kamata u rasponu od 0% do 0.40% na godišnjem nivou.

24. POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA

U hiljadama EUR	Period/ godina	Godišnja kamatna stopa	2017.	2016.
Evropska investiciona banka (2009.)	12	4,032%	1.121	1.374
Evropska investiciona banka (2009.)	12	3,923%	626	768
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,604%	1.977	2.375
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,168%	1.084	1.281
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,019%	1.069	1.265
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3,841%	1.850	2.147
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3,181%	550	632
Evropska investiciona banka (2012.)	12	2,398%	1.388	1.568
			9.665	11.410
Evropska banka za obnovu i razvoj (2014., 2015.)	4-7	3% - 4,559%	2.240	4.156
Investiciono razvojni fond Crne Gore AD, Podgorica	1.9-12	1% - 7,64%	17.767	19.429
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća (2007. do 2010.)	5-8	0% - 1%	196	245
			20.203	23.830
			29.868	35.240
Vremenska razgraničenja: Nedospjela kamata			68	91
Ukupno			29.936	35.331

Sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj investicionoj banci („EIB“) po osnovu dugoročnih kredita u iznosu EUR 9.665 hiljada (31. decembra 2016. godine: EUR 11,410 hiljada). Krediti su odobreni za podsticanje razvoja malih i srednjih privrednih društava u Crnoj Gori, uz grejs period u trajanju do maksimum dvije godine. Sredstvo obezbjeđenja urednog vraćanja navedenih obaveza prema EIB-u predstavlja garancija Vlade Crne Gore.

Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“) je 5. novembra 2012. godine odobrila Banci kredit u iznosu EUR 5,000 hiljada uz varijabilnu godišnju kamatnu stopu od 4.75% uvećanu za zvanično objavljenu međubankarsku kamatnu stopu šestomjesečni EURIBOR na period od pet godina (konačni datum isteka ugovora o kreditu je 15. januar 2018. godine). Takođe, 20. novembra 2014. godine zaključena su dva ugovora o kreditu sa Bankom u ukupnom iznosu od EUR po 2,500 hiljada uz varijabilnu godišnju kamatnu stopu uvećanu za šestomjesečni EURIBOR u iznosu od 3% i 3.3 % (do 19. novembra 2018. godine, 3.8 % do 19. novembra 2019. godine i 4.3 % do 15. januara 2022. godine), na period od 5 i 7 godina, respektivno (konačni datumi isteka ugovora o kreditima su 15. januar 2020. godine i 15. januar 2022. godine respektivno). Banka ima obavezu da sredstva kredita usmjerava za podsticanje razvoja mikro, malih i srednjih privrednih društava u Crnoj Gori, kao i za “mortgage” kredite fizičkim licima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

25. REZERVE

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti (napomena 6c)	1.293	1.489
- operativnog rizika (napomena 6c)	330	341
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	13	174
	1.636	2.004

Rezervisanja za naknade zaposlenima u iznosu EUR 13 hiljada sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova.

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova utvrđena je od strane nezavisnog ovlašćenog aktuaru sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u skladu sa pravilima aktuarske struke, korišćenjem metode projektovane jedinice prava. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu:

- a) komutativnih brojeva, izrađenih na osnovu izračunate vjerovatnoće doživljenja stanovništva Crne Gore iz popisa 1980 – 1982. godine i
- b) godišnje kamatne stope od 7% za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima.

Pretpostavke koje su korišćene u svrhu procjene sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju prikazane su u pregledu koji slijedi.

	Procjena na dan	
	31. decembar	31. decembar
	2017.	2016.
	%	%
Diskontna stopa—za otpremnine zaposlenih	4,00	7,00
Kretanje radne snage	1.78	(3,98)
Stopa inflacije	2.40	(0,30)
Očekivana stopa rasta zarada	1.50	-

Kretanje na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Stanje na početku godine	174	134
Rezervisanja u toku godine (napomena 6c)	-	40
Korišćenje rezervacija	(161)	-
	13	174

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

26. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Obaveze po komisionim poslovima	81	390
Primljeni avansi	2.499	2.549
Obaveze za ostale poreze	45	50
Obaveze po osnovu odbijanja od platnog spiska	4	4
Obaveze prema dobavljačima	274	231
Ukalkulisane obaveze	694	548
Obaveze po osnovu kastodi poslova	2.596	2.961
Privremeni račun	569	963
Ostale obaveze	1.930	794
	8.692	8.490

27. SUBORDINISANI DUG

Banka je dana 24. jula 2017. godine emitovala 40.000 subordiniranih obveznica pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 100, sa rokom dospjeća od 6 godina, odnosno do 24. jula 2023. godine. Obveznice nose fiksnu stopu 5.90% godišnje uz polugodišnji obračun i isplatu kamate. Obveznice su prodate poznatim kupcima, bez postupka javne ponude.

U hiljadama EUR	Godina emitovanja duga	Period/godina	Godišnja kamatna stopa	2017.	2016.
Subordinisane obveznice HB01	2014.	7	6,000%	9.950	9.967
Subordinisane obveznice HB02	2017.	6	5,900%	4.062	-
=	=	=		14.012	9.967

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

28. KAPITAL

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

Naziv akcionara	2017.			2016.		
	Broj akcija	u hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	u hiljadama EUR	% učešća
Generali Financial Holdings FCP-FIS - Sub-Fund 2	5.281	2.700	16,87	5.281	2.700	16,87
Cerere s.r.l	4.360	2.229	13,93	4.360	2.229	13,93
Gorgoni Lorenzo	4.063	2.077	12,98	4.063	2.077	12,98
Gorgoni Antonia	3.131	1.601	10,00	3.131	1.601	10,00
Todorović Miljan	2.316	1.184	7,40	2.316	1.184	7,40
Ostali	12.154	6.215	38,83	12.154	6.215	38,83
Ukupno	31.305	16.006	100,00	31.305	16.006	100,00

29. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“, br. 38/11, 55/12 i 82/17), sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopunskog kapitala Banke, umanjeno za odbitne stavke. Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine iznose EUR 34.982 hiljada (31. decembra 2016. godine: EUR 31.159 hiljada).

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 24.982 hiljada (31. decembra 2016. godine: EUR 23.159 hiljada). Osnovni kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisije premije, umanjeno za iznos gubitka iz prethodnih godina, iznos nematerijalne imovine i nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti, kao i pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital na dan 31. decembra 2017. godine iznose EUR 10.000 hiljada i čini ih Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka tj. subordinisane obveznice koje je emitovala Banka, nominalne vrijednosti u iznosu od EUR 14.000 hiljada, pri čemu je, u skladu sa članom 4 Odluke Banka dužna da se, pri izračunavanju sopstvenih sredstava, pridržava sljedećih razmjera:

- 1) ukupni iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti iznos osnovnog kapitala banke;
- 2) ukupni zbir subordinisanog duga i kumulativnih povlašćenih akcija ne smije prelaziti 50% osnovnog kapitala;

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

29. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG (nastavak)

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, a koja je u primjeni na dan 31. decembra 2017. godine, Banka je obavezna da održava minimalan stepen koeficijenta solventnosti od 10%. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembra 2017. godine, iznosi 12,36% (31. decembra 2016. godine: 11,44%) i veći je od propisanog minimuma. Na dan 31. decembra 2017. godine nijedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne banke Crne Gore.

U hiljadama EUR	Propisani limiti	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
		2017.	2016.
Kapital	Minimalni iznos osnivačkog kapitala EUR 5 miliona	44.781	38.842
Koeficijent solventnosti	Minimum 10%	12%	11%
Ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	Maksimum 25% sopstvenih sredstava Banke	24%	22%
Zbir svih velikih izloženosti Banke	Maksimum 800% sopstvenih sredstava Banke	308%	287%
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa bankom	Maksimum 200% sopstvenih sredstava Banke	34%	28%
Ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u banci	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	1%	1%
Pokazatelj minimalne likvidnosti	0,9 na dnevnom nivou/1 na dekadnom nivou	RLS 2,04 / DPL 1,80	RLS 1,36 / DPL 1,63
Devizni rizik - neto otvarana pozicija za pojedinačnu valutu	15% osnovnog kapitala banka	2%	2%

30. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku		
Nepovučene kreditne linije	22.803	22.707
Neopozivi dok. akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	51	63
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	-	987
Izdane garancije		
- Izdate plative garancije	35.017	33.681
- Izdate činidbene garancije	20.587	15.356
- Ostale vrste garancija	24.627	17.496
	103.085	90.290
Vanbilansne stavke koje nisu izložene kreditnom riziku		
Kolateral po osnovu potraživanja	412.556	393.531
Ostale vanbilansne stavke	57.641	58.559
Evidentna kamata	1.299	594
	471.496	452.684
Ukupno	574.581	542.974

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

31. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

Za potrebe iskaza o tokovima gotovine, pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se priznaju sva sredstva sa rokom dospijeća kraćim od tri mjeseca, i to: gotovina i slobodna raspoloživa sredstva kod Centralne banke Crne Gore, drugih banaka i depozitnih institucija.

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Gotovina u blagajni	14.731	8.488
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	1.855	999
Sredstva u procesu naplate	1.541	695
Žiro račun	86.031	58.755
Korespondentni računi kod inostranih banaka	49.056	14.498
Depoziti kod CBCG	27.008	30.518
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija - rezidenti	35	39
Depoziti kod banaka/ostalih centralnih banaka/depozitnih institucija, nerezidenti	2.739	2.476
	182.996	116.468

32. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, br. 44/10 i br. 40/11) je definisano da značajan uticaj na poslovanje Banke, imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Odboru direktora ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način. U skladu sa Zakonom o bankama, transakcije sa povezanim licima su prikazane u narednim tabelama:

TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA	2017.	2016.
Aktiva		
Kredit i potraživanja od banaka		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	150	4.199
Kredit i potraživanja od klijenata		
Montinari Dario	423	399
Gorgoni Mario	9	10
Cerere s.p.a	3.147	-
	3.579	409
Investicione HOV - raspoložive za prodaju		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	2.288	2.271
	2.288	2.271
Ukupno aktiva	6.017	6.879

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

32. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Obaveze	2017.	2016.
Depoziti banaka		
Podravska Banka d.d. Koprivnica	<u>1.906</u>	<u>106</u>
Depoziti clijenata		
Miljan Todorović	324	286
Gorgoni Lorenzo	47	47
Cerere s.p.a.	12	3
Gorgoni Mario	210	17
Gorgoni Paolo	<u>2</u>	<u>2</u>
	595	355
Ostale obaveze		
CERERE s.p.a.	9	28
Gorgoni Paolo	<u>2</u>	<u>1</u>
	11	29
Ukupno obaveze	<u>2.512</u>	<u>490</u>

Rashodi iz transakcija sa povezanim licima u toku 2017. godine iznosili su EUR 277 hiljada (2016.godina: EUR 314 hiljada), dok su prihodi iznosili EUR 195 hiljada (2016. godina: EUR 156 hiljada).

33. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembar 2017. godine protiv Banke se vodi 21 sudski spor od strane pravnih i fizičkih lica. Ukupna vrijednost sporova iznosi EUR 3.568 hiljada. Ishod sporova za sada nije moguće pouzdano procijeniti, obzirom da rukovodstvo Banke, na osnovu mišljenja pravnog savjetnika, ne očekuje negativne ishode sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke za 2017. godinu.

Ukupan iznos sudskih sporova sa stanjem na dan 31. decembar 2017. godine u kojima je Banka tužilac iznosi EUR 12.268 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

34. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se neto dobit koji pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit (U 000 EUR)	3.943	3.624
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	31.305	31.305
Zarada po akciji / u EUR	<u>125,95</u>	<u>115,76</u>

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

35.1 Prva primjena MSFI 9 Finansijski instrumenti

U julu 2014. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je objavio MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji će zamijeniti MRS 39 – Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje. MSFI 9 je u primjeni za godišnje periode od 1. januara 2018. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. MSFI 9 Finansijski instrumenti zasnovan je na novom pristupu klasifikaciji i odmjeravanju finansijskih instrumenata. Standard uvodi nove zahtjeve u pogledu klasifikacije, priznavanja i mjerenja finansijskih instrumenata, obezvrijeđenja, kao i pristupa računovodstvu zaštite od rizika.

Klasifikacija i odmjeravanje

Koncept MSFI 9 je zasnovan na novom pristupu klasifikaciji i vrednovanju finansijskih instrumenata, koji odražava poslovni model kojim se upravlja sredstvima, kao i karakteristike ugovorenih novčanih tokova.

Postojeće MRS 39 kategorije, finansijska sredstva koja se drže do dospeća, krediti i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, će biti ukinute. U skladu sa MSFI 9, finansijska sredstva će se klasifikovati u sledeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti (AC);
- Finansijska sredstva koji se odmjeravaju po fer vrijednosti kroz ostali rezultat (FVOCI);
- Finansijska sredstva koja se obavezno odmjeravaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (obavezno po FVTPL) i
- Finansijska sredstva koja se opciono odmjeravaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (opciono po FVTPL).

Finansijska sredstva će se vrednovati po amortizovanoj vrednosti ako su ispunjena oba sledeća uslova i sredstva nisu označena kao FVTPL:

- Cilj poslovnog modela za upravljanje sredstvima je naplata ugovorenih tokova gotovine;
- Ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume tokova gotovine koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavnici.

Finansijsko sredstvo se klasifikuje kao FVOCI, ako pripada poslovnom modelu čiji ciljevi su i naplata ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava; i ugovoreni uslovi finansijskog sredstva daju pravo na naplatu tokova gotovine na određene datume, pri čemu se tokovi gotovine odnose isključivo na naplatu glavnice i kamate na preostali dio glavnice.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (nastavak)

35.1 Prva primjena MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

Pri inicijalnom priznavanju vlasničkih instrumenata koji se ne drže radi trgovanja, Banka može neopozivo izabrati opciju da naknadne promjene u fer vrijednosti prikazuje u ostalom rezultatu. Ovaj izbor se sprovodi za svaku pojedinačnu investiciju posebno i suštinski se primenjuje na stratejska ulaganja koja se ne konsoliduju metodom pune konsolidacije.

Sva druga finansijska sredstva – tj. finansijska sredstva koja ne ispunjavaju kriterijume klasifikacije koja podrazumijevaju naknadno vrednovanje po amortizovanoj vrijednosti ili FVOCI se klasifikuju kao finansijska sredstva koja se naknadno vrednuju po fer vrijednosti, uz priznavanje promjene fer vrijednosti u bilansu uspjeha. Dodatno, Banka ima opciju da prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva nepozivo opredijeli to finansijsko sredstvo kao FVTPL, ako to eliminiše ili značajno umanjuje nekonzistentnost prilikom vrednovanja i priznavanja – tj. “računovodstveno neslaganje” – koje bi u suprotnom nastalo usled vrednovanja sredstava i obaveza, odnosno priznavanje dobitaka i gubitaka, na drugoj osnovi.

Finansijsko sredstvo će se klasifikovati u jednu od naprijed navedenih kategorija pri inicijalnom priznavanju.

Procjena poslovnog modela

Banka će određivati svoj poslovni model na nivou grupe sredstava, koji najbolje pokazuje način upravljanja grupom finansijskih sredstava i način informisanja ključnog rukovodstva Banke. Sledeće će biti razmatrano kao dokaz kada se određuje koji poslovni model je relevantan:

- Način na koji se rukovodstvo izvještava o poslovnom modelu i finansijskim sredstvima koja su u okviru modela, njegovom sprovođenju i procjeni performansi modela,
- Rizici koji utiču na performanse poslovnog modela (i finansijskih sredstava u okviru tog poslovnog modela), a naročito način kako se upravlja tim rizicima,
- Kako se menadžeri nagrađuju (da li je kompenzacija zasnovana na fer vrijednosti imovine ili na ugovorenim novčanim tokovima),
- Učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje finansijskih instrumenata u prethodnom periodu, razlozi za takvu prodaju i očekivanja Banke o prodaji u budućnosti.

Procjena poslovnog modela zasnovana je na razumno očekivanim scenarijima bez uzimanja u obzir scenarija “najgoreg slučaja” ili “stresnog scenarija”. Ako se novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizuju na način koji se razlikuje od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju preostale finansijske imovine koja se drži u tom poslovnom modelu, ali uključuje takve informacije prilikom procjene novonastalih ili novokupljenih finansijskih sredstava.

Analiza novčanih tokova

Kada Banka odredi da je poslovni model za određeni portfolio držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovorenih tokova gotovine (ili i naplata ugovorenih tokova gotovine i prodaje finansijskih sredstava), potrebno je procjeniti da li ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju pravo na naplatu tokova gotovine na određene datume koji predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate na preostali dio glavnice (tzv. SPPI kriterijum). Ova analiza će biti sprovedena na nivou pojedinačnog instrumenta prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva. Preliminarna procjena pokazuje da nema finansijskih instrumenata Banke kod kojih bi došlo do kršenja SPPI kriterijuma.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (nastavak)

35.1 Prva primjena MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

Izvršene su preliminarne analize poslovnih modela i ugovorenih gotovinskih tokova u značajnim portfolijima Banke sa ciljem da se po segmentima proizvoda odrede oni finansijski instrumenti koji bi se mjerili po amortizovanom trošku, po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ili po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat. Preliminarna procjena Banke je da će krediti i potraživanja od banka i komitenata koji su klasifikovani kao krediti i potraživanja koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti u skladu sa MRS 39 generalno biti vrednovani po amortizovanoj vrednosti u skladu sa MSFI 9, dužnički instrumenti klasifikovani kao raspoloživi za prodaju u skladu sa MRS 39, biti vrednovani kao FVOCI u skladu sa MSFI 9 i vlasnički instrumenti koje Banka ima u portfoliju na datum inicijalne primjene, klasifikovani kao raspoloživi za prodaju u skladu sa MRS 39 biti vrednovani kao FVOCI.

Procjena obezvrjeđenja

Primjena MSFI 9 standarda uvodi novi model obezvrjeđenja i zamjenjuje MRS 39 model „nastalih gubitaka“ sa novim „forward looking“ modelom očekivanih kreditnih gubitaka (ECL). Novi standard zahtijeva da Banka prizna rezervisanje za ECL za sve kredite i ostale dužničke finansijske instrumente koji nijesu klasifikovani kao FVTPL, zajedno sa kreditnim obavezama i ugovorima o finansijskim garancijama.

Obezvrjeđenje koje se bazira na ECL se odmjerava na osnovu 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, osim ako nije bilo značajnog povećanja kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja. Ako se finansijsko sredstvo definiše kao kupljeno ili nastalo kao kreditno obezvrjeđeno („purchased or originated credit impaired“ POCI), obezvrjeđenje se utvrđuje na osnovu promjene ECL u toku životnog vijeka finansijskog sredstva.

MSFI 9 propisuje trostepeni model obezvrjeđenja na osnovu promjena kreditnog kvaliteta u odnosu na inicijalno priznavanje:

- Stage 1: Nema značajnih promjena kreditnog rizika od datuma inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva (obračunavaju se očekivani kreditni gubici u narednih 12 mjeseci),
- Stage 2: Značajna promjena kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje (obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja),
- Stage 3: Obezvrjeđeni finansijski instrumenti (obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja).

Banka, kao staging kriterijume, na dan procjene koristi sve razumne i smislene informacije koje su dostupne bez dodatnih značajnih troškova i napora.

Na bazi preliminarne procjene Banke, prva primjena MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine bi dovela do dodatnog obezvrjeđenja u iznosu od oko EUR 1,5 miliona.

U pogledu procjene efekata inicijalne primjene MSFI 9, sledeće treba da bude uzeto u obzir:

- Banka radi na razvoju modela obračuna obezvrjeđenja po osnovu dužničkih instrumenata klasifikovanih kao FVOCI;
- Prikazano vrednovanje je preliminarno jer nisu finalizirani svi zahtevi standarda, tako da su moguće korekcije;
- Novi standard zahtjeva da Banka revidira svoje procese i interne kontrole, a te promjene nisu još u potpunosti sprovedene;
- Banka nije završila testiranje i vrednovanje kontrola nad novim IT sistemskim rešenjima. Posledično, prikazani efekti, mogu biti izmijenjeni kada se implementacija okonča;
- Banka će u narednom periodu raditi na uspostavljanju sistema i kontrola u skladu sa novim zahtjevima;
- Banka će u narednom periodu raditi na izradi i usvajanju novih politika i procedura, pretpostavki, prosuđivanja i tehnika vrednovanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2017. godine

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (nastavak)

35.2 Rukovodstvo Banke smatra da ne postoje drugi značajni događaji nakon datuma bilansa koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja u finansijskim iskazima Banke za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2017. godine.

36. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine bili su:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
USD	1,1993	1,0541
CHF	1,1702	1,0739
GBP	<u>0,8872</u>	<u>0,8562</u>

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ZA 2017. GODINU

POSLOVNE AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONA STRUKTURA HIPOTEKARNE BANKE

O BANCI

Hipotekarna banka AD Podgorica ("Banka") pruža najširi opseg bankarskih i finansijskih proizvoda i usluga pravnim i fizičkim licima u Crnoj Gori, u skladu sa izdatim dozvolama nadležnih institucija.

Uslovi za osnivanje i poslovanje banaka u Crnoj Gori su regulisani Zakonom o bankama i Zakonom o privrednim društvima, kao i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore.

Pružanje usluga na tržištu hartija od vrijednosti, koje Banka obavlja, uređeno je Zakonom o hartijama od vrijednosti i podzakonskim aktima Komisije za hartije od vrijednosti (od 2018.godine, Komisije za tržište kapitala). Banka obavlja i poslove platnog prometa, koji su uređeni Zakonom o platnom prometu, uključujući i pripadajuće podzakonske akte Centralne banke Crne Gore.

Banka obavlja i poslove zastupanja u osiguranju, koji su uređeni Zakonom o osiguranju i relevantnim podzakonskim aktom Agencije za nadzor osiguranja.

Banka podliježe kontroli i nadzoru Centralne banke Crne Gore, Komisije za hartije od vrijednosti i Agencije za nadzor osiguranja.

Na 31.12.2017. godine, ukupan broj zaposlenih, radno angažovanih, u Banci je 172, od čega je 76% visokoobrazovanih.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE I PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Skupštinu Banke čine njeni akcionari.

U skladu sa članom 15b Zakona o preuzimanju akcionarskih društava:

1) Struktura kapitala Banke:

- Akcijski kapital Banke iznosi 16.005.933,45 EUR, a čini ga 31.305 komada običnih akcija koje glase na ime;
- Nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 511,29;
- Akcije su dematerijalizovane, neograničeno prenosive i glase na ime. Izvod iz registra kod Centralne Depozitarne Agencije AD Podgorica je jedini dokaz o vlasništvu nad akcijama;

Akcionar Banke, koji je vlasnik običnih akcija, ima slijedeća prava:

1. pravo da prisustvuje sjedici skupštine akcionara,
2. pravo upravljanja srazmjerno učešću u kapitalu ove klase akcija,
3. pravo raspolaganja akcijama, saglasno pozitivnim propisima,
4. pravo preče kupovine akcija novih emisija,
5. pravo na besplatne akcije u slučaju povećanja akcijskog kapitala iz sredstava Banke, srazmjerno svom ulogu,
6. pravo na dividendu, nakon raspodjele vlasnicima povlašćenih akcija, kada Skupština Banke odluči da se dividenda isplaćuje,
7. pravo dostave, na lični zahtjev, kopije bilansa stanja i bilansa uspijeha, kao i izvještaja spoljnjeg revizora,
8. pravo uvida, trideset dana prije održavanja Skupštine akcionara, kao i na samoj Skupštini, u finansijske izvještaje uključujući i izvještaje spoljnjeg revizora,
9. pravo na srazmjeran dio imovine u slučaju likvidacije Banke i druga prava, saglasno pozitivnim propisima.

2) Ne postoje ograničenja prenosa akcija odnosno hartija od vrijednosti;

3) Značajno direktno i indirektno učešće u kapitalu:

Generali Financial Holdings FCP-Sif	16.8695 %
Cerere S.P.A. - Italija	13.9275 %
Lorenzo Gorgoni - Italija	12.9788 %
Antonia Gorgoni –Italija	10.0016 %
Miljan Todorović - Italija	7.3982 %
Podravska Banka Dd - Hrvatska	6.5389 %
Ibis Srl - Italija	4.8682 %
Dario Montinari - Italija	4.6159 %
Sigilfredo Montinari - Italija	4.6159 %
Piero Montinari - Italija	4.6127 %
Andrea Montinari - Italija	4.6127 %

- 4) Ne postoje hartije od vrijednosti koje daju posebna kontrolna prava;
- 5) Na sticanje akcija od strane zaposlenih, primjenjuju se pozitivni zakonski i drugi propisi;
- 6) Ne postoje ograničenja prava glasa, kao što su, ograničenja prava glasa vlasnika određenog procenta hartija od vrijednosti ili određenog broja akcija, rokovima za ostvarivanje prava glasa i sl.;
- 7) Ne postoji sporazum između akcionara sa kojima je emitent upoznat i koja mogu imati za posljedicu ograničenja prenosa hartije od vrijednosti i/ili glasačkih prava;
- 8) Način imenovanja i razrješenja članova Odbora direktora definisan je pozitivnim zakonskim i drugim propisima;
- 9) Ovlašćenja članova odbora direktora, definisana su pozitivnim zakonskim i drugim propisima;
- 10) Ne postoje značajni sporazumi u kojima je emitent ugovorna strana i koji proizvode pravno dejstvo, mijenjaju se ili okončavaju nakon preuzimanja emitenta po sprovođenju javne ponude za preuzimanje i njihovim pravnim dejstvima, osim ako su sporazumi po svojoj prirodi takvi da bi njihovo objavljivanje imalo značajne štetne posljedice po emitenta, pod uslovom da emitent nije izričito obavezan da objavi te podatke u skladu sa zakonom;
- 11) Izvršni direktori i pojedini direktori organizacionih dijelova Banke, imaju ugovorne klauzule o kojima se ugovara plaćanje nadoknade prestanka mandata, u visini od 6 (šest) do 12 (dvanaest) mjesečnih neto zarada.

Odbor direktora Banke upravlja Bankom. Članove Odbora direktora bira i imenuje Skupština akcionara. Struktura Odbora Direktora i njegovih tijela:

1.1. Odbor direktora Banke:

- Sigilfredo Montinari, predsjednik
- Božana Kovačević, zamjenik predsjednika
- Renata Vinković, član
- Goran Varat, član
- Esad Zaimović, član

1.2. Odbor za reviziju Banke:

- Draško Popović, predsjednik
- Božana Kovačević, član
- Marko Žigmund, član do 01.11.2017. godine
- Goran Knežević, član od 02.11.2017. godine

1.3. Odbor za upravljanje kreditnim rizikom Banke:

- Renata Vinković, predsjednik
- Sigilfredo Montinari, član
- Esad Zaimović, član

Odbor direktora Banke održava sjednice, po potrebi, a najmanje jednom mjesečno.

Tokom 2017. godine, Odbor direktora Banke je odlučivao o pitanjima iz svoje nadležnosti, te u kontinuitetu nadzirao poslovanje Banke, periodičnim razmatranjem izvještaja o finansijskom stanju i poslovanju. Takođe, redovno su razmatrani izvještaji stalnih i povremenih tijela Banke, kontrolnih funkcija, kao i o funkcionisanju sistema internih kontrola.

Odbor direktora Banke je razmatrao i izvještaje o obavljenim kontrolama Centralne banke Crne Gore, kao i izvještaje drugih nadzornih institucija.

Izvršni direktori organizuju i vode poslovanje Banke i vrše nadzor nad radom zaposlenih u Banci, na dnevnoj osnovi. Banka ima dva izvršna direktora.

Izvršni direktori Banke:

- Esad Zaimović, glavni izvršni direktor
- Aleksandar Mitrović, izvršni direktor za poslove podrške poslovanju, do 16.06.2017.godine
- Božo Djurašković, izvršni direktor za poslove podrške poslovanju, od 17.06.2017.godine

PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Skupština akcionara Banke

Akcionari Banke ostvaruju svoja prava na Skupštini akcionara Banke.

Skupština akcionara Banke odlučuje o pitanjima koja su propisana Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Odbor direktora Banke saziva Skupštinu akcionara, a pravo sazivanja imaju i akcionari s najmanje 5% učešća u akcionarskom kapitalu Banke, saglasno Zakonu o privrednim društvima i Statutu Banke.

Sazivanje Skupštine akcionara Banke, postupanje na Skupštini, kvorum, donošenje odluka i druga pitanja od značaja za rad Skupštine akcionara, utvrđuju se Zakonom o privrednim društvima, Statutom i internim aktima Banke.

Odbor direktora i izvršni direktori

Obaveze i odgovornosti članova Odbora direktora Banke i Izvršnih direktora Banke utvrđeni su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Postupak imenovanja i razrješenja, odnosno opoziva članova Odbora direktora Banke i Izvršnih direktora Banke utvrđeni su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Odbor direktora

U skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, Odbor direktora upravlja Bankom i vrši nadzor nad njenim poslovanjem.

Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara, uz prethodno izdato odobrenje Centralne banke Crne Gore. Mandat članovima Odbora direktora Banke traje 4 godine i mogu biti ponovo birani. Članovi Odbora direktora Banke moraju ispunjavati uslove, propisane Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, relevantnom Odlukom Centralne banke Crne Gore i internim aktima Banke. Ispunjenost propisanih uslova i lični ugled članova Odbora direktora treba da obezbijedi stručno, zakonito, sigurno i stabilno upravljanje poslovanjem Banke, budući da su zajednički odgovorni za uspostavljanje sistema upravljanja rizicima, usklađenost poslovanja Banke sa propisima, finansijsku stabilnost Banke i tačnost izvještavanja.

Odbor direktora Banke, pored Odbora za reviziju, ima formirane i sljedeća tijela: Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, Odbor za upravljanje kreditnim rizikom i Investicioni Komitet. Članovi navedenih odbora/tijela imaju u svom sastavu i člana Odbora direktora.

Izvršni direktori Banke

U skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, izvršni direktori organizuju i vode poslovanje Banke i vrše nadzor nad radom zaposlenih u Banci, na dnevnoj osnovi.

Banka, saglasno odredbama Statuta Banke, ima najmanje dva a najviše pet izvršnih direktora, od kojih je jedan glavni izvršni direktor.

Izvršne direktore Banke, uz prethodno izdato odobrenje Centralne banke Crne Gore, bira Odbor direktora Banke. Izvršni direktori Banke moraju ispunjavati uslove, propisane Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, relevantnom Odlukom Centralne banke Crne Gore i internim aktima Banke. Budući da Izvršni direktori Banke vode poslove Banke, na dnevnoj osnovi, odgovorni su i za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u poslovanju. Prilikom preduzimanja pravnih radnji u ime i za račun Banke, glavni izvršni direktor mora obezbijediti potpis još jednog izvršnog direktora.

Izvršni direktori Banke su zaposleni u Banci sa punim radnim vremenom.

IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

U skladu sa odredbama člana 14. Zakona o računovodstvu, izvršni direktori Banke izjavljaju da se u Banci primjenjuju kodeksi poslovnog ponašanja relevantnih organizacija čiji je član Banka (Udruženje banaka Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore), a objavljeni su na web stranama istih.

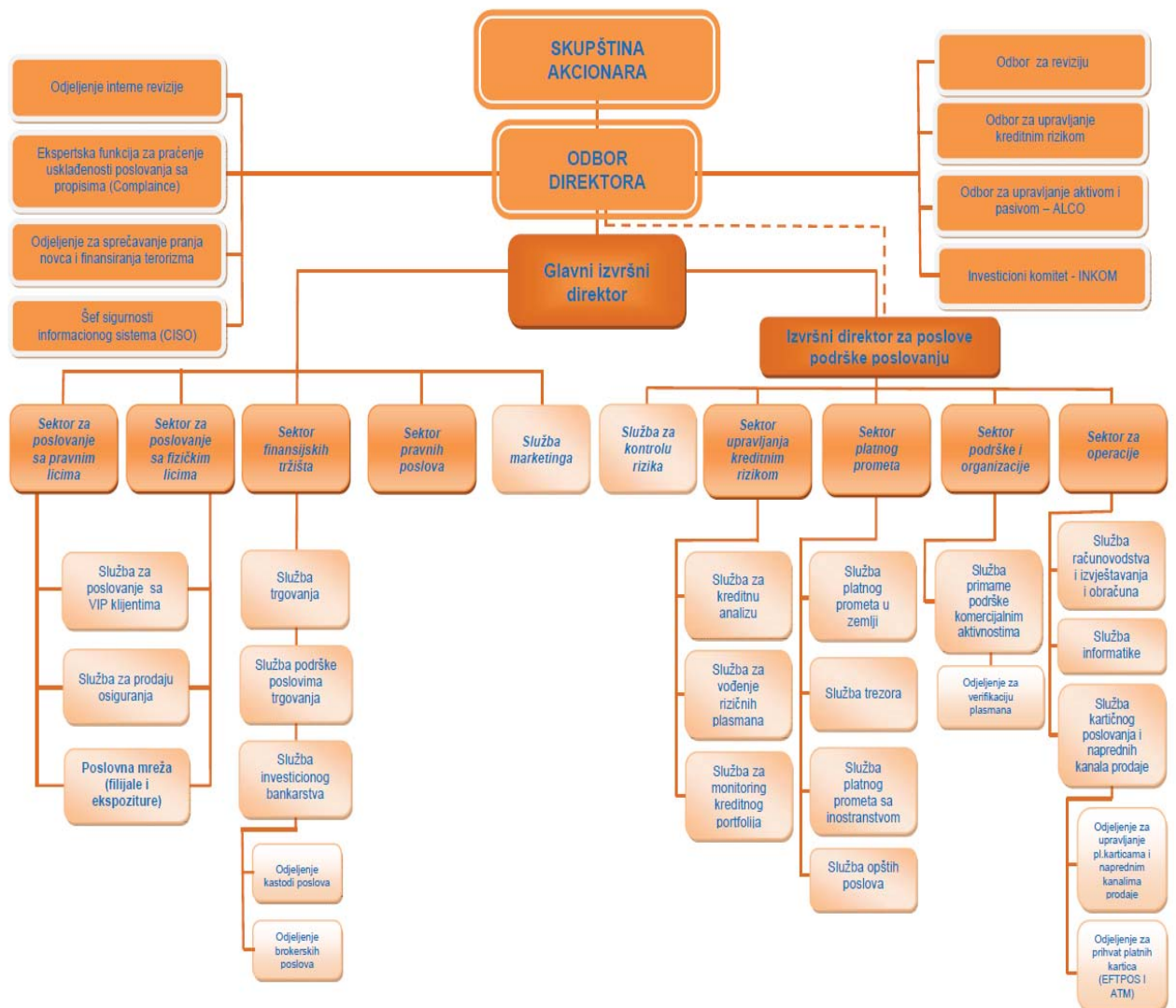
Izvršni direktori Banke izjavljaju da primjenjuju Kodeks korporativnog upravljanja u Crnoj Gori - Kodeks, koji je usvojio Odbor direktora Montenegroberze AD Podgorica, 2009.

Budući da Kodeks sadrži skup pravila i principa za unapredjenje prakse korporativnog upravljanja, da je namijenjen akcionarskim društvima čije su akcije uključene na berzansku kotaciju, kao i da se implementacija Kodeksa zasniva na principu "primijeni ili objasni", to su u nastavku sljedeća objašnjenja vezano za "sprječavanje i rješavanje korporativnih sukoba" i "politiku izvještavanja":

- 1) Statutom Banke je uređeno rješavanje sukoba interesa članova Odbora direktora. Kako Odbor direktora Banke upravlja Bankom, to, po analogiji, u njegovoj nadležnosti treba da bude i rješavanje pitanja eventualnih sukoba koji mogu nastati između akcionara i Banke. Prethodno, naročito, iz razloga što je Odbor direktora Banke odgovoran za obezbjeđivanje poslovanja Banke, saglasno zakonu, drugim propisima i internim aktima Banke, pa, samim tim, i za svođenje štetnih posljedica po Banku na najmanju mjeru, a koje mogu nastati i iz odnosa Banke i njenih akcionara. Niti jedan akcionar Banke do sada nije bio u sukobu sa Bankom, niti je podnosio tužbu protiv Banke;
- 2) U pogledu transparentnosti poslovanja – politike izvještavanja, Banka nije usvojila jedinstvenu politiku izvještavanja, jer se brojnim aktima Banke reguliše pitanje izvještavanja, odgovorna lica za pripremu izvještaja, sadržaj i rokovi izvještavanja. Shodno prethodnom:
 - Zbog značaja blagovremenog i tačnog izvještavanja o finansijskom stanju i poslovanju Banke, najvišim pravnim aktom Banke - Statutom Banke su uspostavljeni opšti principi i pravila izvještavanja regulatora/supervizora, akcionara, uključujući javno objelodanjivanje kvantitavnih i kvalitativnih podataka o finansijskom stanju i poslovanju Banke, koje su od značaja za informisanje javnosti. Takođe, Statutom Banke je određeno da je Odbor direktora Banke odgovoran za tačnost svih izvještaja, koji se javno objavljuju, dostavljaju akcionarima i Centralnoj banci Crne Gore.
 - Politikama i procedurama poslovnih područja Banke su precizno definisana pravila izvještavanja o pitanjima iz djelokruga tih područja, ne samo prema Odboru direktora i akcionarima, već i prema regulatornim organima/institucijama.

Informacije iz člana 14. tačka 4) - 5) Zakona o računovodstvu sadržane su u odjeljcima UPRAVLJANJE RIZICIMA i KORPORATIVNO UPRAVLJANJE I PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA.

ORGANIZACIONA ŠEMA BANKE

UKOVODSTVO BANKE

IZVRŠNI DIREKTORI	Esad Zaimović, glavni izvršni direktor Aleksandar Mitrović, izvršni direktor za poslove podrške poslovanju do 16.06.2017.godine Božo Djurašković, izvršni direktor za poslove podrške poslovanju, od 17.06.2017.godine
ODJELJENJE INTERNE REVIZIJE	Veselin Ivanović
EKSPERTSKA FUNKCIJA ZA PRAĆENJE USKLAĐENOSTI POSLOVANJA SA PROPISIMA (COMPLIANCE)	Danka Dragičević
ODJELJENJE ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA	Mirjana Jovanović
ŠEF SIGURNOSTI INFORMACIONOG SISTEMA(CISO)	Haris Dizdarević
SEKTORI	Ana Golubović, direktor sektora za poslovanje sa pravnim licima Nikola Špadjjer, direktor sektora za poslovanje sa fizičkim licima Mirza Vodopić, direktor sektora finansijskih tržišta Jelena Vuletić, direktor sektora za upravljanje kreditnim rizikom Nataša Lakić, direktor sektora platnog prometa Nikola Milović, direktor sektora podrške i organizacije
SAMOSTALNE SLUŽBE	Ana Ristić, direktor službe marketinga Goran Smolović, direktor službe za kontrolu rizika

RAZVOJ, FINANSIJSKI POLOŽAJ I REZULTATI POSLOVANJA BANKE

POSLOVNE OPERACIJE

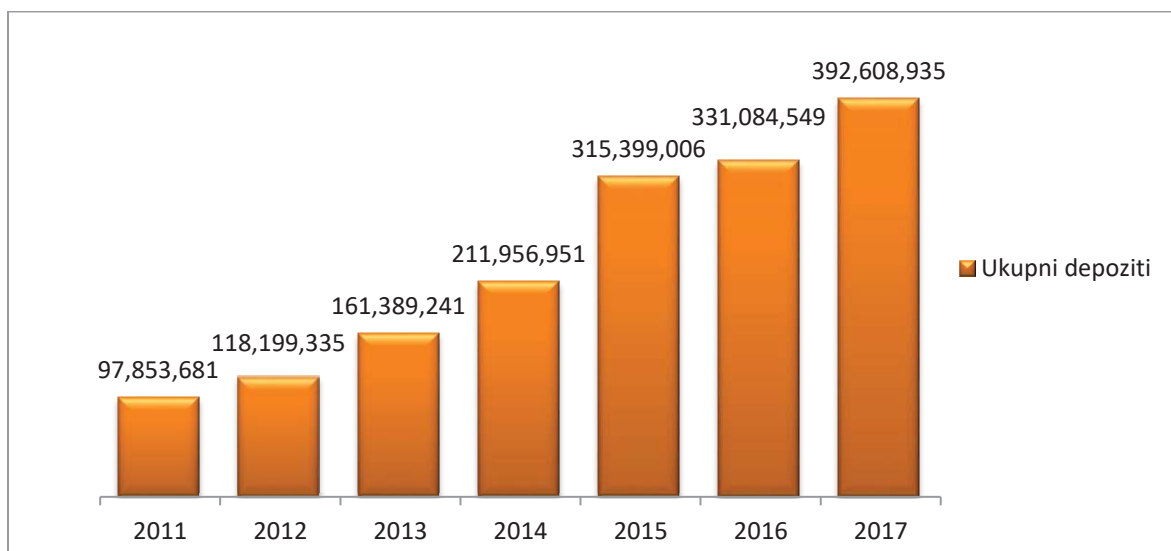
DEPOZITI

U 2017. godini je, u odnosu na 2016.godinu, ostvaren rast depozita od 18,58%, što pokazuje da je povjerenje građana i privrede, i pored visokog nivoa depozita i u prethodnoj godini, u Banku značajno raslo i u 2017. godini, kao i prethodnih godina. Pored stabilnog nivoa svih vrsta depozita, posebno je značajan rast depozita po viđenju koji je iznosio 36,70%.

Banka je održala adekvatnu strukturu depozita sa aspekta učešća oročenih i depozita po viđenju u ukupnim depozitima.

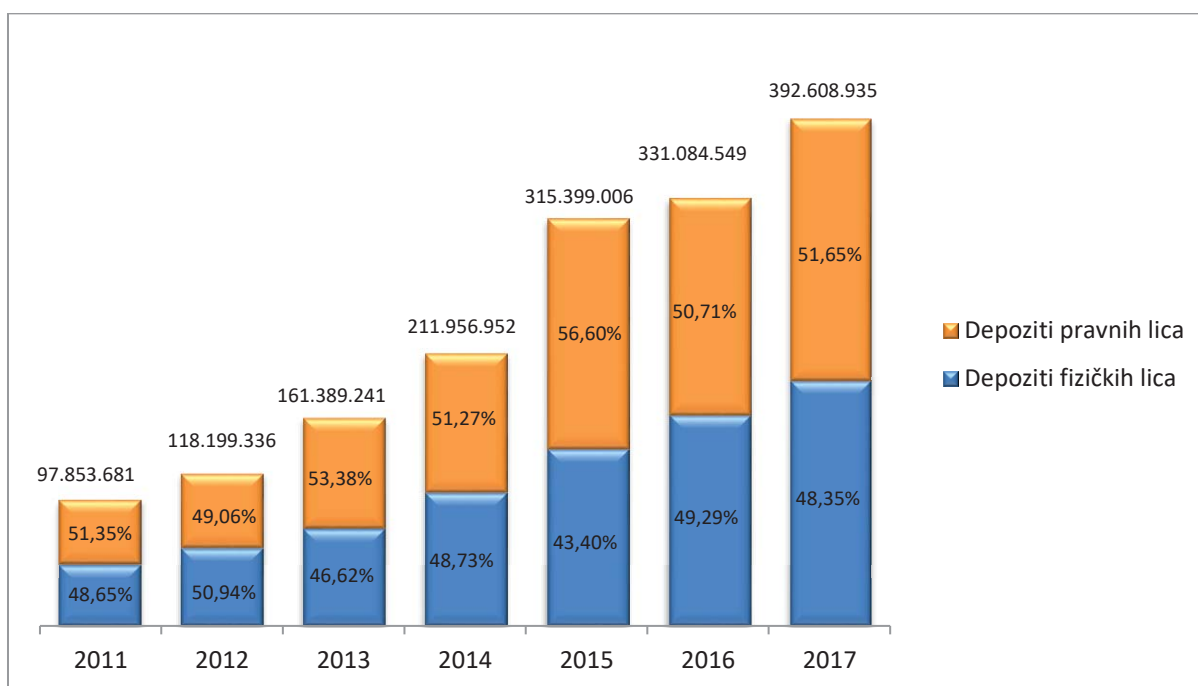
Stanje ukupnih depozita

	Ukupni depoziti	% promjene
2011	97,853,681	15.00%
2012	118,199,335	20.79%
2013	161,389,241	36.54%
2014	211,956,951	31.33%
2015	315,399,006	48.80%
2016	331,084,549	4.97%
2017	392,608,935	18.58%

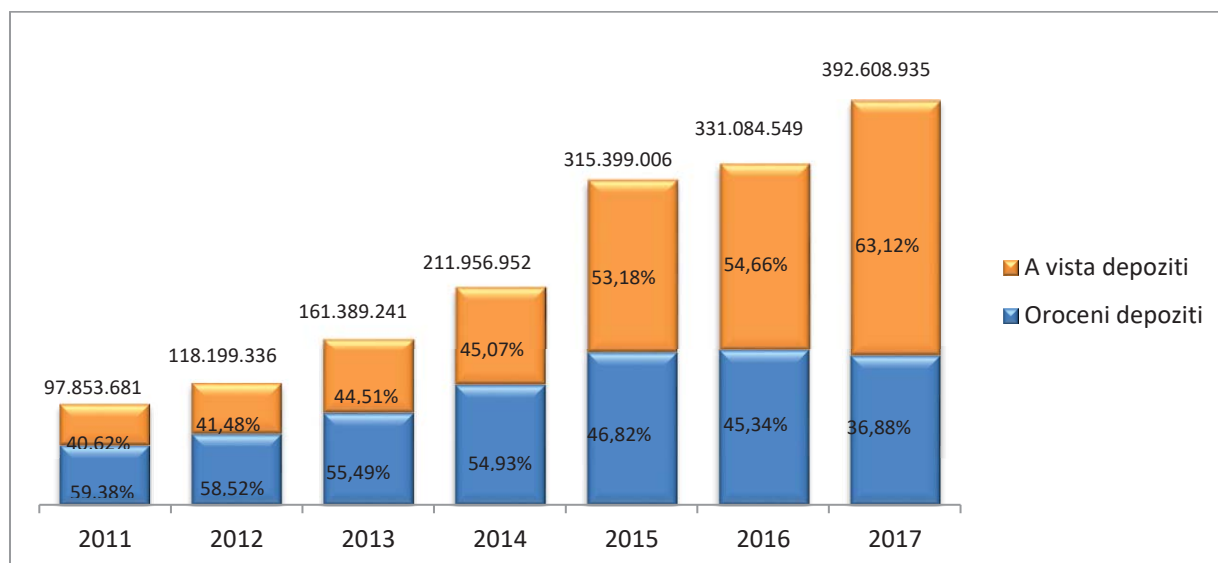
Navedeni porast depozita je rezultat rasta broja klijenata, kao i porasta povjerenja u Banku. Zahvaljujući svim atributima koji karakterišu Banku, a to su prije svega sigurnost, profesionalnost i kvalitet ponude, prepoznati smo kao banka kojoj treba ukazati povjerenje, čime smo nastavili pozitivan trend porasta depozita.

U ukupnim depozitima, učešće depozita pravnih lica je bilo 51,65% dok je učešće depozita fizičkih lica bilo 48,35%, što je prikazano na sledećem grafiku:

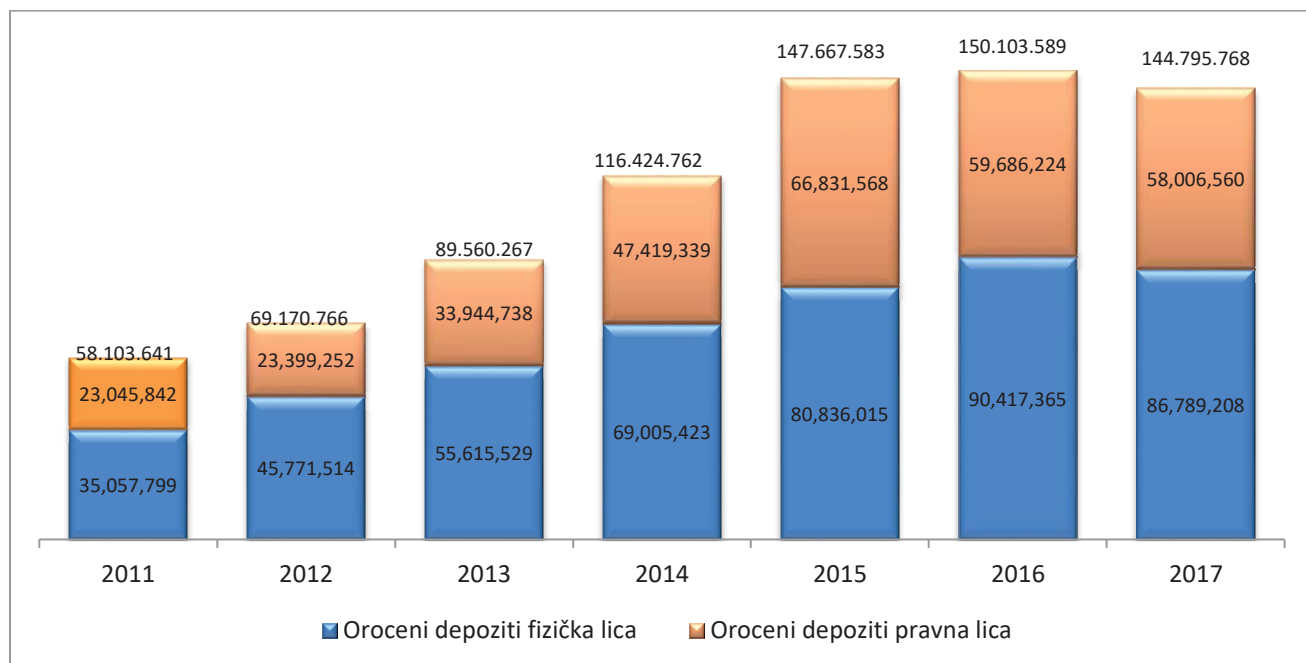
učešće u depozitima	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Depoziti fizičkih lica	47,604,421	60,204,983	75,236,948	103,276,531	136,890,858	163,175,605	189,810,140
Depoziti pravnih lica	50,249,260	57,994,353	86,152,293	108,680,421	178,508,148	167,908,944	202,798,795
Ukupno	97,853,681	118,199,336	161,389,241	211,956,952	315,399,006	331,084,549	392,608,935

Učešće oročenih depozita u ukupnim depozitima iznosi 36,88%, dok su *a vista* depoziti zastupljeni sa 63,12%.

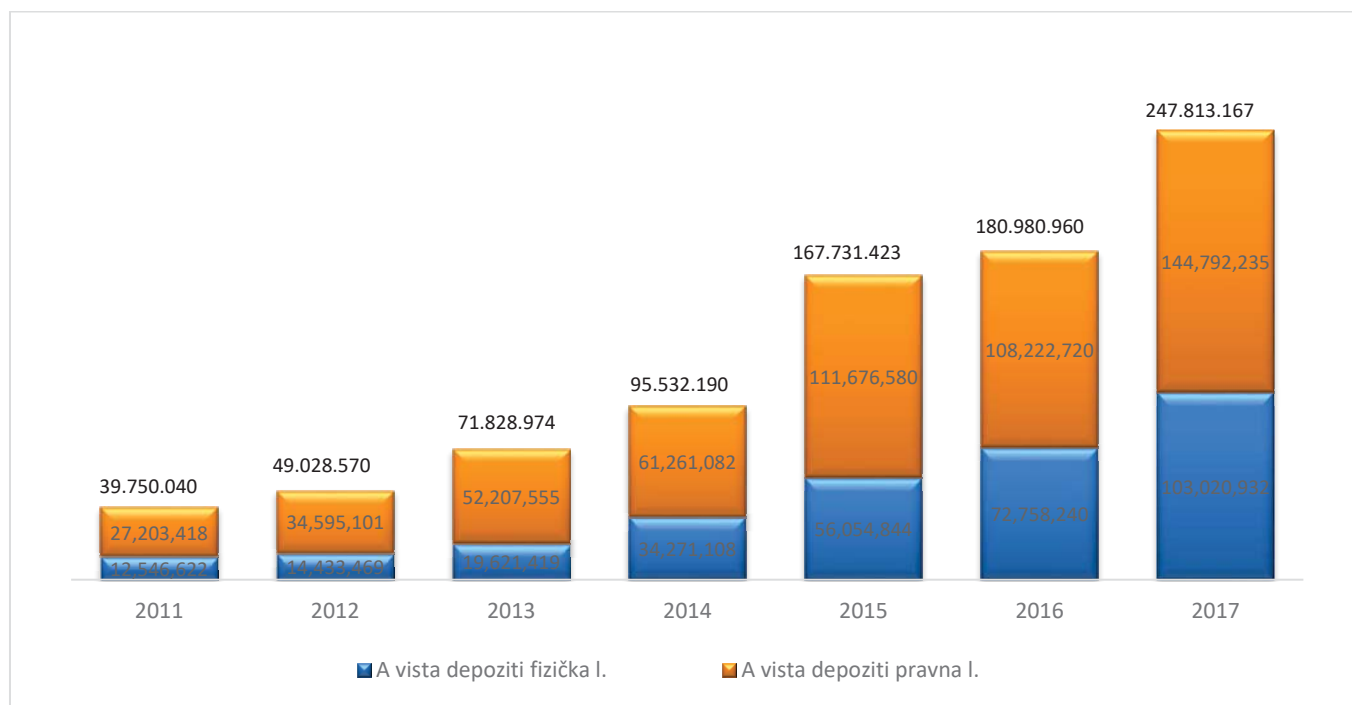

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Oroceni depoziti	58,103,641	69,170,766	89,560,267	116,424,762	147,667,583	150,103,589	144,795,768
A vista depoziti	39,750,040	49,028,570	71,828,974	95,532,190	167,731,423	180,980,960	247,813,167
Ukupno	97,853,681	118,199,336	161,389,241	211,956,952	315,399,006	331,084,549	392,608,935

Slijedeći trend ukupnih depozita, i oročeni i depoziti po viđenju su u 2017.godini, zabilježili rast ili stabilan nivo u odnosu na 2016. godinu, što je prikazano na graficima ispod:

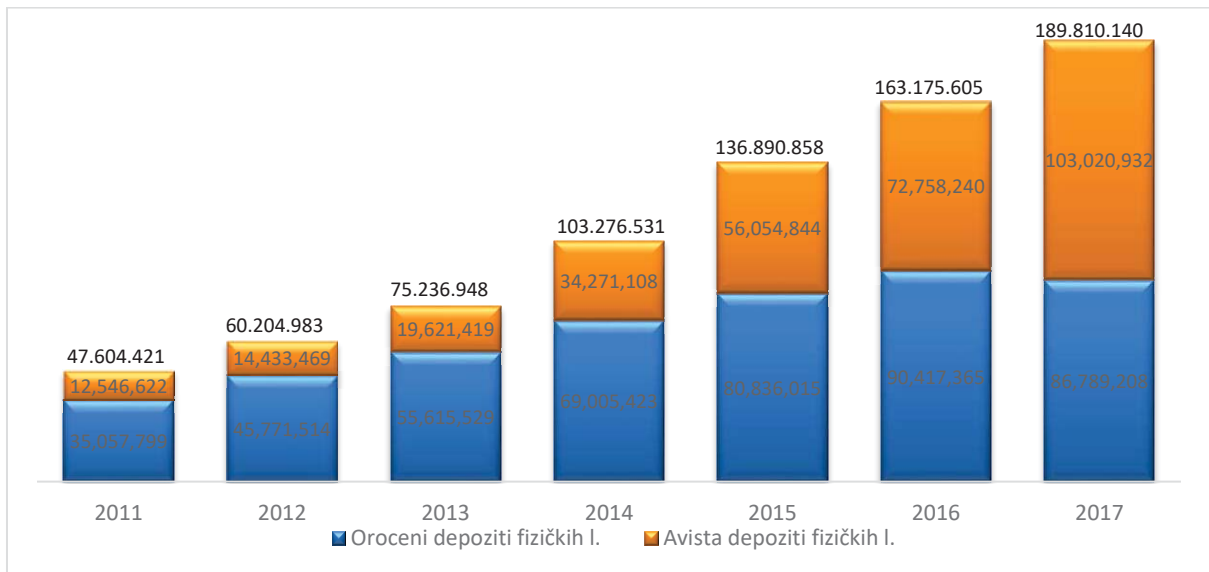
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Oročeni depoziti fizička lica	35,057,799	45,771,514	55,615,529	69,005,423	80,836,015	90,417,365	86,789,208
Oročeni depoziti pravna lica	23,045,842	23,399,252	33,944,738	47,419,339	66,831,568	59,686,224	58,006,560
Ukupno	58,103,641	69,170,766	89,560,267	116,424,762	147,667,583	150,103,589	144,795,768

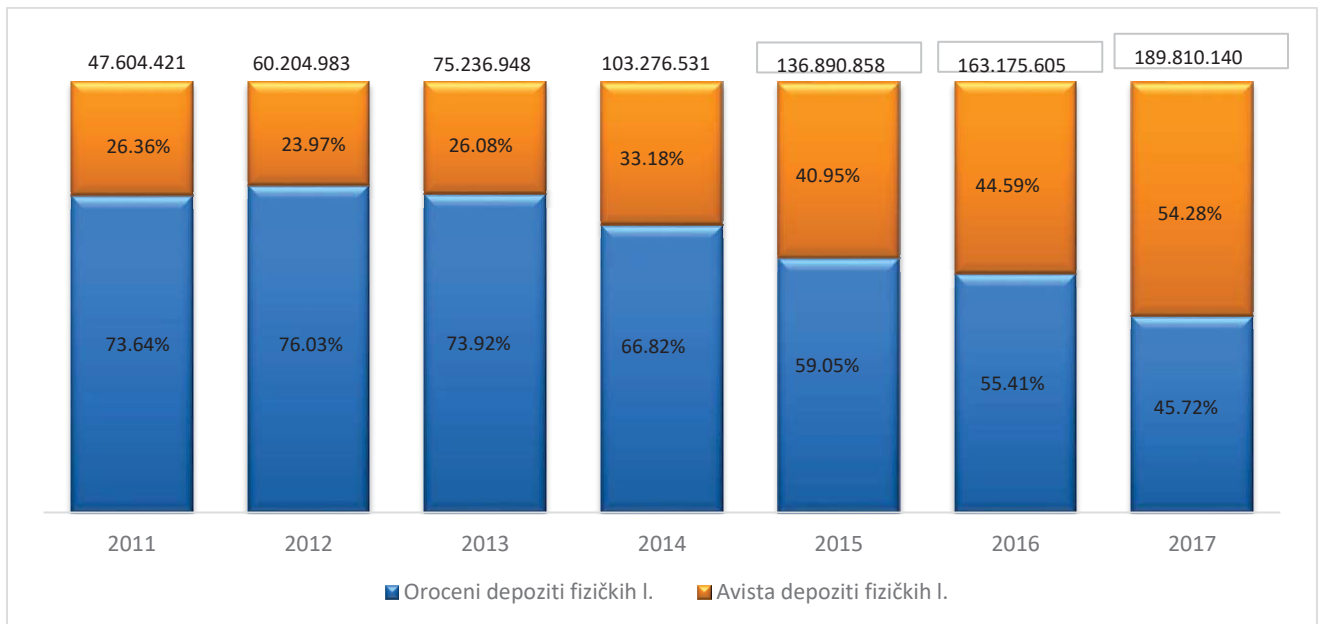
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A vista depoziti fizička lica	12,546,622	14,433,469	19,621,419	34,271,108	56,054,844	72,758,240	103,020,932
A vista depoziti pravna lica	27,203,418	34,595,101	52,207,555	61,261,082	111,676,580	108,222,720	144,792,235
Ukupno	39,750,040	49,028,570	71,828,974	95,532,190	167,731,423	180,980,960	247,813,167

Depoziti fizičkih lica

Ukupni depoziti **fizičkih lica** su na kraju 2017. godine bilježili rast od 16,32% u odnosu na 2016. godinu. Rast a vista depozita iznosio je čak 41,59%.

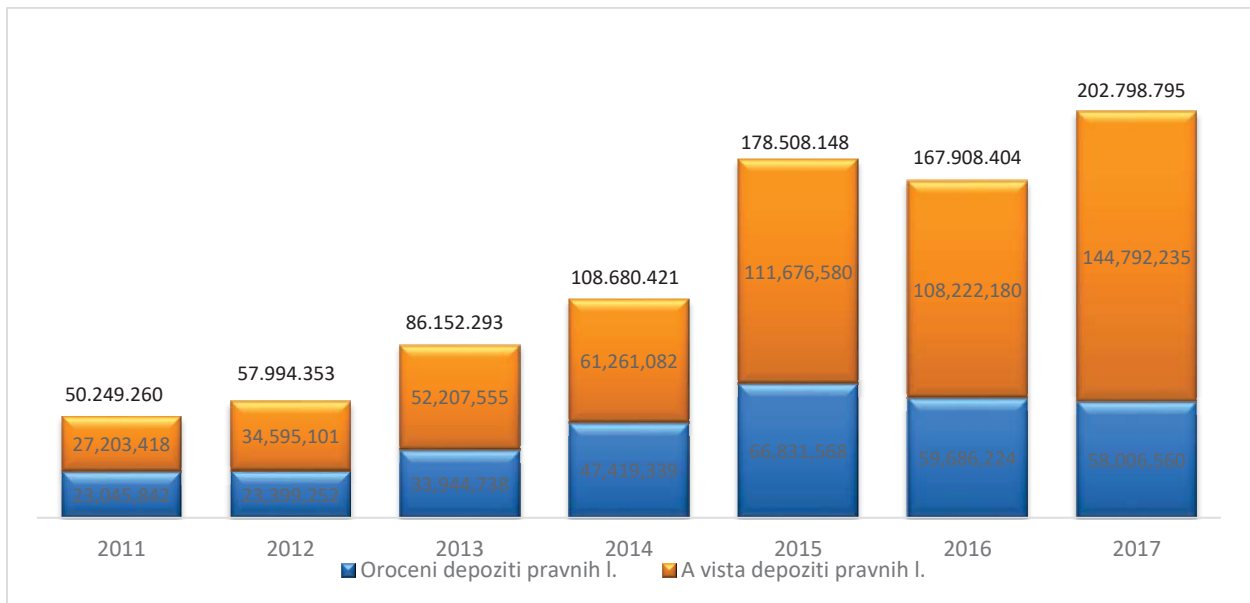

U ukupnoj strukturi depozita fizičkih lica, učešće oroćenih depozita je iznosilo 45,72%, dok su a vista depoziti učestvovali sa 54,28%.

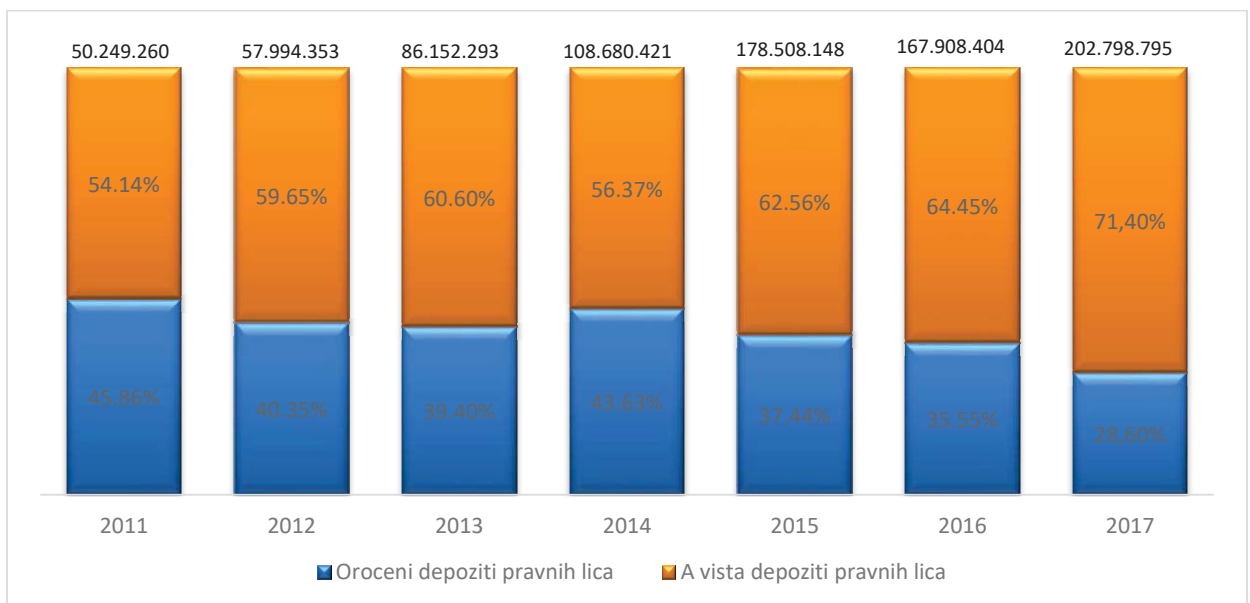
Depoziti pravnih lica

Ukupna štednja pravnih lica na 31.12.2017.godine je iznosila 202.798.795€, što je rast od 20,78% u odnosu na 2016. godinu. Na grafiku je prikazana njihova struktura po osnovu vrste depozita:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Oroćeni depoziti pravnih lica	23,045,842	23,399,252	33,944,738	47,419,339	66,831,568	59,686,224	58,006,560
A vista depoziti pravnih lica	27,203,418	34,595,101	52,207,555	61,261,082	111,676,580	108,222,180	144,792,235
UKUPNO	50,249,260	57,994,353	86,152,293	108,680,421	178,508,148	167,908,404	202,798,795

U ukupnoj strukturi depozita pravnih lica, učešće oroćenih depozita je iznosilo 28,60%, dok su a vista depoziti učestvovali sa 71,40%.

PLASMANI

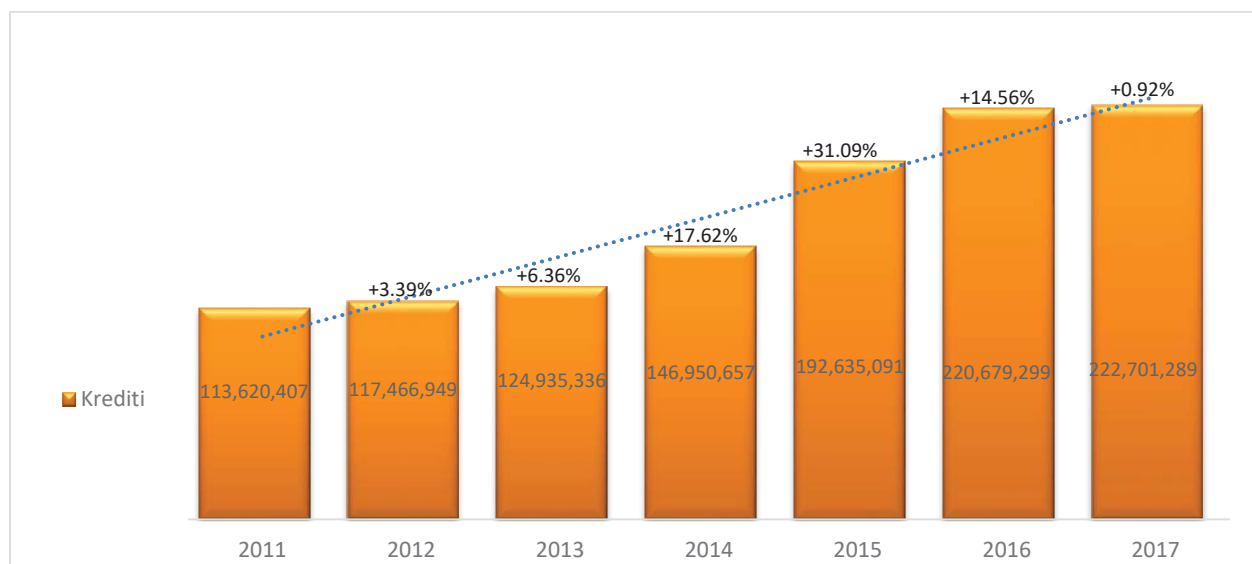
Kao i prethodnih godina, i u 2017. godini, Banka je odobrila plasmane velikom broju novih klijenata. Kontinuirana podrška i dalji razvoj postojećih klijenata, je imeprativ Banke i ključni fokus zaposlenih je uvijek na anticipiranju potreba, optimizaciji strukturiranja aranžmana i tarifa za postojeće klijente.

Jedna od prepoznatljivih karakteristika Banke je što klijentima, osim odobravanja plasmana istovremeno pruža savjetodavne usluge, a sve u cilju unaprijeđenja poslovanja i ostvarivanja boljih poslovnih rezultata kako Banke tako i njenih klijenata.

I pored konzervativne politike koju Banka već tradicionalno vodi pri odobravanju kredita, ukupan iznos kreditnog portfolija se u odnosu na prethodnu godinu povećao za 0,92%.

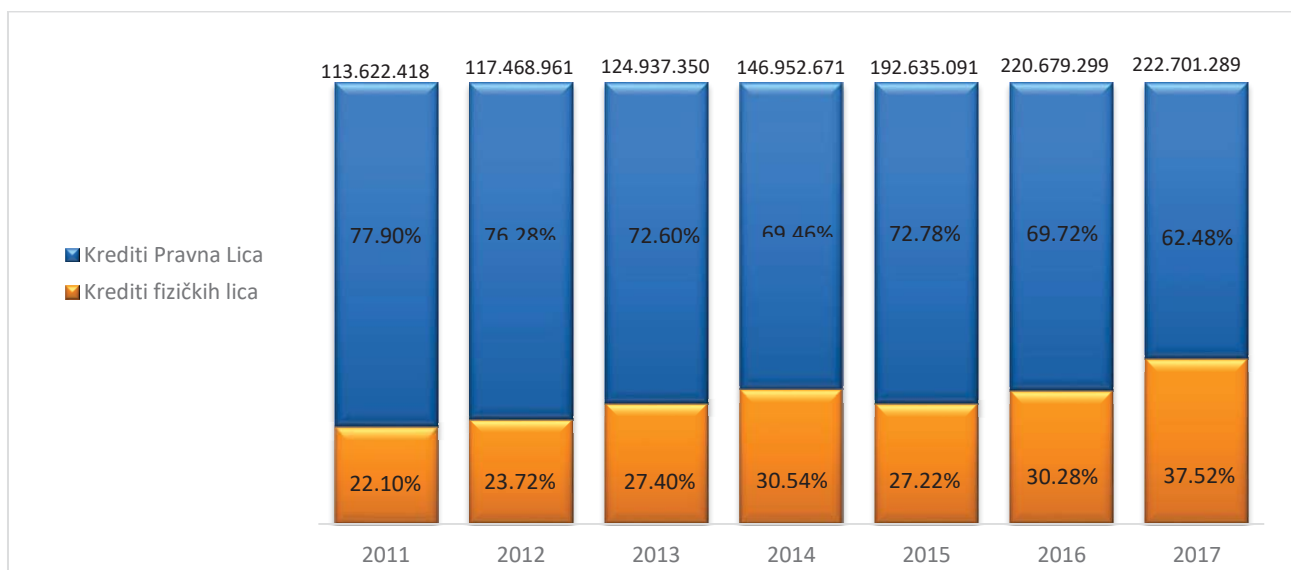
Rast kreditnog portfolija fizičkih lica je iznosio 25,03%.

	Kredit	Promjena u %
2011	113,620,407	0.00%
2012	117,466,949	3.39%
2013	124,935,336	6.36%
2014	146,950,657	17.62%
2015	192,635,091	31.09%
2016	220,679,299	14.56%
2017	222,701,289	0.92%

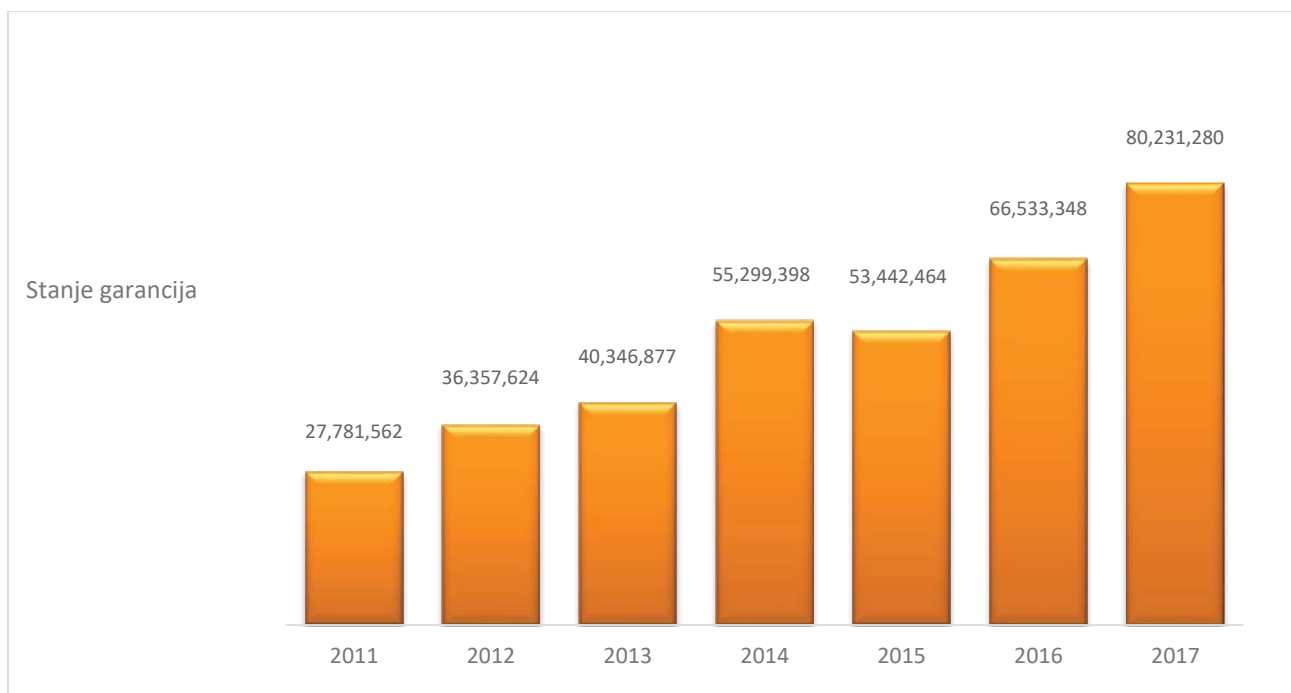

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kredit fizičkih lica	25,110,235	27,867,176	34,227,877	44,875,954	52,436,433	66,825,085	83,550,069
Kredit pravna lica	88,510,172	89,599,773	90,707,460	102,074,703	140,198,658	153,854,215	139,151,220
Ukupno	113,620,407	117,466,949	124,935,336	146,950,657	192,635,091	220,679,299	222,701,289

U strukturi ukupnih kredita, krediti stanovništvu čine 37,52%, dok je udio kredita pravnih lica 62,48% ukupnog kreditnog portfolija.

Prikaz stanja garancija u 2017. godini:

Ukupno stanje garancija se u odnosu na prethodnu godinu povećalo za 20,59%.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Stanje garancija	27,781,562	36,357,624	40,346,877	55,299,398	53,442,464	66,533,348	80,231,280

Banka je nastavila uspješnu saradnju i sa Investiciono razvojnim fondom (IRF) na polju plasiranja kredita pod povoljnim uslovima.

Takođe, vođeni su razgovori sa renomiranim inostranim investitorima (EBRD, EFSA i sl.) sa ciljem pronalaženja izvora i programa kreditne podrške adekvatnih za potrebe naših klijenata.

U svojoj ponudi za pravna lica, Banka ima gotovinske kredite, revolving kredite, kredite za plaćanje obaveza dobavljačima, za kupovinu automobila, za refinansiranje obaveza kod drugih banaka, za finansiranje izvoznih potraživanja, za kupovinu opreme, za adaptaciju poslovnih prostora, za pripremu turističke sezone, overdraft kredite, faktoring, kao i sve vrste garancija.

Banka, takođe, nudi širok spektar kredita za stanovništvo: gotovinske, namjenske, studentske, kredite za kupovinu automobila, za adaptaciju i izgradnju, za pomorce, za razvoj turizma, poljoprivredne kredite, overdraft kredite, limite za kupovinu na rate i dr., kao i sve vrste garancija.

RAZVOJ NOVIH PROIZVODA I USLUGA

Banka je i u 2017. godini održala očekivani kontinuitet u lansiranju inovativnih proizvoda, kako iz savremenog seta bankarskih usluga, tako i na polju tradicionalnih kreditnih proizvoda.

Istakli bi:

Mastercard Premium Gift karticu, prvu karticu na tržištu Crne Gore:

- bez papirologije, bez računa u Banci;
- popusti na preko 1200 lokacija u Crnoj Gori, kod partnera Premium programa;
- za plaćanje u zemlji i inostranstvu, na svim prodajnim mjestima koje imaju oznaku Mastercard;
- idealna za plaćanje na internetu;
- idealan poklon za porodicu i prijatelje.

Super platna kartica:

- Pripada grupi Platinum MasterCard kartica;
- Co brand Contactless platna kartica;
- Period važenja: 3 godine;
- Održavanje kartice: prvih 6 mjeseci bez članarine;
- Plaćanje na POS terminalima i putem interneta,
- Podizanje gotovine na POS terminalima i bankomatima.

PLATNI PROMET

Cjelokupan platni promet Banke u 2017. godini karakteriše rast svih parametara koji definišu poslovanje ovog segmenta Banke. Svi prethodno postavljeni planovi u platnom prometu su postignuti, što pokazuje koliko je Banka bila uspješna i efikasna tokom prethodne godine.

Domaći platni promet

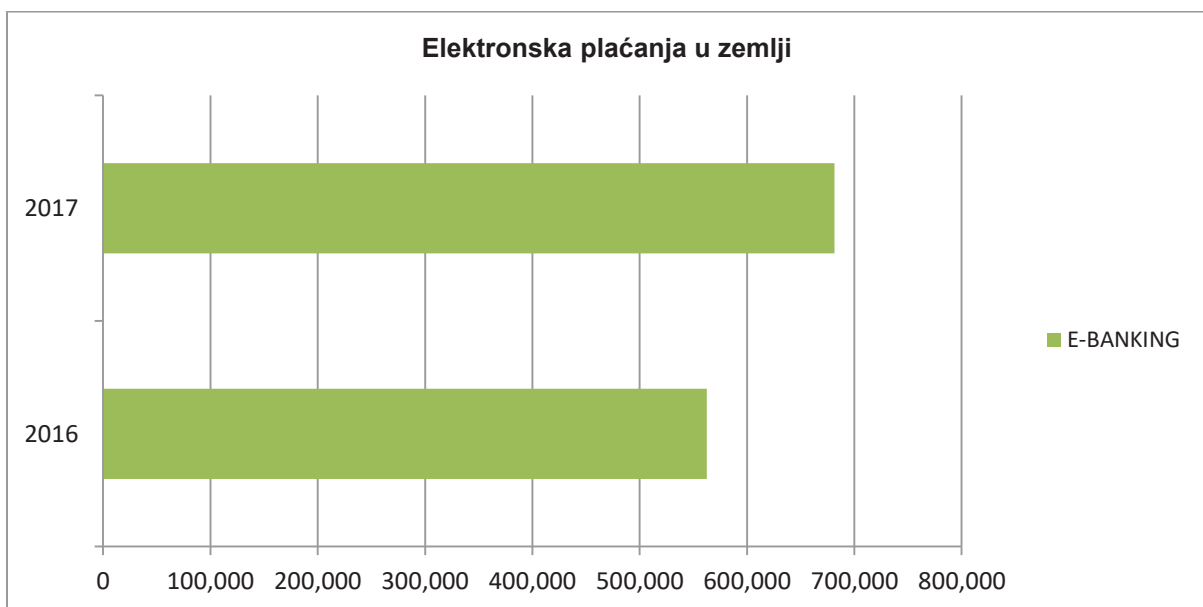
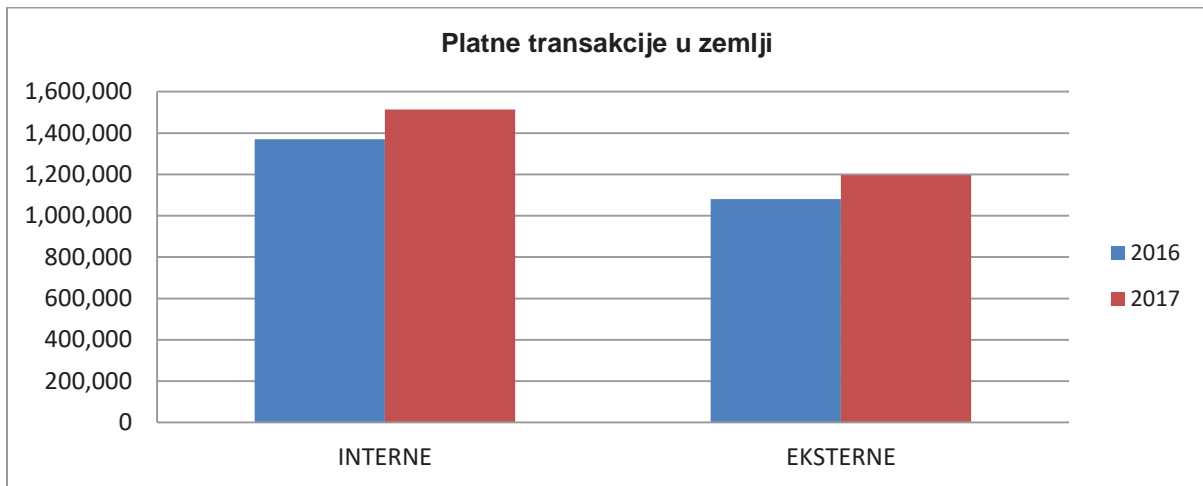
Cjelokupni domaći platni promet Banke bilježi povećanje u 2017. godini.

Ukupan broj transakcija u domaćem platnom prometu povećao se za 11% u odnosu na 2016. godinu. Od toga je ostvaren porast u broju internih transakcija u Banci, koji iznosi 11% u odnosu na prethodnu godinu. Eksterne transakcije su također zabilježile porast od 11% u odnosu na prethodnu godinu.

U strukturi eksternih naloga ostvaren je porast i 'malih' naloga (< EUR1.000 porast 11%) i 'velikih' naloga (> EUR1.000 porast 10%).

Broj priliva od ostalih banaka porastao je u odnosu na prethodnu godinu za 9%.

Značajan porast je ostvaren i u broju elektronskih transakcija (e-banking), što znači da se klijenti sve više okreću elektronskim aplikacijama i vrše plaćanja elektronskim platnim nalogima. Porast broja elektronskih transakcija u domaćem platnom prometu iznosi 21% u odnosu na prošlu godinu.

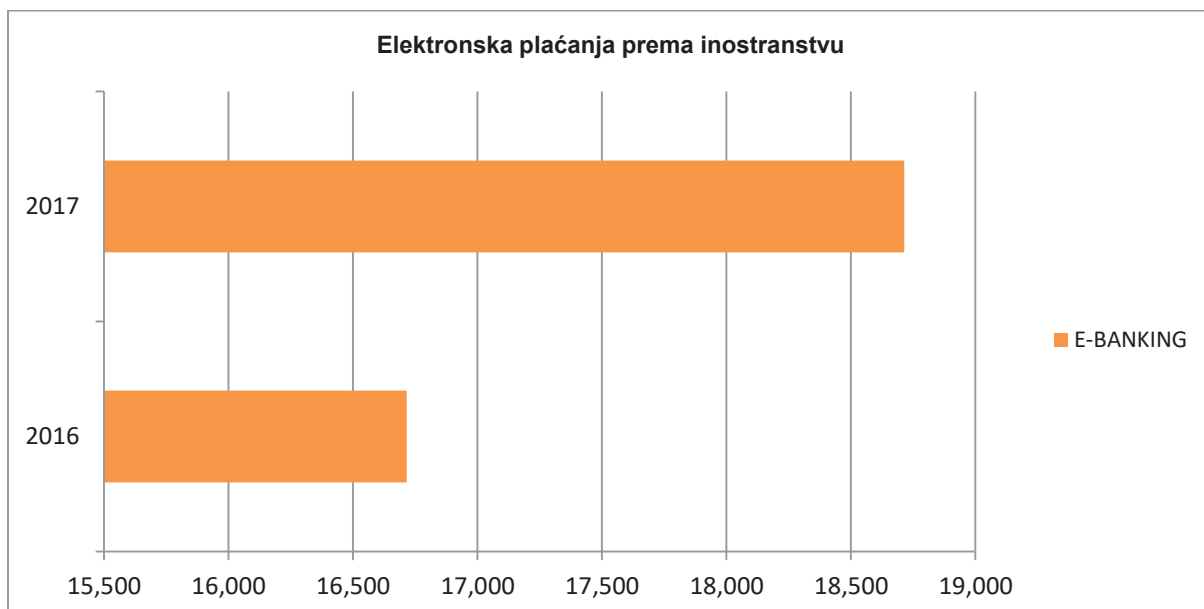
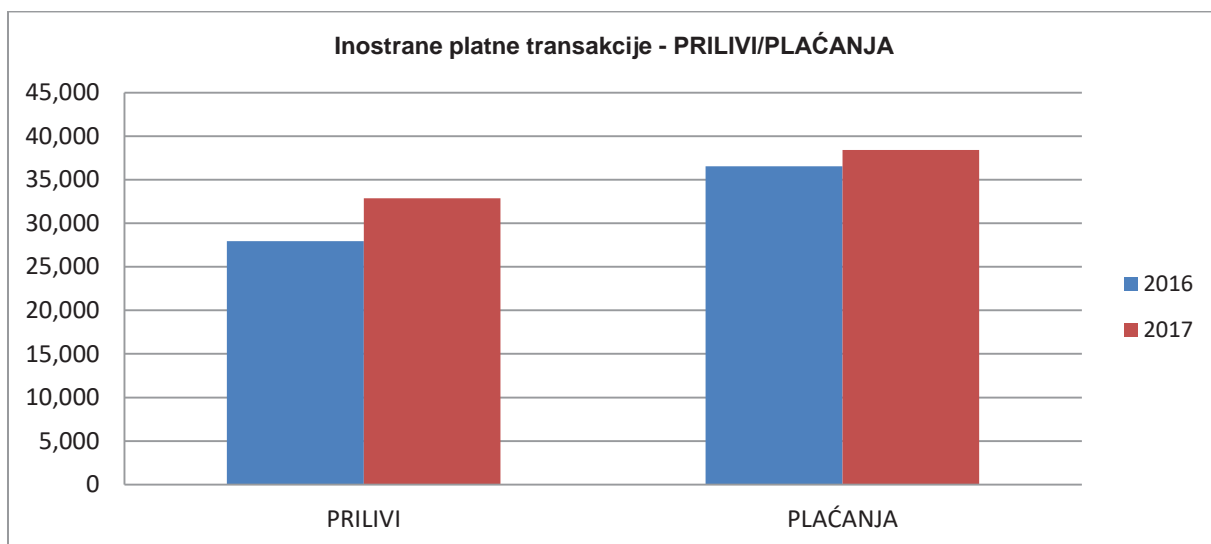

Inostrani platni promet

Ono što karakteriše inostrani platni promet u 2017. godini je održan kontinuitet visokog broja plaćanja, kao i rast dolaznih plaćanja i plaćanja izvršenih putem e-bankinga, te i ostalih poslova koji su sastavni dio inostranog platnog prometa.

Banka je odavno prepoznata kao efikasan i pouzdan partner od strane ino banaka.

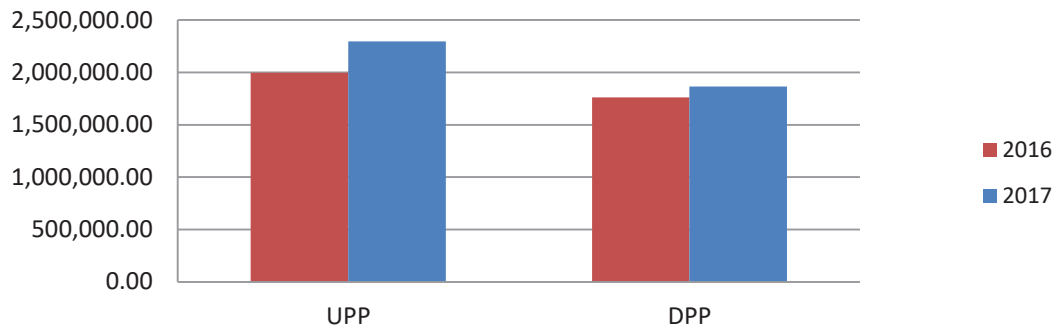
Broj transakcija plaćanja prema inostranstvu se povećao za 5% u odnosu na prethodnu godinu. Broj elektronskih plaćanja prema inostranstvu putem HB-klika (e-banking) porastao je za 12% u odnosu na 2016. godinu. Broj ostvarenih priliva porastao je za 18% u odnosu na prethodnu godinu.

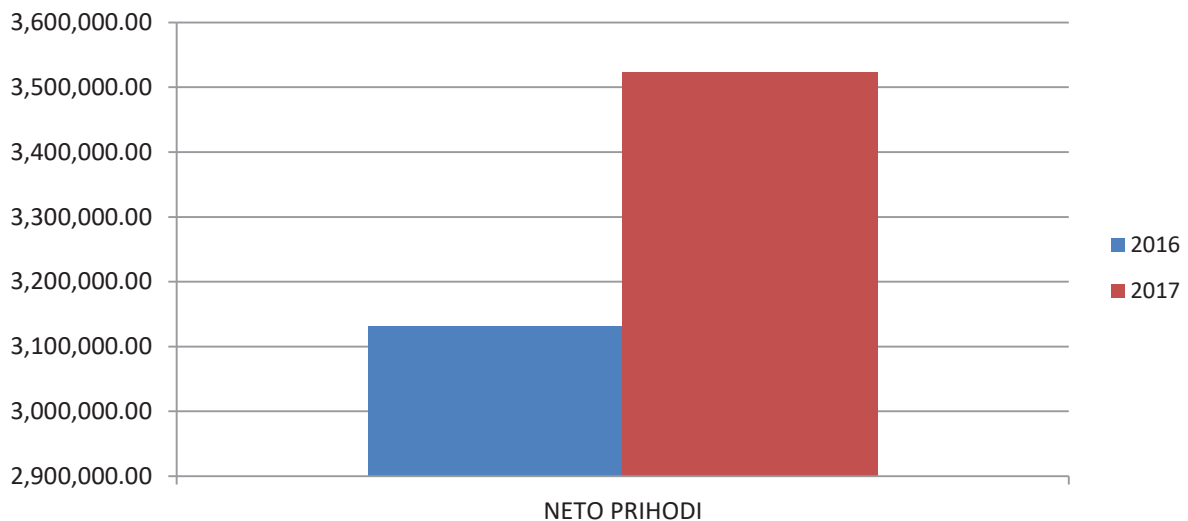
Ukupni prihodi od naknada za usluge platnog prometa porasli su za 11% u odnosu na 2016. godinu. Od toga je porast prihoda od domaćeg platnog prometa iznosio 15%, a od inostranog platnog prometa 6%.

Neto prihodi od ukupnog platnog prometa porasli su za 12% u odnosu na prethodnu godinu.

PRIHODI OD DOMAĆEG I INO PLATNOG PROMETA

NETO PRIHODI PLATNOG PROMETA

UPRAVLJANJE SREDSTVIMA

Obezbeđivanje optimalne likvidnosti je osnovni uslov za sigurno i efikasno poslovanje svake banke. Banka potrebnu likvidnost treba da obezbjedi racionalnim upravljanjem sredstvima i obavezama, u cilju održavanja odgovarajućeg srazmjera između likvidne aktive i ukupnih obaveza.

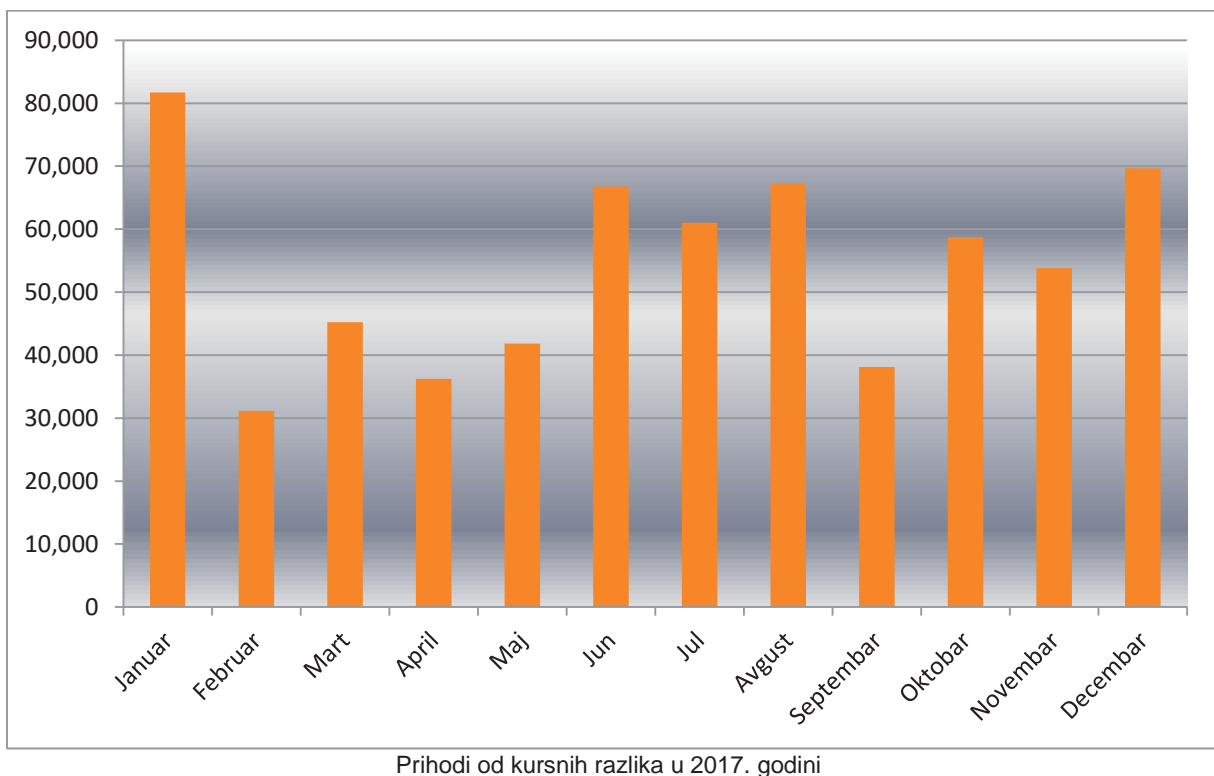
I tokom 2017. godine Banka je stavila akcenat na stabilizaciju domaćih izvora finansiranja, proširenje deponentske baze, smanjivanje kratkoročnih u korist dugoročnih izvora finansiranja i povlačenje novih kreditnih linija od banaka u inostranstvu i međunarodnih finansijskih institucija.

Služba trgovanja u okviru Sektora finansijskih tržišta je u 2017. godini, racionalnim upravljanjem likvidnošću, uspjela da održi nivo likvidnih sredstava kao i ukupnu likvidnu poziciju Banke na zadovoljavajućem nivou. Uz to je dnevnim, sedmičnim, dekadnim i mjesečnim planiranjima raspoloživih likvidnih sredstava vršila usklađivanje izvora sredstava sa plasmanima. Kroz tijesnu saradnju sa ostalim sektorima i službama u Banci, vršena je adekvatna alokacija raspoloživih sredstava. Sve to je Banci omogućilo da redovno izvršava svoje obaveze prema kreditorima, kao i da izađe u susret svim zahtjevima klijenata u najkraćim rokovima.

U 2017. godini zabilježena su velika kolebanja valutnih kurseva, naročito valutnog para EUR/USD koji ima najveći uticaj na izloženost Banke riziku promjene deviznog kursa.

I u tim uslovima Služba trgovanja je uspjela da ostvari izuzetan rezultat po osnovu prihoda od realizovanih kursnih razlika, što je rezultat adekvatnog upravljanja rizikom promjene deviznog kursa. Na kraju 2017. godine ukupan prihod od kursnih razlika iznosio je 652 hiljade EUR, što je imalo značajnog uticaja na konačni finansijski rezultat Banke.

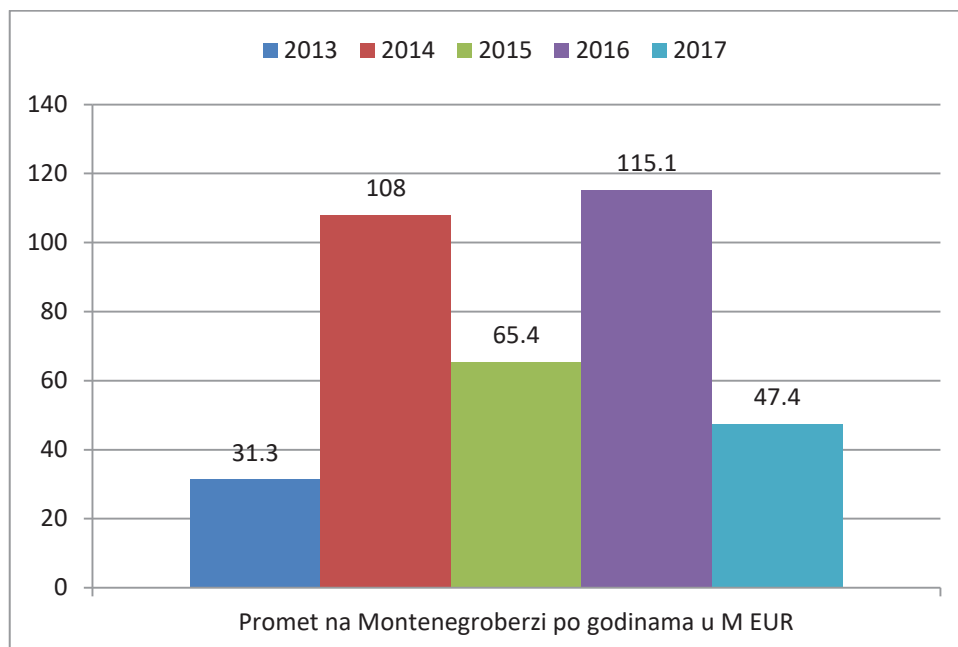
INVESTICIONO BANKARSTVO

Crnogorsko tržište kapitala

Ukupan promet ostvaren na Montenegroberzi u 2017. godini iznosio je 47.445.355 €, što predstavlja pad za 58 % u odnosu na ostvareni promet u 2016. godini. Uzroke pada treba prije svega tražiti u neaktivnom primarnom tržištu na kome nije bilo niti jedne nove emisije akcija i obveznica.

Banka je prethodne godine emitovala novu seriju subordiniranih obveznica HBO2. Emisija je bila zatvorenog tipa unaprijed poznatim kupcima, a vrijednost emisije iznosila je 4 miliona eura. Uz obveznice HBO1, na sekundarnom tržištu korporativne obveznice Hipotekarne banke AD Podgorica pokazale su dobru likvidnost na sekundarnom tržištu sa prometom od 2,1 milion eura.

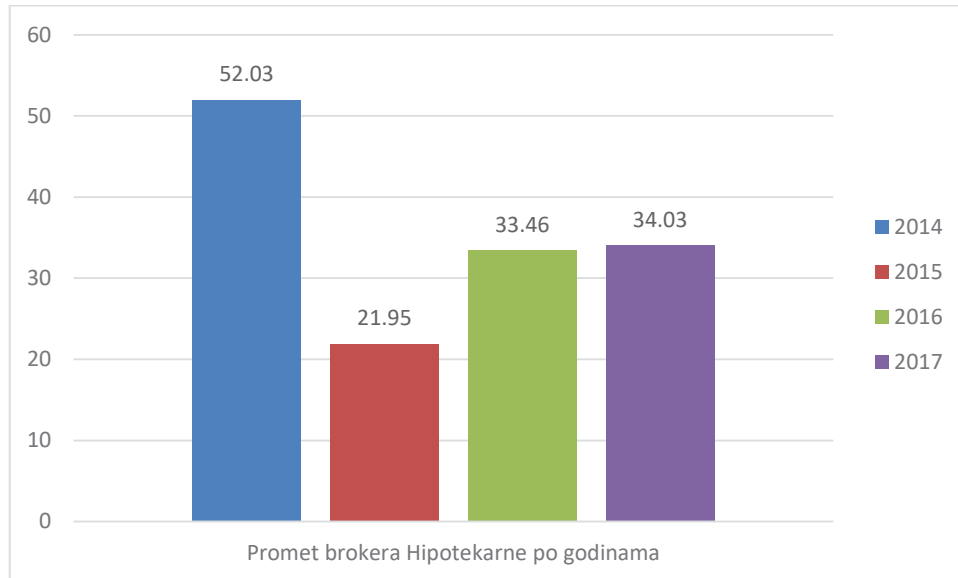
MONEX 10 je u protekloj godini nastavio trend pada i izgubio na vrijednosti 16,61% i posljednjeg trgovačkog dana našao se na vrijednosti od 776,69. Indeks je 31. marta dostigao svoju maksimalnu godišnju vrijednost od 985,98 poena, dok je njegova najniža vrijednost u prethodnoj godini zabilježena 27. decembra i iznosila je 746,97 poena. MONEX je u protekloj godini zabilježio pad od 11,6 % i posljednjeg trgovačkog dana našao se na vrijednosti od 10.175 procentnih poena.

Bokerski poslovi

Odjeljenje brokerskih poslova Hipotekarne banke u 2017. ostvarilo je na Montenegroberzi promet od 12,28 miliona eura. Sa ovim prometom Banka je zadržala poziciju jedne od vodećih kuća na crnogorskom tržištu kapitala.

Promet na inostranom tržištu koji su ostvarili brokери Banke u 2017 godini iznosio je 21,75 miliona eura.

Trgovanje akcijama za račun Banke

U vlasničkim hartijama od vrijednosti na dan 31.12. 2017. godine, Banka je imala uloženo 5,067 miliona eura. Od dividende i realizovane kapitalne dobiti, Banka je u 2017. godini prihodovala 252 hiljade eura.

Kastodi poslovi

Na dan 31.12.2017. godine klijenti Banke držali su na čuvanje hartije od vrijednosti, vrijednosti od 43,89 miliona eura. Time je Banka ostala jedan od lidera u oblasti kastodi poslovanja u Crnoj Gori. Prihodi Odjeljenja za kastodi poslove iznosili su na 211,53 hiljade eura. Kada se sagleda ostvareni poslovni rezultat Odjeljenja, i on je iznosio 87 hiljada eura.

FINANSIJSKI IZVJESTAJI I POKAZATELJI

BILANS USPJEHA

od 1. januara do 31. decembra 2017. godine

Red. br.	OPIS	IZNOS	
		Stanje na dan 31.12.2016.	Stanje na dan 31.12.2017.
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	17,703,610	17,547,192
2.	Rashodi od kamata i slični rashodi	(5,315,334)	(4,684,321)
3.	NETO PRIHODI OD KAMATA (1- 2)	12,388,276	12,862,871
4.	Prihodi od dividendi	71,473	71,561
5.	Troškovi obezvrjeđenja	(2,810,974)	(3,425,635)
6.	Troškovi rezervisanja	(670,303)	206,661
7.	Prihodi od naknada i provizija	10,643,873	12,971,909
8.	Rashodi naknada i provizija	(4,462,721)	(5,880,066)
9.	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (7- 8)	6,181,152	7,091,843
10.	Neto dobiti / gubici od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu	-	-
11.	Neto dobiti / gubici od finansijskih instrumenata koji se vode po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha	-	-
12.	Neto dobiti / gubici od investicionih HOV	203,210	299,793
13.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	-	-
14.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	774,976	651,540
15.	Troškovi zaposlenih	(4,622,020)	(4,807,244)
16.	Opšti i administrativni troškovi	(7,008,010)	(8,223,310)
17.	Troškovi amortizacije	(849,248)	(836,094)
18.	Ostali rashodi	(218,347)	(37,983)
19.	Ostali prihodi	545,120	497,402
20.	OPERATIVNI PROFIT (3+4-5-6+9+10+11+12+13+14-15-16-17-18+19)	3,985,304	4,351,405
21.	Porez na prihod	(361,257)	(408,489)
22.	NETO PROFIT/GUBITAK (20 - 21)	3,624,047	3,942,916

BILANS STANJA
na dan 31. decembra 2017. godine

Red. br.	OPIS	IZNOS	
	SREDSTVA	Stanje na dan 31.12.2016.	Stanje na dan 31.12.2017.
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	99,454,580	131,166,173
2.	Kredit i potraživanja od banaka	15,480,924	50,152,004
3.	Kredit i potraživanja od klijenata	216,048,797	215,438,321
4.	Sredstva namijenjena prodaji	-	-
5.	Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	-	-
6.	Ostala sredstva koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-
7.	Derivatna finansijska sredstva kao instrument zaštite	-	-
8.	Investicione hartije od vrijednosti	92,594,733	92,571,458
8.a.	- raspoložive za prodaju	75,809,420	92,571,458
8.b.	- koje se drže do dospeljeća	16,785,312	-
9.	Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	8,473	8,473
10.	Investicije u zavisna preduzeća	-	-
11.	Investicione nekretnine/nepokretnosti	-	-
12.	Nekretnine, postrojenja i oprema	1,500,544	1,436,409
13.	Nematerijalna sredstva	1,498,158	1,658,305
14.	Tekuća poreska sredstva	47,156	-
15.	Odložena poreska sredstva	33,393	37,843
16.	Ostala finansijska potraživanja	841,980	984,318
17.	Ostala poslovna potraživanja	1,281,470	1,081,907
18.	UKUPNA SREDSTVA:	428,790,208	494,535,211
	OBAVEZE		
19.	Depoziti banaka	303,312	3,059,019
20.	Depoziti klijenata	333,349,826	391,656,632
21.	Pozajmljena sredstva od banaka	-	-
22.	Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	35,331,441	29,935,534
23.	Finansijske obaveze koje se drže za trgovanje	-	-
24.	Finansijske obaveze koje se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-
25.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-
26.	Izdate dužničke hartije od vrijednosti	-	-
27.	Rezerve	2,003,582	1,636,396
28.	Tekuće poreske obaveze	388,901	451,792
29.	Odložene poreske obaveze	113,841	311,154
30.	Ostale obaveze	8,489,632	8,692,345
31.	Subordinisani dug	9,967,186	14,011,879
32.	UKUPNE OBAVEZE:	389,947,720	449,754,751
	KAPITAL		
33.	Akcijski kapital	16,005,933	16,005,933
34.	Emisione premije	7,443,550	7,443,550
35.	Neraspoređena dobit	1,838,901	4,831,169
36.	Dobit/gubitak tekuće godine	3,624,047	3,942,916
37.	Ostale rezerve	9,930,056	12,556,892
38.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	-	-
39.	UKUPAN KAPITAL: (33. do 38.)	38,842,488	44,780,460
40.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE: (32. + 39.)	428,790,208	494,535,211

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

od 1. januara do 31. decembra 2017. godine

		Akcijski kapital	Emisione premije	Rezerve	Neraspoređena dobit	UKUPNO
Stanje na dan 01.01.2016. godine		16,005,933	7,443,550	8,226,099	2,729,160	34,404,743
Promjene u prethodnoj godini	Emisija akcija	-	-	-	-	-
	Emisione premije	-	-	-	-	-
	Efekti promjena od vrijednosti HoV raspoloživih za prodaju	-	-	813,698	-	813,698
	Dobit/gubitak tekućeg perioda	-	-	-	3,624,047	3,624,047
	Dividende	-	-	-	-	-
	Ostalo	-	-	890,259	(890,259)	-
Stanje na dan 31.12.2016. godine		16,005,933	7,443,550	9,930,056	5,462,948	38,842,488
Promjene u tekućoj godini	Emisija akcija	-	-	-	-	-
	Emisione premije	-	-	-	-	-
	Efekti promjena od vrijednosti HoV raspoloživih za prodaju	-	-	1.995,056	-	1.995,056
	Dobit/gubitak tekućeg perioda	-	-	-	3,942,916	3,942,916
	Dividende	-	-	-	-	-
	Ostalo	-	-	631,780	(631,780)	-
Stanje na dan 31.12.2017. godine		16,005,933	7,443,550	12,556,892	8,774,084	44,780,460

VANBILANSNA EVIDENCIJA
na dan 31. decembra 2017. godine

Pozicija	OPIS VANBILANSNA EVIDENCIJA	Iznos	
		Stanje na dan 31.12.2016.	Stanje na dan 31.12.2017.
1.	Neopozive obaveze za davanje kredita	22,707,181	22,803,166
2.	Neopozivi dok. akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	63,282	50,863
3.	Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	986,624	-
4.	Izdate garancije	66,533,348	80,231,280
4.1.	Izdate plative garancije	33,680,763	35,017,568
4.2.	Izdate činidbene garancije	15,356,170	20,586,575
4.3.	Ostale vrste garancija	17,496,415	24,627,137
5.	Izdate mjenice i dati avali	-	-
6.	Strani čekovi poslani na naplatu	-	-
7.	Nostro finansijske aktivnosti vezane za proces naplate	-	-
8.	Tekući ugovori za transakcije sa devizama	-	-
8.1.	Promptna prodaja deviza	-	-
8.2.	Promptna kupovina deviza	-	-
8.3.	Terminska prodaja deviza	-	-
8.4.	Terminska kupovina deviza	-	-
8.a.	Ostali derivatni finansijski instrumenti	-	-
9.	Kolateral po osnovu potraživanja	393,531,038	412,555,642
10.	Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	58,559,678	57,640,790
11.	Ukupno	542,381,151	573,281,741
12.	MEMORANDUM		
12.1.	Evidentna kamata	593,556	1,298,524
12.2.	Ostalo		

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine

OPIS	IZNOS	
	Stanje na dan 31.12.2016.	Stanje na dan 31.12.2017.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	17,878,177	17,607,981
Odlivi po osnovu kamata i slični prihodi	(4,767,823)	(4,814,470)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	10,643,873	12,971,909
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(4,462,721)	(5,880,066)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(13,578,972)	(13,503,375)
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive	(27,976,752)	(1,889,877)
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	18,148,289	61,903,157
Plaćeni porezi	(844,637)	(901,856)
Ostali prilivi	(8,644,446)	(14,462,207)
Neto prilivi/odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(13,605,012)	51,031,196
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(448,706)	(519,150)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(689,103)	(688,129)
Državni zapisi	(12,820,457)	17,421,994
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	127,000	2,700
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(13,831,266)	16,217,414
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Povećanje pozajmljenih sredstava	(5,837,097)	(1,372,334)
Emisija običnih akcija	-	-
Odlivi po osnovu isplaćene dividende	-	-
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(5,837,097)	(1,372,334)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	774,975	651,540
Neto povećanje/smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(32,498,400)	66,527,817
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	148,966,118	116,467,718
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	116,467,718	182,995,535

Kapital

Ukupan kapital Banke na dan 31.12.2017. iznosi 44,780 miliona eura. U odnosu na prethodnu godinu, kapital je povećan za 15,29%.

Na dan 31. decembar 2017. godine nominalna vrijednost akcionarskog kapitala iznosi 16,006 miliona eura.

Akcionarski kapital sastoji se od 31.305 akcija, svaka nominalne vrijednosti 511,29 eura.

U vlasničkoj strukturi Banke strana pravna i fizička lica učestvuju sa 78% akcijskog kapitala, dok je preostali akcijski kapital u vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica.

Račun dobiti i gubitka

Banka je u 2017. godini ostvarila dobit u iznosu 3,943 miliona eura. Prihodi od kamata u odnosu na prethodnu godinu smanjeni su za 0,88% i iznose 17.547 miliona EUR, što je posljedica smanjenja kreditne aktivnosti i pada kamatnih stopa.

Prihodi od naknada u odnosu na prethodnu godinu povećani su za 21,87% i iznose 12,972 miliona EUR. Neto prihodi od naknada iznose 41,64% neto prihoda iz redovnog poslovanja Banke.

Ostali prihodi u odnosu na prethodnu godinu manji su za 4,67% i iznose 1,520 miliona EUR.

Troškovi redovnog poslovanja, uključujući amortizaciju, iznose 13.905 miliona eura i povećali su se za 9,51% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje troškova posljedica je proširenja poslovne mreže, novog broja zaposlenih, kao i povećanje ostalih troškova koji prate rast i razvoj Banke.

Procjena kreditnih rizika i formiranje rezervi za rizične plasmane i potencijalne obaveze Banke, temelje se na primjeni načela konzervativne politike i primjene važećih Zakonskih propisa.

Ukupno izdvojene rezerve na pozicije aktive i pasive iznose 15,307 miliona EUR sa stanjem na dan 31. decembar 2017. godine.

Raspodjela dobiti

Odbor direktora, uz iniciranje istog od strane menadžmenta Banke, predlaže Skupštini akcionara da se ne vrši raspodjela ostvarene dobiti u 2017. godini u cilju povećanja ukupnog kapitala Banke.

Pokazatelji

Pozicija Banke u crnogorskom bankarskom sistemu na osnovu poslednjih, javno poznatih, podataka o finansijskim izvještajima svih banaka u Crnoj Gori na 31.12.2017.godine:

- Rang po tržišnom učešću: Banka zauzima 2. mjesto, tj. 11,83% tržišnog učešća;
- Rang po kreditnom portfoliju: Banka zauzima 5.mjesto, tj. 9,55% tržišnog učešća;
- Rang po portfoliju investicionih hartija od vrijednosti: Banka zauzima 1.mjesto, tj. 20,24% tržišnog učešća;
- Rang po portfoliju depozita: Banka zauzima 2.mjesto, tj. 11,97% tržišnog učešća;
- Rang po neto profitu: Banka zauzima 5.mjesto.

Finansijski pokazatelji poslovanja na 31.12.2017.godine:

- ROAA – 0,85%
- ROAE – 9,43%
- SSB – 34.982 mil EUR
- Koeficijent solventnosti – 12,36%.

ULAGANJA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Banka, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuje zaštitu životne sredine. U tom kontekstu, Banka je privržena sprječavanju ili ograničavanju uticaja na životnu sredinu, koji indirektno proizilazi iz njenih bankarskih aktivnosti, ili direktno iz njenog poslovanja.

Poslovna praksa Banka nije orjentisana ka finansiranju ili učešću u projektima kojima se zagađuje ili degradira životna sredina. Banka, međutim, finansira i aktivno podržava/učestvuje u finansiranju projekata kojima se obezbjeđuje zaštita životne sredine, naročito uvođenjem energetski efikasnijih tehnologija. Takođe, poslovna praksa Banke je i finansiranje projekata/poslovnih ciljeva klijenata, koji predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu.

Prilikom obavljanja svoje djelatnosti, Banka se stara o racionalnom korišćenju prirodnih resursa, odnosno o obezbjeđivanju mjera zaštite životne sredine.

Posebna pažnja ovom segmentu je bila data prilikom korišćenja kreditnih sredstava iz kreditnih linija evropskih institucija, prije svega Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD).

PLANIRANI BUDIĆI RAZVOJ

Prema dostupnim podacima, u 2017. godini, visok nivo likvidnosti i solventnosti, uz rast ključnih bilansnih pokazatelja, karakteriše crnogorski bankarski sektor, te doprinosi njegovom nesmetanom funkcionisanju, time i očuvanju i jačanju finansijske stabilnosti. Stabilan bankarski sektor i pozitivna makroekonomska kretanja u 2017. godini su ohrabrujuće pretpostavke za dalji rast i razvoj u 2018. godini.

Procjenjujemo da će u 2018. godini pravni okvir u kome banke posluju, s jedne strane, i potrebe klijenata, s druge strane, biti još izazovniji.

Budući da su potrebe privrede i stanovništva za modernim finansijskim uslugama evidentne, prije svega uslijed drastičnog pada kamatnih stopa, nastavljamo s poslovnim aktivnostima, koje su zasnovane na kreativnosti i inovativnosti. Stoga, usmjereni smo na generisanje novih finansijskih usluga, kojima namjerava da popunimo taj prostor, a sve u skladu sa primjenljivim pravnim okvirom i najboljom poslovnom praksom. Za klijente spremamo servise koji su vezani za instrumente koje karakteriše likvidnosti i fleksibilnost, u odnosu na tradicionalne bankarske proizvode. Umjesto depozita, kao standardnih proizvoda koje smo nudili građanima i privredi, planiramo da ponudimo klijentima novi vid ulaganja. Profesionalno savjetovanje i upravljanje imovinom klijenata biće sastavni dio naše buduće ponude, s obzirom na dugogodišnja iskustva koja smo stekli u poslovima investiranja, kreiranja i upravljanja finansijskom imovinom Banke i profesionalni kadar sa specijalističkim znanjima stečenim na međunarodnim tržištima.

ISTRAŽIVANJA, RAZVOJ I ULAGANJA U OBRAZOVANJE ZAPOSLENIH

Banka kontinuirano prati i učestvuje u istraživanjima tržišta, kao i analizama koje objavljuju renomirane agencije, tako da pribavljene podatke koristi za pozicioniranje brenda.

Ključni elementi uspješnosti i naše organizacione kulture zasnivaju se na znanjima, vještinama i posvećenosti naših zaposlenih. Stoga, Banka kontinuirano planira razvoj i unapređenje vještina zaposlenih, kako organizovanjem edukacija, uz pomoć iskusnih, kompetentnih zaposlenih, tako i angažovanjem renomiranih inostranih konsultanata/konsultantskih firmi, specijalizovanih za upravljanje ljudskim resursima. Osobito smatramo važnim da naglasimo specijalističke edukativne seminare namijenjeni našem prodajnom osoblju, odnosno zaposlenima koji su na pozicijama gdje se najčešće ostvaruje komunikacija sa klijentima, a s ciljem unapređenja njihovih vještina komunikacije, stilova prilagođenih različitim fazama te komunikacije, kao i dalje razvijanje vještina razumijevanja potreba klijenata, a u najboljem njihovom interesu. Dodatno, Banka je privržena konceptu kontinuiranog razvoja zaposlenih na menadžerskim pozicijama, pa angažuje eksterne konsultantske timove, za unapređenje njihovih vještina, saglasno savremenim standardima.

OTKUP SOPSTVENIH AKCIJA

Tokom 2017. godine Banka nije otkupljivala sopstvene akcije.

MREŽA POSLOVNIH JEDINICA BANKE

Filijala Podgorica

Adresa: Ul. Slobode br. 91
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Filijala Nikšić

Adresa: Trg Save Kovačevića bb
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.niksic@hb.co.me

Filijala Bar

Adresa: Ul. Maršala Tita bb
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.bar@hb.co.me

Filijala Budva

Adresa: Mediteranska br. 4
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.budva@hb.co.me

Filijala Kotor

Adresa: SC Kamelija, Trg M. Petrovića bb
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.kotor@hb.co.me

Filijala Herceg Novi

Adresa: Ul. Njegoševa br. 52
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.hercegnovi@hb.co.me

Filijala Bijelo Polje

Adresa: Ul. Slobode bb
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.bijelopolje@hb.co.me

Filijala Berane

Adresa: Ul. Mojsija Zečevića bb
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.berane@hb.co.me

Filijala Ulcinj

Adresa: Ul. 26. Novembar bb
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.ulcinj@hb.co.me

Filijala Danilovgrad

Adresa: Baja Sekulića br. 8
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.danilovgrad@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Slobode br. 91
Tel: +382 19905
E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Josipa Broza Tita br. 67
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.centrala@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica 24/7

Adresa: Bul. Svetog Petra Cetinjskog br.130
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.podgorica1@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Đoka Miraševića M3
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.podgorica2@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica 3

Adresa: Cetinjski put bb
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.podgorica3@hb.co.me

Ekspozitura

Tuzi

Adresa: Tuzi bb
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.tuzi@hb.co.me

Ekspozitura Cetinje

Adresa: Ul. Bajova br. 74
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.cetinje@hb.co.me

Ekspozitura Tivat

Adresa: Ul. 21. Novembra br. 21
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.tivat@hb.co.me

Ekspozitura Tivat – Porto Montenegro

Adresa: Porto Montenegro, zgrada Teuta, Obala bb
Tel: +382 19905
E-mail: ekspozitura.porto.montenegro@hb.co.me

FINANSIJSKI INSTRUMENTI OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA BANKE

Od finansijskih instrumenata koje je Banka koristila, a koje su od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja i za utvrđivanje aktive, pasive, finansijskog stanja i dobiti ili gubitaka izdvajaju se dvije serije subordiniranih obveznica koje je Banke izdala 2014. i 2017. godine, a koje su pozitivno uticale na povećanje dugoročnih izvora finansiranja i učvršćenja pokazatelja kapitalne adekvatnosti Banke.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Služba za kontrolu rizika upravlja rizicima na nivou Banke.

Upravljanje rizicima podrazumijeva: identifikovanje, mjerenje, praćenje i izvještavanje o rizicima. Služba razvija politike i procedure za upravljanje rizicima, kao i metodologije i postupke za njihovo mjerenje.

Služba za kontrolu rizika putem mjesečnog izvještaja informiše ALCO komitet o nivou rizika preuzetog od strane Banke. Na osnovu tih informacija, Komitet vrši evaluaciju performansi menadžmenta u procesu upravljanja rizicima.

Služba za kontrolu rizika kreira izvještaje o osjetljivosti Banke na razne vrste rizika na bazi kojih Odbor direktora postavlja limite.

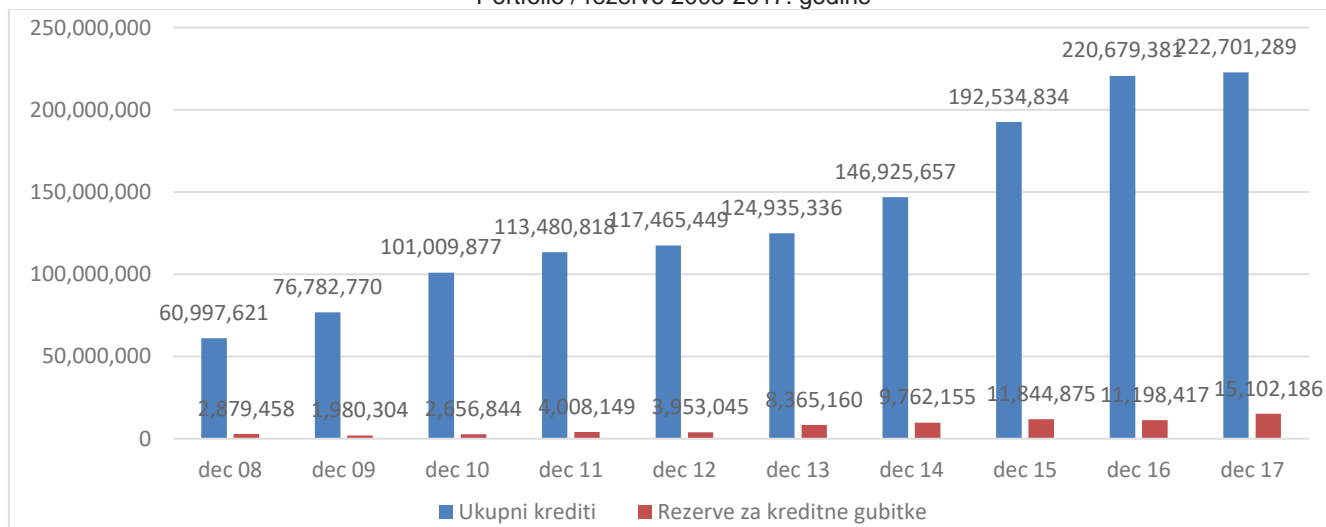
Kreditni rizik

Kreditnim rizikom u Banci upravlja se na pojedinačnom nivou i na portfolio nivou.

Portfolio Hipotekarne banke na 31.12.2017. godine iznosio je 222.701.289€, što je za 2.021.908€, tj. 0,9% veći iznos u odnosu na kraj 2016. godine.

Rezerve za kreditne gubitke na 31.12.2017. godine bile su u iznosu od 15.102.186€ tj. 6,78% portfolija. U odnosu na kraj 2016. godine, rezerve su se povećale za 1.091.968€ ili 34,86%.

Portfolio / rezerve 2008-2017. godine

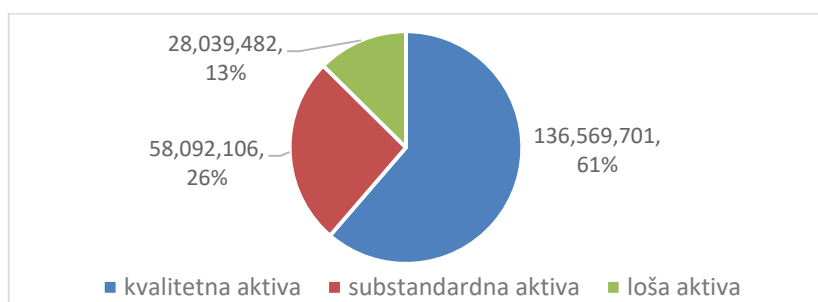
Ispravka vrijednosti kredita na 31.12.2017. godine bile su u iznosu od 8.924.774€ tj. 4,01% portfolija. U odnosu na kraj 2016. godine, rezerve su se povećale za 2.375.093€, ili 38%.

Kretanje rezervi prema internom modelu tokom 2017. godine

MODEL	mar.17	jun.17	sep.17	dec.17
Portfolio	218.398.833	220.513.852	221.466.727	222.701.289
Rezervacije	7.610.760	8.261.824	8.108.659	8.924.774
	3,48%	3,75%	3,66%	4,01%

Od ukupnog portfolija Banke, na kvalitetnu aktivnu (A i B1) odnosi se 61,32%, na substandardnu (B2) 26,09% i na lošu aktivnu (C, D i E) 12,59%.

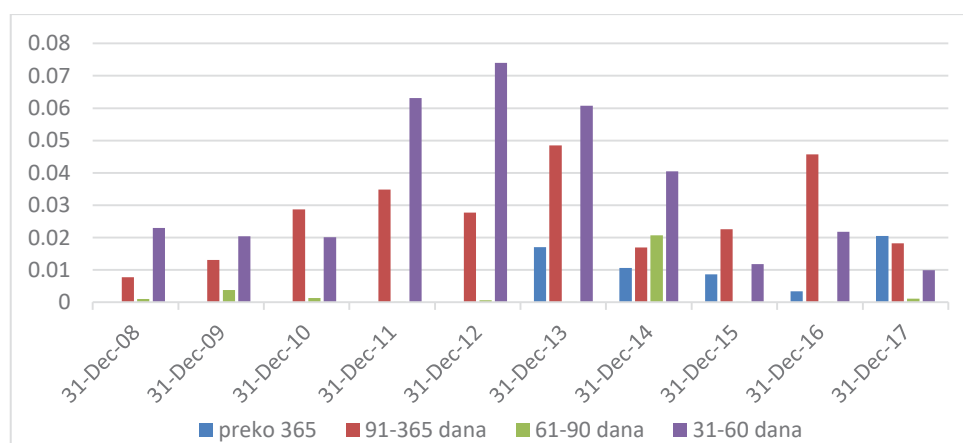
Aktiva po kvalitetu – dec. 17.

Iznos kredita sa kašnjenjem u otplati preko 30 dana, na 31.12.2017. godine iznosio je 11.055.208€, tj. 4,96% ukupnog portfolija Banke dok su na 31.12.2016. godine iznosili 15.650.190€ tj 7,09% ukupnog portfolija Banke.

Iznos kredita sa kašnjenjem u otplati preko 90 dana na 31.12.2017. godine iznosili su 8.610.333 EUR tj. 3,87% portfolija Banke dok su na 31.12.2016. godine iznosili 10.838.052€ tj 4,91% ukupnog portfolija Banke.

Potraživanja po partijama koje kasne / ukupni krediti

Migraciona kretanja klijenata u decembru 2017. godine (%)

	A	B1	B2	C	D	E	(zatvorene /interna)
A	94,46%	0,35%	0,03%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B1	1,27%	92,29%	1,05%	0,47%	0,00%	0,00%	0,00%
B2	0,09%	0,11%	70,03%	14,54%	0,00%	0,00%	0,00%
C	0,20%	0,01%	0,17%	96,02%	3,56%	0,00%	0,00%
D	1,25%	0,90%	0,00%	2,16%	91,64%	3,87%	0,00%
E	1,58%	0,00%	0,00%	0,00%	22,65%	67,80%	7,90%

HOV – u sklopu kreditnog rizika

Bankarsku knjigu Banke su 31. decembra 2017. činili vlasnički i dužnički finansijski instrumenti. Sve pozicije u bankarskoj knjizi bile su u decembru u okviru zakonski i interno definisanih limita. Ukupna vrijednost HOV u vlasništvu Banke na 31.12.2017. godine iznosila je 92,572 miliona € i čitav iznos se odnosi na hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju.

Tržišni rizik

U okviru tržišnih rizika, Banka analizira sledeće rizike: rizik kamatne stope, valutni rizik i pozicijski rizik.

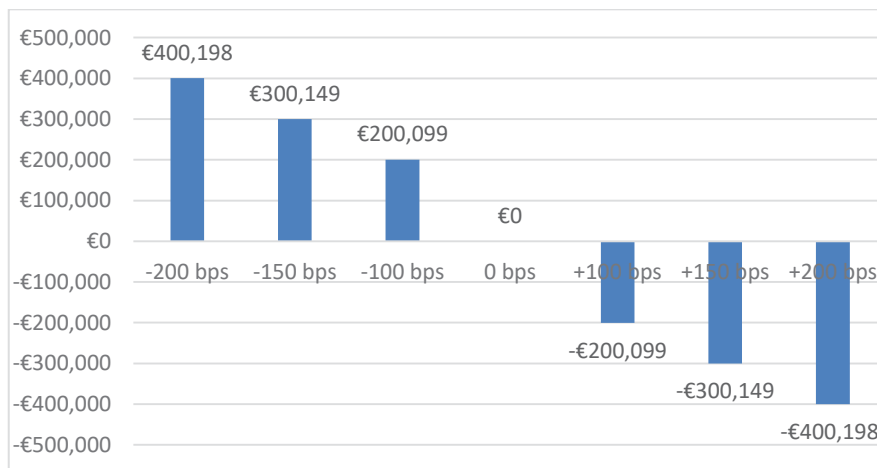
Rizik kamatne stope

Rizik kamatne stope analiziran je iz dvije komplementarne perspektive: uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala Banke, kao i na neto kamatni prihod.

Analiza uticaja kamatnog rizika iz bankarske knjige na ekonomsku vrijednost Banke, izvršena je primjenom „gap-a trajanja“. Svrha ovog metoda je da prikaže potencijalnu promjenu vrijednosti svih budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik, čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke (EVE). Za razliku od kamatnog gap-a koji mjeri uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod uzimajući u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, gap trajanja u obzir uzima sve gotovinske tokove.

U slučaju porasta nivoa kamatnih stopa za 200 bps, vrijednost EVE na 31.12.2017. od 65,761 miliona EUR povećala bi se za 400.198 EUR ili 0,61%. Izračunati iznos gap-a trajanja (ili „rizikom ponderisane pozicije bankarske knjige“) činio je 31. decembra 2017. godine 1,15% sopstvenih sredstava Banke što je u okviru zakonski propisanog limita od 20%.

Promjena EVE za razne vrijednosti promjena kamatnih stopa

Projekcija povlačenja "a vista" depozita:

1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god
21%	15%	15%	21%	28%

OSJETLJIVOST AKTIVE I PASIVE NA PROMJENU KAMATNE STOPE (u hiljadama EUR) - agregatno 31. decembar 2017.

OSJETLJIVA AKTIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	13.505	-	-	-	-	13.505
Kamatonosne hartije od vrijednosti	86.970	-	-	-	-	86.970
Kredit i ostala potraživanja	11.530	10.906	22.878	55.525	123.502	224.340
Ostala osjetljiva aktiva	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	112.005	10.906	22.878	55.525	123.502	324.815
% od ukupne kamatonosne aktive	34%	3%	7%	17%	38%	100%
OSJETLJIVA PASIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti	51.106	43.827	60.255	88.721	100.879	344.788
Kamatonosne pozajmice	1.153	134	779	1.213	26.589	29.868
Subordinisani dug i obveznice	-	-	-	-	14.000	14.000
Ostale osjetljive obaveze	889	0	0	0	0	889
UKUPNO	53.148	43.961	61.034	89.934	141.468	389.545
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	14%	11%	16%	23%	36%	100%
RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
IZNOS GAP-a	58.857	-33.055	-38.156	-34.409	-17.966	-64.730
Dio godine tokom kojeg postoji izloženost GAP-u	0,96	0,84	0,63	0,26		
Kumulativan Gap	58.857	25.802	-12.354	-46.763	-64.730	-129.487
Uticaj na neto prihode od kamata	-1.128	552	481	179		
Godišnja promjena prihoda od kam. (st.kam. šok)	84					
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	12%	5%	-3%	-9%	-13%	-26%
Propisani limiti	54%					

Ukoliko kamate padnu za 2 procentna poena, očekivani godišnji neto prihod od kamata će se povećati za 84 hiljade EUR.

Valutni rizik

Valutni rizik nema značajnijeg uticaja na ukupan rizični profil banke.

Devizna pozicija – 31. decembar 2017. (konvertovano u EUR)

Sopstvena sredstva				€34.763.000	
Deviza	Aktiva	Obaveze	Neto pozicija	Limit (% osnovnog kapitala)	Ostvareno
AUD	26.682	-20.641	6.041	15%	0%
CAD	171.464	-169.850	1.614	15%	0%
DKK	4.455	0	4.455	15%	0%
JPY	15	-79	-64	15%	0%
KWD	0	0	0	15%	0%
NOK	24.412	-23.978	434	15%	0%
SEK	15.727	-5.115	10.613	15%	0%
CHF	583.020	-524.668	58.352	15%	0%
GBP	1.747.575	-1.749.082	-1.507	15%	0%
USD	24.877.762	-24.439.172	438.590	15%	1,26%
	27.451.112	-26.932.585	518.527	20%	1,49%

Operativni rizik

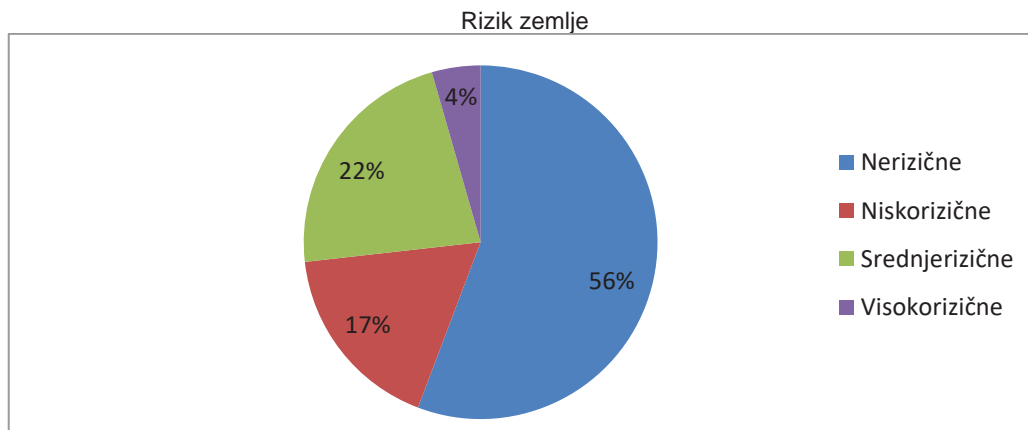
Upravljanje operativnim rizicima regulisano je internim aktima Banke, kao i aktima CBCG. Banka mjesečno identifikuje događaje koji su nastali usled izloženosti operativnim rizicima. O identifikovanim rizicima, nastalim gubicima, kao i mjerama koje je potrebno preduzeti u cilju rešavanja identifikovanih problema, Odbor direktora se izvještava kvartalno.

Rizik zemlje

Politika upravljanja rizikom zemlje kreirana je u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima CBCG, kao i internim aktima Banke (Procedura i Politika upravljanja rizikom zemlje). Internim aktima definisano je sledeće:

- dozvoljeni limiti izloženosti riziku zemlje, pojedinačno po zemljama i zbirno;
- periodično preispitivanje adekvatnosti sistema upravljanja rizikom zemlje;
- način identifikacije, mjerenja, praćenja i kontrolisanja rizika zemlje;
- ovlašćenja i odgovornosti lica vezanih za preuzimanje i upravljanje rizikom zemlje;
- obaveze vezane za periodično izvještavanje o izloženosti Banke riziku zemlje;
- klasifikacija aktive izložene riziku zemlje i kriterijumi za utvrđivanje rejtinga zemalja.

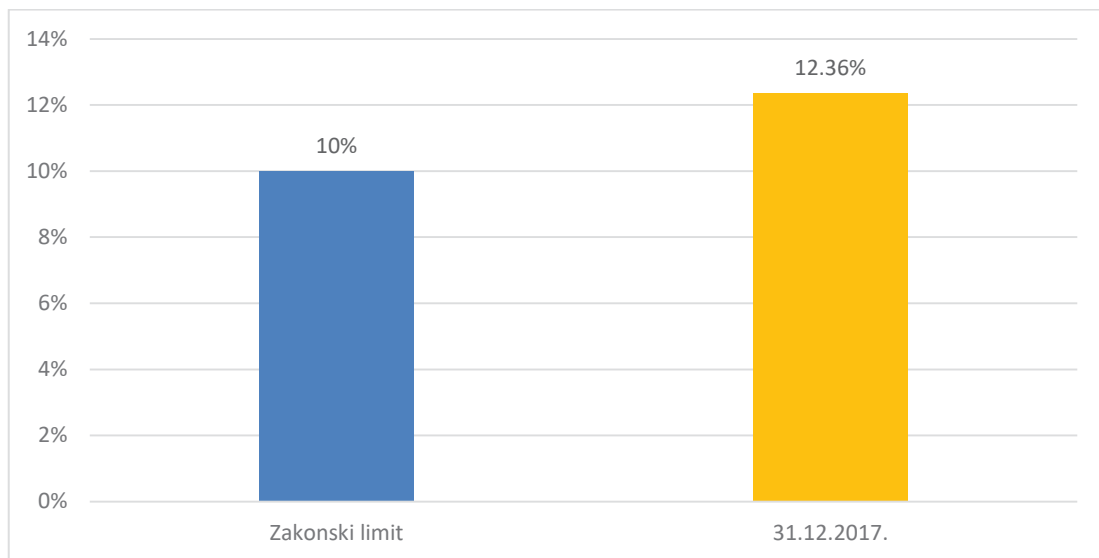
Na grafikonu ispod se vidi da se 56% izloženosti Banke odnosi na izloženost prema zemljama koje su klasifikovane kao nerizične, 17% na niskorizične, 22% na srednjerizične, a samo 4% na visokorizične zemlje iz čega se zaključuje da Banka dobro upravlja rizikom zemlje.

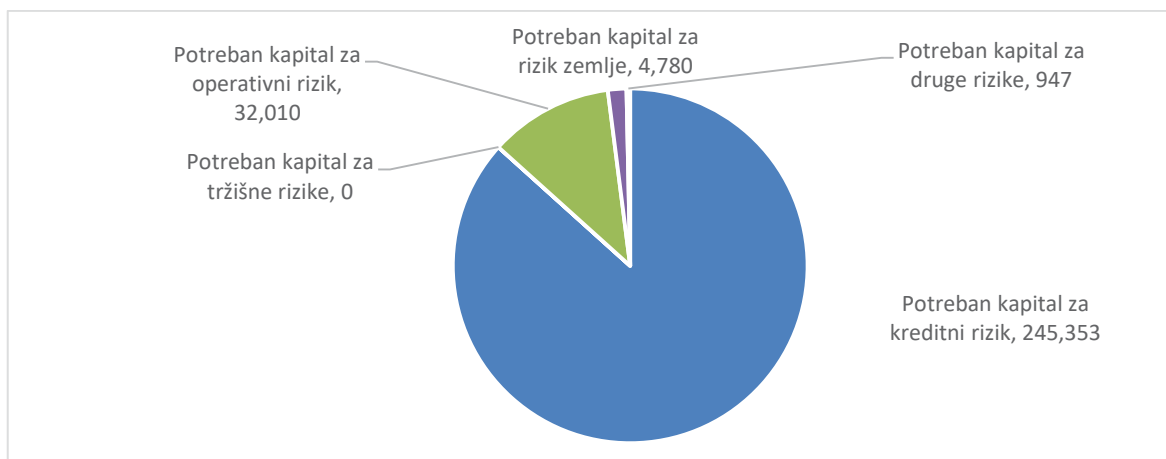
Koeficijent solventnosti

Na 31.12.2017. godine koeficijent solventnosti je bio iznad zakonom propisanog limita (10%), i iznosio je 12,36%. Koeficijent solventnosti je najznačajniji pokazatelj povjerenja u Banku, i zaštitnik je deponentima, povjericima i poslovnim partnerima Banke.

Koeficijent solventnosti za 2017. godine

Struktura potrebnog kapitala za sve rizike

NAČINI ZAŠTITE OD RIZIKA

Zaštita od rizika plasmana se radi proaktivnom i preliminarnom analizom na osnovu odnosa prinosa i rizika (klasifikacije po rejting agencijama i CBCG i očekivanih prinosa/kamata), poredjenja sličnih investicija i alternativa. Banka se bavi predanalizama prije investiranja (pregledom javno publikovanih rejtinga, koriscenjem eksternih rejtinga...). Faktori kreditnog rizika se mogu mijenjati i tokom trajanja plasmana, pa se donose odluke o zadržavanju, redukovanju, prodaji ili reprogramiranju plasmana.

Kreditni rizik se definiše kao default ili sniženje kreditnog rejtinga. Default je kada klijent ne može da vrši plaćanja dospjelih obaveza, npr. nemogućnost plaćanja kamate ili nepoštovanje drugih ugovoreni klauzula. Kako se istorijski mogu raditi kalkulacije PD ("probability of default"), Banka nastoji da izbjegne klase koje su imale lošu klasifikaciju u istoriji.

Zaštita od rizika na nivou računa i portfolia se vrši na način što se plasmani kolateralizuju, pored procjene cash flow-a (primarnog izvora naplate), kao sekundarni izvori naplate: depoziti, garancije, jemsta, sudužnici, žiranti, hipoteke, cesije.

Prate se i nekolike klase rizika koje uključuju: 1. Promjene kamatnih stopa, 2. Rizik reinvestiranja, 3. Rizik prijevremenog vraćanja i opcije opoziva (call risk), 4. Rizik likvidnosti, 5. Rizik deviznih kurseva, 6. Rizik inflacije, 7. Makroekonomski i eksterni rizici.

Zaštita od istih se vrši na sledeći način:

Kako se rizik od kamatne stope sastoji od serije cash flow-a, rizik kod fiksnih stopa od kamatne stope se uvećava kako raste kamatna stopa. Kako raste kamatna stopa na trzistu, postojeći ugovori imaju fiksne prihode od kamata, postojeći plasmani vrijede manje i manje su atraktivni (da je novac bio na računu mogao bi se plasirati po većim stopama i ostvariti veći prihod, oportuni trošak). Kako su prinosi manji od potencijalnih, mogućnost prodaje tih plasmana se smanjuje, tj snižava se vrijednost plasmana.

Suprotno se dešava ukoliko kamatna stopa opada. Možemo definisati da imamo premiju ako kamatne stope padaju na tržištu, a diskont ako kamatna stopa raste na tržištu.

Pravac kretanja u kamatnoj stopi i veličina promjene ima efekta na vrijednost postojećih plasmana. Dva su ključna faktora: 1. Ročnost, dugoročni plasmani su više osjetljivi na promjenu cijena nego kratkoročni plasmani; 2. Promjena kamatne stope (delta) ima veći uticaj ako su ugovorene stope niže.

Banka prati promjene kamatnih stopa i proaktivno se uskladjuje pokušajem da ima horizontalnu ili ročnu uskladjenost, samim tim i manje ročne gap-ove. Novi plasmani prate tržište i periodična uskladjivanja pasivnih i aktivnih kamatnih stopa kako bi kamatni spread ostao na istom nivou i omogućio Banci bolju profitabilnost.

Reinvesticioni rizik je vezan za ročnost. Što je kraći rok to je manji rizik. Manji je rizik da će novi plasmani imati značajnije promjene u kamatnim stopama i uslovima po kojima će biti plasirani u odnosu na tekuće. Banka vrši dominantno karatkoročne plasmane. U Banci dominantno učešće imaju plasmani pravnim licima, manji dio su plasmani fizičkim licima i mahom dominiraju potrošački, gotovinski krediti i kartice, a minimalno stambeni krediti. Prosječan ponderisani rok plasmana je oko 4 godine.

Rizik od prijevremenog vraćanja je rizik od nemogućnosti predviđanja cash flow-a, planiranja i praćenja. Ovaj rizik, Banka smanjuje ugovaranjem klauzula o naknadi za prijevremeno vraćanje plasmana, a koje su uskladjene sa zakonom o potrošačkim kreditima. Naknada ima isključivu svrhu kompenzacije za troškove na osnovu plaćanja kamata za depozite i kreditne linije iz kojih se finansira i prati ročnu uskladjenost plasmana sa izvorima (pasivom, depozitima i pozajmicama).

Rizik likvidnosti se ogleda u nemogućnosti Banke da se obezbijede sredstva na tržištu za finansiranje aktivnosti pod istim ili sličnim uslovima, kao i da proda plasmane pod istim ili sličnim uslovima. Banka se štiti od toga, nastojanjem maksimalnog uskladjivanja pozicija plasmana sa izvorima i smanjenjem ročnih gap-ova. Novi plasmani prate spread-om nove cijene izvora. Transakcioni troškovi nabavke kreditnih linija, depozita i prodaje plasmana se kompenzuju naknadama i praćenjem istih na aktivnoj strani bilansa Banke.

Zaštita od deviznog kursa se vrši valutnom uskladjenošću plasmana sa izvorima i pokušajem da Banka ima neto otvorenu deviznu poziciju na što manjem nivou. Na taj način promjene deviznog kursa se ne odražavaju na bilans uspjeha, imaju neutralnu poziciju jer plus na strani aktive je minus na strani pasive i obrnuto. Takodje, Banka sagledava valutu klijenta u kojoj posluje i ima cash flow, pa takvim klijentima odobrava valutne plasmane ili vrši investiranja.

Inflacioni rizik takodje utiče na realnu vrijednost novca i narušava povrat na kapital i očekivanja vlasnika Banke. Banka u svojim projekcijama kalkuliše vrijednost novčanih tokova prateći i projekcije inflatornih očekivanja u Crnoj Gori i valuti EUR. Banka dominantan dio posla obavlja u EUR.

Postoje mnogi eksterni faktori i makroekonomski činioci koji se ne mogu predvidjeti i vidjeti u sadašnjem trenutku. Ovdje su uključeni i politički rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da redovno servisiraju svoje obaveze, tu su i regulatorni rizik, transferi kapitala, prirodne katastrofe, korporativna restrukturiranja, kupovine, spajanja, akvizicije, itd. Banka prati rejtinge zemalja i raspoložive informacije i pokušava da drži rizik koncentracije na pojedine zemlje, proizvode, klijente, itd., u okviru limita koji ne mogu ugroziti opstanak i poslovanje Banke.

Operativne rizike, Banka smanjuje što većim stepenom automatizacije, procedura, duplih kontrola, internih revizija kao cjelokupnim sistemom internih kontrola.

Podgorica, 3. maj 2018. godine

Izvršni direktor za poslove podrške poslovanju

BOŽO ĐURAŠKOVIĆ

Glavni izvršni direktor

ESAD ZAIMOVIĆ

